

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ZİYA KAZICI

MİSYONERLİK VE
TEBLİĞ AÇISINDAN
İNCİL-KUR'ÂN

kayihan

MİSYONERLİK VE
TEBLİĞ AÇISINDAN
İNCİL-KUR'ÂN

*Ticarethane Sokak
Tevfik Kuşoğlu İşhanı No: 11/33
Sultanahmet / İstanbul
Tel: 0212 513 51 90
527 23 84
Fax: 0212 511 82 17
www.kayihanyayinlari.com
info@kayihanyayinlari.com*

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası
gereğince bu eserin yayın hakkı
anlaşmalı olarak
Kayihan Yayınları'na aittir.
İzinsiz kısmen ya da tamamen
çoğaltılıp yayınlanamaz.

Yayın Yönetmeni
Adem Kuşkulu
Editör / Mizanpaj
Nurgül Dere
Kapak Tasarımı
Sercan Arslan
Kayihan Yayınları
148
Tarih Araştırmaları
19
İsbn
978-605-5996-61-1
Baskı Tarihi
Aralık 2013
Baskı-Cilt
Ravza Matbaacılık
Davutpaşa Cad.
Kale İş Merkezi No:51-52
Topkapı/İstanbul
Tel: 0 212 481 94 11

MİSYONERLİK VE
TEBLİĞ AÇISINDAN
İNCİL-KUR'ÂN

Prof. Dr. Ziya Kazıcı

kayihan

İ S T A N B U L 2 0 1 3

Prof. Dr. Ziya KAZICI

1945 yılında Şanlıurfa'nın Bozova ilçesine bağlı Karacaviran köyünde doğdu. İlkokuldan sonra Kahramanmaraş İmam-Hatip Okulu'nu birincilikle bitirdi. 1965 yılında İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü girişi imtihanlarını kazanarak buraya kaydoldu. 1969yılı 30 Haziranındaki mezuniyetinden sonra Isparta İmam-Hatip Okulu'na "Meslek Dersleri Öğretmeni" olarak atandı. Bu atamadan sonra yoğun bir ilmi çalışmanın içine giren Ziya Kazıcı, belirtilen okulun öğretmeni bulunduğu sırada daha önce araştırma yaptığı ve sonra Yüksek İslam Enstitüsü mezuniyet tezini geliştirerek "Kur'an-ı Kerim ve Garp Kaynaklarına Göre Hristiyanlık" adı ile yayımlandı. Isparta İmam Hatip Okulu'ndaki iki yıllık vazifeden sonra vatanî görev için buradan ayrıldı. Askerlik dönüşü Kandıra Lisesi Din Bilgisi öğretmenliğine tayin edildi.

1974 yılında İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nde açılan asistanlık imtihanını kazandı. Temmuz 1974'ten itibaren adı geçen Enstitüde "İslâm-Türk Medeniyeti Tarihi" asistanı olarak vazifeye başladı. Asistanlığı, 1977 yılında "Osmanlılarda Tanzimat'a Kadar Şer'î Vergiler" tezi ile sona erdi. Pekiyi derece ile kabul edilen bu tez üzerine, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'ne aynı branşta hoca olarak atandı. Ayrıca burada üç yıl kadar müdür yardımcısı olarak görev aldı.

1978 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi'nde açılan doktora imtihanını kazandı. Prof. Dr. Mü-

bahat S. Kütükoğlu nezaretinde doktora başladı. “Osmanlılarda İhtisâb Müessesesi” adlı tezi 6 Ekim 1983’te “Pekiyi” derece ile kabul edilerek “İslâmî İlimler Doktoru” unvanını aldı. Aynı yıl Yardımcı Doçent olan Dr. Ziya Kazıcı, 1987 yılında Doçent, 1993 yılında da Profesör oldu.

Hâlen Sabahattin Zaim Üniversitesi’nde görev yapmakta olan yazar, uzun yıllar, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde İslâm Tarihi öğretim üyesi olarak “İslâm Tarihi Anabilim Dalı” başkanlığını yaptı. 2547 sayılı kanunun 40/b maddesi ile Şanlıurfa Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde 1992-1993 eğitim-öğretim yılında görev yaptı. Keza aynı kanunun 40/a maddesine göre de 1997’den itibaren üç yıl Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde görev aldı.

Gerek yurt içi, gerekse yurt dışında birçok ilmi kongre ve konferanslara katılan Prof. Dr. Ziya KAZICI, çeşitli İslâm ülkelerinde araştırmalar yaptı. Osmanlı arşiv belgeleri ağırlıklı çalışmalarından bazıları kitap, bazıları da makale olarak neşreldi. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Yayınlarımızdan basılmış eserleri:

Siyasî, Dinî, Kültürel, Sosyal İslâm Tarihi, 1-14 (10-14)

Müslüman Hıristiyan İlişkileri Tarihi

Osmanlı “Uçbeyliğinden Devleti Aliyye’ye”

Osmanlı Devleti Tarihi

İslam Kültürü ve Medeniyeti

Sultan II. Abdülhamid ve Dönemi Osmanlı Devleti

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9
GİRİŞ.....	11

BİRİNCİ BÖLÜM

İNCİL VE KISACA TARİHÇESİ.....	17
BATININ İNCİL VE HİRİSTİYANLIK HAKKINDAKİ SÖZLERİ.....	27
KURÂN VE KISACA TARİHÇESİ.....	34
İLK VAHİY.....	36
KURÂN'IN YAZILMASI VE EZBERLENMESİ.....	41
KURÂN-I KERİM'İN KİTAP HALİNE GETİRİLMESİ.....	46
BATININ KURÂN VE İSLÂMİYET HAKKINDAKİ SÖZLERİ.....	57

İKİNCİ BÖLÜM

İNCİL VE KURÂN'DA DÜNYA BARIŞI.....	63
İNCİL VE KURÂN'A GÖRE AKIL.....	87
İLİM.....	93
MEDENİYET.....	106
İNSAN SAĞLIĞI.....	112

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KURÂN-I KERİM'DE İNCİL.....	117
İNCİL'DE KURÂN-I KERİM VE MÜSLÜMANLIK.....	132

SONUÇ

BİBLİYOGRAFYA.....	175
İNDEKS.....	181

ÖNSÖZ

Eşref-i mahlûkat olarak yaratılmasına rağmen insanlık, zamanla ve çeşitli sebeplere bağlı olarak yaratılış gayesine yatkınmayan hareketlerde bulunabiliyordu. Dinler, çeşitli hile, zulüm vs. gibi insan onuruna yakışmayan bu ve benzeri uygulamalara son vermek üzere Allah tarafından, Peygamber dediğimiz elçileri vâsıtasıyla insanlara gönderilmiş birer nizamdırlar. Bununla beraber, gerçeğe ulaşma, yaratılış gayesine göre ve doğruyu bulma hususunda tarih boyunca farklı düşüncelerin de ortaya atıldığı bilinmektedir. Bu bakımdan sistem ve düşünceleri ilâhî kaynaktan beslenenler ile çeşitli sebeplere bağlı olarak ortaya çıkmış ama ilâhî kaynaktan beslenmeyenler olarak iki gruba ayırmak mümkündür.

İlâhî kaynaktan beslenmiş olan sistemlerin bir kısmı da yine çeşitli sebeplere bağlı olarak zamanla aslı hüviyetlerinden uzaklaşmaya başladılar. Bunun sonucu olarak da Allah, insanları doğru yola iletmek üzere yeni elçiler ve kitaplar gönderiyordu. İşte bu elçilerden biri kendisine İncil verilmiş olan Hz. İsa (a.s.), diğeri de kendisine Kur'ân verilmiş bulunan ve son elçi olan Hz. Muhammed'dir (s.a.v.).

Bu araştırmamızda, her iki dinin müntesipleri tarafından yapılan çalışmalar ile bizzat kitapların kendilerine müracaatla bir mukayese yapmaya çalıştık. Okuyucu, çeşitli konularda yapılan bu mukayeseyi gördükten sonra, gerçeğe ulaşma ve doğruyu bulma hususunda daha rahat bir karar verecektir.

Böyle bir çalışmanın ortaya çıkmasında yardımlarını esirgemeyen Kayıhan Yayınları çalışanı Ömer Tofa ve adı bu yayınevi ile özdeşleşmiş olan Âdem Kuşkulu'ya teşekkür etmeyi bir borç olarak telakki ediyorum.

*Ziya Kazıcı
İstanbul 2013*

.

GİRİŞ

Misyonerler, sosyo kültürel açıdan bir çöküş sürecinin yaşandığı günümüzde, bir taraftan medya vâsıtasıyla, bir taraftan da apartmanlardaki posta kutularına bırakılan bazı broşür ve kitapçıklar ile faaliyetlerine devam etmektedirler. Misyoner teşkilatının anlayışına göre her yer ve bölge, zamanı gelince mahsûlün elde edilmesi için tohum ekilmesi gereken verimli bir toprak olarak kabûl edilmektedir.

Dilimize, Fransızca'dan geçen ve bir yere haber ve elçi gönderme demek olan Latince “missio” kelimesinden türetilen “misyoner” tâbiri kendi dinini başkalarına ulaştırma, yayma ve propaganda yapma anlamlarına gelmektedir.

İnsan psikolojisi ve sosyal yapısı hakkında senelerce ciddi bir eğitim ve öğretimden geçen misyoner adayları, görevlendirilecek ülkelerin din, tarih, dil, kültür ve sosyal yapısını çok iyi öğrenirler. Böylece farklı sosyal yapı ve bünyedeki insanlara karşı nasıl davranmaları gerektiğini iyice öğrenirler. Bu bilgiden aldıkları güç ile sosyal, kültürel ve anlayış kapasitesi bakımından toplumların alt tabakaları ile üst tabakalarına mensup insanlara karşı olan hareket tarzlarını çok iyi ayarlayıp ona göre propaganda yaparlar.¹

Hıristiyanlık, yeryüzünde teslisin (üçlü ilâh sistemi) hâkimiyetini kurmak için kendisine en büyük engel ve rakip olarak İslâm'ı görüyordu. Çünkü o, göğün yeryüzüne en son

1 Daha geniş bilgi için bk. Ziya Kazıcı, Müslüman-Hıristiyan İlişkileri Tarihi, İstanbul 2011, s. 32-42.

tebliğidir. Onun temel kaideleri, her Peygamberin tebliğ etmiş olduğu dinde vardır. İslâm, öz inancını bütün dinlerde bulunan her sahih inanç ile dürüyor. Burada İslâm'a girmiş bir papazın beni hayrete düşüren sözünü zikrediyorum. Ona: "nasıl olur da Hıristiyanlıktan çıkıp İslâm'a giriyorsun?" diye sorulur. O da: "Allah bizleri ve diğerlerini doğruluğa erdirdi. Ben, Hıristiyanlıktan çıkmadan onun temel esaslarını anlamış ve bunda en son noktasına kadar yürümüşüm. İslâm doğru olan her semâvî dinin üstündedir. Diğer dinler onunla son bulmuşlardır."² İslâm, Allah'ın hakkını Allah'a, Kayser'in hakkını Kayser'e bırakıp onu her şeyin üstünde görmez. Bilakis O, Kayser'i de Allah'a karşı sorumlu tutar ve insanlar arasında hiç bir zümreyi öbüründen üstün kabûl etmez. Üstünlük ancak takvâ ile olur. Çok kısa bir zamanda etrafa yayılması, onun sade ve temiz bir inanca dayanmasından dolayıdır. O, insan aklını hiç bir zaman zorlamaz.

Lamartine'nin dediği gibi:

"Şayet gayenin büyüklüğü, vâsıtların küçüklüğü ve neticenin azâmeti insan dehâsının üç ölçüsü ise modern tarihin büyük bir şahsiyetini Muhammed'le bir insan olarak mukayese kim cüret edebilir? O şahsiyetlerin en meşhurları ancak orduları, kanunları ve imparatorlukları harekete getirdiler. Bir şeyi tesis ettilerse ancak maddi kudretler tesis ettiler, onlarda çok defa kendilerinden önce yıkıldı gitti.

Hâlbuki O (Hz. Muhammed), ordular, hukuk sistemleri, imparatorluklar, kavimler, hânedanlar ve yerleşilmiş kürenin üçte biri üzerindeki milyonlarca insanı harekete getirdi. Lâkin o, sadece bununla da kalmadı. Bundan başka fikirleri, inançları ve rûhları harekete getirdi. Her harfi bir kanun haline gelen bir kitap üzerine her ırktan ve her dilden kavimlere manevî bir milliyet tesis etti. Ve bu, İslâm milliyetine

2 Muhammed Ebû Zehra, İslâm'ın Gölgesinde İnsanlık, trc. Osman Şekerci, İstanbul 1970, s. 44-45.

silinmez bir hususiyet olarak sahte tanrılara nefretle, bir ve cisimsiz olan Allah'ın aşkını hak etti.

Hâkim, hatip, Allah elçisi, kanun koyucu, savaşçı, fikirler fâtihi, makul nassların ve süresiz bir ibâdetin dirilticisi, sayısız dünya imparatorluklarının ve bir de mânevî imparatorluğun kurucusu işte Muhammed, insan büyüklüğünün ölçüldüğü bütün mikyaslarda hangi insan ondan daha büyük olmuştur?"

Hıristiyan bir yazar tarafından itiraf edilmiş yukarıdaki satırlar, Hz. Muhammed ve O'na Allah tarafından verilen dinin gerçekten nasıl bir din olduğunu ortaya koymaktadır. Böyle bir Peygamberden ders alan ümmetinin, eski ve bâtil dinlerden alınmış teslise³ inanmaları beklenemez. İşte bu ve benzeri sebeplerden dolayı Hıristiyan dünyasının, Hz. Muhammed ve İslâm'a karşı düşmanlıkları artmaktadır. Bu düşmanlık, zamanın icablarına göre metodlarını değiştirmek sûretiyle hep farklı şekillerde yenilenmektedir.

Hıristiyan âleminin, Hz. Muhammed ve İslâm'a karşı olan tavrının sebebini "Vie de Mahomet" adlı eserinde Raymond L Rouge şöyle anlatır: "Hz. Muhammed'in bizde bu derece kötü tanınmış olması, batı dünyasının, asırlar boyunca ona karşı beslediği kinden ileri gelmektedir. Onun icraatını tahrif etmek, şahsı hakkında yanlış düşünceler yaratmak için son derecede mutaassıbâne bir zihniyetle hareket olunmuştur. Hıristiyanlık âlemi, Hz. Muhammed'in rakib bir din kurmuş olmasını hiç bir zaman affetmemiştir. Kanlı ehli salib (Haçlı) savaşları, Müslümanlar'la Hıristiyanlar arasındaki uçurumu bir kat daha derinleştirmiştir. Bu dehşetengiz uyuşmazlığın mesûliyetini de ona yüklediler." Hele Müslüman Türkler'in İstanbul'u almaları, Hıristiyan dünyasının Müslümanlar'a

3 Üçlü ilâh sistemi Hristiyanlıktan önceki eski dinlerin birçoğunda görülm - ktedir. Eski Mısır, Yunan, Hint ve daha başkalarında vardır. Hele bugünkü Hristiyanlığın kurucusu durumundaki Pavlos'un bütün bu dinleri bilen bir kimse olduğunu hesaba katarsak bu gerçek daha iyi anlaşılmış olur.

karşı olan kinlerinin bir kat daha artmasına sebep olmuştur. 1455'ten 1458'e değin Papalık etmiş olan III. Calixtus, Türkler'in İstanbul'u almasıyla sonsuz bir kedere kapılmış, bu uğursuzluğu büyük bir kuyruklu yıldızın görünmesine bağlamıştı, "Gelmesi beklenen felaket, yönünü değiştirsin de Hıristiyanlar'dan Türkler'e dönsün" diye dua günleri konulmasını emretmişti. Yeni bir ek yapılmıştı dualara "Türkler ile kuyruklu yıldızlardan, koru bizi ulu tanrım."⁴

Hıristiyanların, Müslümanlara olan düşmanlığı her asır ve dönemde farklı şekil ve sistemlerle devam etmiştir. Aslında günümüzde bile şuuraltında bunun etkilerini görmek mümkün olmaktadır. Gaye Müslüman gençliğin zihninde bir boşluk meydana getirmek, bundan sonra kendi fikirlerini çok masum bir pozda dayatmaya kalkışmak ve sonunda da onları kendi din ve mukaddes değerlerinden şüphe eder bir rûh bunalımı içine sokmaktır.

Dayatmak istenen fikirler zamana göre değişiklikler arz etmektedir. Kur'ân-ı Kerim'in mahlûk olup olmadığı üzerinde birçok söz söylenmiştir. Bu meselenin ortaya atılışında Emevî Hânedânının maiyetinde bulunan Hıristiyanların rolu büyük olmuştur. Bunların başında Yuhanna ed-Dimaşki gelir. Bu şahıs İslâm âlemindeki Hıristiyan âlimleri arasında Müslümanları dinlerinde şüpheyeye düşürecek münâzara usûllerini yayıyordu. Müslümanlar arasında da Peygamberi hakkında yalanlar uyduruyordu.⁵ Bütün bunlar, Hıristiyan dünyasının İslâm ve Müslümanlara olan düşmanlıklarının sadece bir bölümünü teşkil etmektedir. İslâm'da itikadî ve fikhî mezheplerin doğuş devresine rastlayan bu hâdise, zamanına göre bulunmaz bir fırsattı. Çünkü ancak bu ve buna benzer şeylerle Müslümanla-

4 Bertrand Russel, Din ile Bilim, trc. Akşit Göktürk, İstanbul 1963, s. 29.

5 M. Ebû Zehra, İslâm'da Fikhî Mezhepler Tarihi, trc. Abdulkadir Şener, A - kara 1968, III, 181.

rın zihninde Kitap ve Peygamberlerine karşı bir takım şüpheler uyandırabilirlerdi.

Dinî bilgidен tamamen yoksun olarak yetişen günümüz gençliğinin rûhunda hâkimiyet kurabilmek için, İslâm kınına sokulmuş Hristiyan kılıcı ile mücadele etmektedirler. Zamanımız mücadele ve propagandası ancak bu şekildeki bir metotla gayesine ulaşabilir. Şunu itiraf etmek zorundayız ki, Hristiyan misyoner teşkilatı bu şekildeki çalışmalarının se-meresini az da olsa elde edebilmiş sayılır.

Gerçek şahsiyetini İslâm'da bulan Hz. İsa, günümüz Hristiyanlık inancına göre sözleri arasında çelişkiler bulunan, Allah'ın biricik oğludur. Bu yüzden, bazıları, onun gerçekten tarihte yaşamadığını ve onun sadece efsânevi bir kahraman olduğunu söyleyecek kadar ileri gitmişlerdir. Hz. İsa'nın inkârı demek olan bu sözlerle sebep olduklarından dolayı bütün bir Hristiyan dünyası suçludur. Çünkü bu dünya, Allah'ın Pey-gamberi olan Hz. İsa'yı insanlık sıfatından uzaklaştırarak onu ulûhiyet mertebesine çıkarmışlardır. Matta'nın (28:19-20) bildirdiğine göre o, bütün dünyanın Hristiyanlaşmasını istemektedir. Fakat aynı İsa, Yahudileri "Evlat", diğer milletleri ise "Köpek" olarak isimlendirmektedir. Matta bunu şöyle tasvir eder; "Ve İsa oradan çıkıp Sur ve Sayda taraflarına çekildi. Ve işte Kenanlı bir kadın o sınırlardan geldi ve "Ya Rab!⁶ Bana merhamet eyle, Sen Ey Davud oğlu, kızım kötü bir halde cine tutulmuştur, diye bağırdı. Fakat İsa ona bir söz cevap vermedi. Ve şakirtleri gelip: Onu uzaklaştır, çünkü arkamızdan bağı-
yor, diye İsa'ya yalvardılar. Fakat İsa cevap vererek dedi: Ben İsrail evinin kaybolmuş koyunlarından başkasına gönderilme-
dim. Fakat kadın geldi ve Ya Rab bana yardım et, diye ona ta-
pındı. Ve İsa cevap verip dedi: Çocukların ekmeğini alıp onu köpeklere atmak iyi değildir. Fakat kadın dedi evet ya Rab, zira köpekler de efendilerinin sofrasından düşen kırıntılardan

6 İlk tercemelerde bu kelime "Efendi" olarak terceme edilmiştir. İncil ve Salib, Abdul-Ahad Davud, İstanbul 1913-1329, s. 77.

yerler. O zaman İsa cevap verip kadına dedi: *Ey kadın îmânın büyüktür, sana istediğin gibi olsun. Ve onun kızı o saatte iyi oldu.*”⁷ Yine aynı kitabın bir başka yerinde İsa, şakirtlerine, sadece İsrail milletini dine da’vet etmeyi söyler. “İsa bu onikileri gönderdi ve onlara emrederek dedi! Milletler yoluna gitmeyin ve Samiriyelilerin şehrinden hiç birine uğramayın; fakat daha ziyâde İsrail evinin kaybolmuş koyunlarına gidin.”⁸

İslâm gençliğinin zihninde bir takım boşluklar meydana getirip onlara hiç bir değeri olmayan dinî akidelerini metotlu bir şekilde empoze etmeye çalışan misyonerler, kendi kitaplarındaki bu ve buna benzer daha nice çelişkiyi göremiyorlar mı acaba?

“Avrupa dillerinde İslâm Peygamberinin hayatı hakkında yazılıp yayınlanmış olan eserler hakkında bir makale yazan Paris College de France hocalarından Prof. Dr. Rodinson, bu yazısında: “Bazı müsteşriklerin (oryantalist) -bir kasd-ı mahsusla- İslâm’a tatbik ettikleri tenkid kaidelerini kendi dinlerine (Hıristiyanlığa, katolikliğe) tatbik etselerdi, ellerinde acaba ne kalırdı?” diye sormaktan kendini alamaz.”⁹

Mamafih, tarihî bazı olaylar, Hıristiyan misyonerlerinin gayesinin sadece dinî bir gayrete dayanmadığını göstermektedir. Çalışma ve gayretlerinin belki en ön planda geleni, bağlı bulundukları milletlerin siyasî faaliyetleri ile meşgul olmaktadır. Her misyoner, ülkesinin siyasî bir ajanıdır. Misyoner adayının yaptığı yemin, bunun açık bir delilini teşkil etmektedir.

7 Matta: 15:21-28.

8 Matta: 10:5-6.

9 Muhammed Hamidullah, Muhtasar Hadis Tarihi, trc. Kemal Kuşçu (Müte - cimin Önsüzü), İstanbul 1967, s. 7.

BİRİNCİ BÖLÜM

İNCİL VE KISACA TARİHÇESİ

Allah, insanları doğru yola iletmek için onlara Peygamber denilen elçilerini göndermiştir. Bu elçiler, insanları düştükleri kötülük batağı, anarşi ve bozgunculuktan kurtarmak için insanüstü bir gayret sarf ederler. Bu gayretlerinde onlar, sadece Allah'ın kendilerine bildirdiği şekilde hareket ederler. O'nun emirlerinden sapmazlar. Bu emirler, elçilerin yaşadıkları zamana göre kademeli bir şekilde olagelmışlerdir. Bu emirler, kitaplar vâsıtasıyla insanlara tebliğ ediliyor ve bu kitaplar sayesinde insanlık dünyası, kendi lehlerine olacak şekilde hareket etme yeteneğini kazanıyordu. İşte İncil'de Tevrat, Zebur ve Kur'ân gibi Allah tarafından Peygamberine gönderilen bir kitaptır. Bu kitap, İsrailoğullarını doğru yola da'vet için Hz. İsa vâsıtasıyla gönderilmiştir. İsa (a.s.), bu kitabın emirlerini tebliğ etmekle vazifelendirilmiştir.

Hayatta kendisine çok az kişinin inandığı Hz. İsa, inen İncil'i yazdıramadı. O, sadece sözlü olarak havarilere bildirdi. M. Hamidullah, "Kur'ân Tarihi" adlı eserinin 19. sayfasında şöyle der: "İnciller hususî bir hal arz ederler. Hz. İsa bizzat tebliğini talebelerine yazdırmak istemedi veya -tarihî sebeplerle- talebeleri için yazdırmadı."

Yazı ile kayıt edilmeyen bir bilginin kısa bir zamanda

hâfizalardan silineceği bilinen bir gerçektir. Yine bu konuda Hıristiyan yazar E. Renan aşağıdaki ifadeleri kullanmak sûretiyle bu hakikati daha da gün ışığına çıkarmaya çalışır: “İlk Hıristiyan edebiyatı, yazılı bir edebiyat değildi. Kitap yazmak, kimsenin aklına gelmeyen bir fikirdi. İsa sadece konuşmuştu.”¹⁰

Hz. İsa zamanında yazılmayan İncil, kendisinden sonra başkaları tarafından farklı şekillerde yazılan birçok İncil’in ortaya çıkmasına sebep olmuştur. “Bizim bildiğimiz altmışı aşkın İncil bulunmakla beraber ancak dördü asıl olarak tanınmıştır.”¹¹

Miladî 325 tarihinde İznik’te toplanan rûhânî meclisteki azınlığın kararı ile kudsiyet kazanan bugünkü dört İncil, Rasullerin İşleri, Pavlos’la öteki Havarilere atf edilen 21 mektup ve Aziz Yuhanna’nın vahyinden müteşekkil bugünkü Ahd-i Cedid (Yeni Ahit - İncil) kitaplarına İncil adı verilemez. Nitekim bu konuda, başlangıçta iyi bir papaz olan fakat sonradan İslâmiyeti kabûl eden Abdulahad Davud şunları söylemektedir. “İncil adını taşımak, Ahd-i Cedid kitaplarından hiç birinin hakkı değildir. Matta, Markos, Luka ve Yuhanna’nın kitaplarına “İncil” adını vermek yanlış ve gasptan başka bir şey değildir. Bu öyle bir tecavüzdür ki, onu yalnız Mesih affedebilir. Bu af edilmeyen tecavüz, kasten mi yapıldı yoksa cehlen mi? Faraza “Murhan’ın yazdığına göre Tevrat”, “İlyâ’nın yazdığına göre Zebur” ve “Ömer’in yazdığına göre Kur’ân” adı ile bir Tevrat, Zebur ve Kur’ân meydana çıkarılsın, bunun üzerine Yahudiler, Müslümanlar ve hatta Hıristiyanlar ne kadar hiddetlenir? İşte bugünkü İncil’in Mattalar’a, Lukalar’a, Yuhannalar’a ve Markoslar’a isnad ettirilmesi de en az bu kadar hiddet ve kızmayı gerektiren bir şeydir.

“Yukarıdaki sözlerden de anlaşılacağı üzere Mesih’in İncil’i başka, bu vaizlere nisbet edilen İnciller daha başkadır. Şu Hz.

10 Ernest Renan, Havariler, trc. Ziya İhsan, Ankara 1964, s. 88.

11 Felicien Challaye, Dinler Tarihi, trc. Semih Tiryakioğlu, İstanbul 1963, s. 181.

Mesih'in İncil'ini arayıp bulmak gerekir.”¹²

Sorbon Üniversitesi Dinler Tarihi Profesörlerinden olan Jini Per'in:

“Bugünkü Hıristiyanlığın Hz. İsa'nın getirmiş ve tebliğ etmiş olduğu dinle hiç alakası yoktur. İsim benzerliğinden başka uzaktan veya yakından o mukaddes dinle hiç bir ilgisi bulunmamaktadır” dediği gibi, bugünkü İnciller'in Hz. İsa'ya inen İncille isim benzerliğinden başka hiç bir ilgisi yoktur.

Altmış kadar İncil'in içinden bugünkü teslisi (üçlü ilâh sistemi) savunan İnciller'in seçilmesi ve bunların seçilmesinde etkili olan Konstantin ile o günkü meclisin durumunu Hıristiyan yazarlar şöyle bahsederler: “Amerikalı (Draper) “Din ve İlim Arasında Münazaa” adlı eserinde şöyle diyor: “Münâfıkların tesiri ile Hıristiyanlığa şirk ve putperestlik karışmıştır. Hıristiyanlıkla hiç bir ilgisi olmayan ve hiç bir vakit yolunda yürümeyen bu münâfıklar, kendilerine Hıristiyan süsü vererek Roma Devleti'nde büyük vazifeler elde etmişler ve çok hassas makamlara geçmişlerdi. İmparator Konstantin dahi bunlardan biri idi. Bütün ömrünü zulüm yapmakla ve sefâhet âlemlerinde tüketmişti. Ancak son günlerinde Kilisenin emirlerine nisbeten bağlanmıştı.” (337) M.

Hıristiyanlar kuvvetlenerek Konstantini devletin başına getirmeye muvaffak oldular. Ama putperestliğin bir türlü kökünü kurutamamışlar ve şerrinden kurtulamamışlardı.

“Bu mücadele sonucu ortaya yeni bir din çıkmıştı. Putperestlik, Hıristiyanlık prensipleri ile mezc olunmuş ve her ikisi de bu yeni dinde apaçık kendilerini göstermişlerdi.

Bu noktada İslâmiyet, Hıristiyanlıktan ayrılmaktadır. Çünkü İslâm, bir numaralı rakibi olan putperestliği ortadan kaldır-

12 Abdulahad Davud, İncil ve Salib, İstanbul 1913 M.-1329 H. s. 30-31.

miş ve akidelerini saf bir şekilde etrafa yaymıştı.”¹³

Miladî 325 tarihinde, İznik’te 1000 kişilik bir meclis halinde Konstantin’in başkanlığında toplanan ve 318 kişinin reyini kabûl eden bu cemiyetin (konsil) durumunu yine Hristiyan bir tarihçi olan Wels’ten nakledelim: “Ancak Hristiyanlığı kabûl ettikten sonra din adamları arasındaki zorlu düşmanlığa muttali olabildi. Hristiyan cemaati arasında barış ve birliği sağlayabilmek için İznik’te bir meclisin toplanmasına teşebbüs eyledi. Rahib ve aynı zamanda tarihçi Eusebe, henüz vaftiz olmayan imparatorun başkanlığında toplanan bu acayip meclis hakkında şâyân-ı dikkat tafsilat verir: “Konstantin böyle bir mecliste ilk defa bulunmuyordu. Bundan önce de (Arl) şehrinde dinî bir meclise başkanlık etmişti. İznik meclisinde altın tahta oturdu. Çok az Rumca bildiği için, konuşanların ses tonu ve hareketlerine dikkat ediyordu. Toplantı çok fırtınalı olmuştu. İhtiyar Arius söz söylemek için ayağa kalktığı sırada Nicolas Myrai adında birisi, ihtiyar Arius’u tokatladı. Meclistekilerden birçoğu kulaklarını kapatarak kaçıştılar.”¹⁴

İznik Ayasofya Kilisesi harabeleri içinde mezarı bulunan Arius, teslisi kabûl etmeyenlerin başında geliyordu. Bu zât, teslisçiler tarafından tokatlanır ve daha sonra da haps edilir. Mecliste bulunan ve fakat konuşanların ses tonuna göre hüküm veren, putperestlik inancını henüz tamamen atmayan İmparator Konstantin’in yardımı ve 318 kişinin fikri ile desteklenip kabûl edilmiş olan bugünkü İnciller’e Hz. İsa’ya inen İncil adı verilebilir mi? Allah’ın en büyük Peygamberlerinden biri olan Hz. İsa’nın, teslis gibi eski sır dinlerinden alınan bir fikri kabûl etmesi imkânsızdır. O, en saf şekli ile Allah inancını yerleştirmeye memur edilmişti. Kendisini ilâhlaştıranlara vereceği cevap, Kur’ân-ı Kerîm’de izah edilmiştir.

13 Muhammed Kutub, 20. Asrın Cahiliyeti, trc. M. Hasan Beşer, İstanbul 1967, s. 35.

14 H. G. Wells, Cihan Tarihinin Umumi Hatları, trc. Heyet, İstanbul 1928, III, 28.

İznik Meclisinde kabûl edilen bugünkü İnciller, Hz. İsa'nın doğumundan tam 325 sene sonra kutsal kitap vasfını kazanmışlardır. Hâlbuki bu tarihten önce her Kilisenin elinde başka başka kitaplar vardı. Herkes elinde bulunan kitaba inanıyor, bundan başkasını kabûl etmiyordu. Çeşitli kitaplara inanma devri tam 325 sene gibi uzun bir zamanı içine almaktadır. Bundan sonra yukarda adı geçen İznik Konsili toplandı ve altmıştan fazla kitaptan sadece dört tanesi kutsal kitap olarak kabûl edildi. Acaba neden beş veya üç kitap değil de dört tanesi kutsal kabûl ediliyor? Çünkü dört, mistik bir sayıdır. Azize İrene: "Dört yön, doğu-batı-kuzey-güney vardır da ondan" demektedir.¹⁵ Bütün dinlerin ortaklaşa kabûl ettikleri bir şey vardır. O da her Peygambere ancak bir kitabın Allah tarafından indiğidir. Hz. Musa'ya Tevrat, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) Kur'ân-ı Kerim vs.. İşte Hristiyanlık dünyası bu kaideyi kabûl ettiği halde fiilen bunun aksini iddia eder. Çünkü günümüz Hristiyan dünyasının anlayışına göre Hz. İsa'ya inen kitaplar bir tane değil, dört tanedir. Bu dört kitap, Matta, Markos, Luka ve Yuhanna'nın kitaplarıdır. Yukarıda adı geçen zevat, Hz. İsa ile ilişkileri bulunan kimseler olarak kabûl edilmektedir. Bu münasebet ve Rûhu'l-Kuds'un yardımı ile bu kitapları yazdıkları kabûl edilir. Fakat tarih, bize bunun aksini söylemektedir. Bu kitaplar, her ne kadar bu şahıslara mal edilmek istenmişse de bugün genel olarak İnciller'in kimler tarafından yazıldığı bilinmemektedir.¹⁶

Hz. İsa, İbrani dili ile konuşurdu. Rivayete göre Pavlos'a da bu dil ile hitab etmiştir.¹⁷ Fakat elde mevcut bulunan İnciller ve diğer mektuplar içinde İbranice tek orjinal bir metin bulmak mümkün değildir. En eski metinler hep halk Yunancası ile yazılmıştır.¹⁸ Bu İnciller'in mütercimleri kimlerdi? Kimler bu İnciller'i Yunan diline terceme etmiştir? Bunların ilmî kapasite-

15 F. Challaye, age. s. 181.

16 F. Challaye, age. s. 181.

17 Resullerin İşleri: 26:14.

18 F. Challaye, age. s. 179.

leri, ahlâk, îmân ve takvâ dereceleri ne merkezdedir? Tercüme ederken tahrifler yapılmış mıdır? Kelimelerin hakikî karşılığı bulunabilmiş midir? Hangi asırda yahut hangi seneler içinde yazılmışlardır? Bunların hiç birisi kesin olarak bilinmemektedir.¹⁹

İncil kelimesi, tam anlamda Hıristiyanca değildir. Müjde ve müjde getirene verilen ödül anlamınadır. Söz gelimi, İmparator Augustun'un getirdiği iyiliklere uygulandığında, nesnelerin yani bir nizamda tanrı vahyini gösterir.²⁰

Müjde anlamındaki, Yunanca iki kelime birleşiminin araplaşmış şekli olan İncil'in çoğulu "Enacil" dir. Bu kelimenin müjde manasına gelmesinin sebebini, Hıristiyan bir şahıs olan ve "el-Müncid" adlı sözlüğün sâhibine göre "İsa'nın, insanları kurtardığı ve onlara müjde verdiği içindir. Halk Yunancası ile yazılan İncillerde bazı Aramice kelimeler vardır."²¹

Bilindiği gibi Allah Teâlâ, gönderdiği Peygamberlere, dâvâlarını isbat, nübüvvet ve risâletlerini teyid için, mûcize denilen harikulade bir takım kuvvetler vermiştir ki, gönderilen her Peygamber, dâvâsının doğruluğunu bununla isbat eder ve halkı böyle bir şey yapmaya dâvet eder. Mûcizeler ancak Peygamberler tarafından gösterilir. Peygamber olmayan kimse böyle bir şeyi gösterme kudretine sâhib değildir. Mûcizeler, daha ziyâde gönderilen Peygamberin devrinde revaçta bulunan ilmin çeşidine göredir. Bu, O Peygambere inanmaya ve dâvâsının hakk olduğunu kabûl etmeye daha çok inandıracağı içindir. Çünkü insan, bildiği şeye daha kolay inanır. Mesela Hz. Musa zamanında sihirbazlık çok ileri gitmişti. Bu yüzden Hz. Musa'ya Allah tarafından verilen mûcize de bu kabildendi. Hz. İsa zamanında da tıp ilmi çok gelişmişti. Bu yüzden Hz. Mesih'e verilen mûcizeler daha çok tababetle ilgili olan mûcizelerdi. Hz. Muhammed (s.a.v.) devrinde Arap edebiya-

19 A. Mecit Belli, Adalet Mülkün Temelidir, İstanbul 1964, s. 26.

20 F. Challaye, age. s. 181.

21 F. Challaye, age. s. 179.

tı altın çağını yaşıyordu. Bu çağda çeşitli edebî müsabakalar yapılır, yarışmada kazananlar büyük bir hürmete layık görülürlerdi. Keza bu şahısların şiirleri Kâbe'nin duvarına asılırdı. Yedi askı (muallakat-ı Seb'a) şiirleri ile Ukaz panayırında Kuss b. Saide el-İyadî tarafından irad edilen hitabe, bunun en belirgin örneğini vermektedir.

Arap belâgatının altın çağını yaşadığı bir devirde, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) Allah tarafından en büyük mûcizesi olan Kur'an-ı Kerim inzal edildi. Bu mûcize, diğer mûcizelerden çok üstündü. Çünkü diğer mûcizeler, bazı görgü şahitlerinin ifadelerine dayanıyordu. Onların ortadan çekilmeleri halinde bu mûcizelerden bahis edilemezdi. Diğer Peygamberlere verilen mûcizeler de bu şekildeki mûcizelerdi. Ancak Kur'an mûcizesi, bunlara pek benzemiyordu. O, her zaman ve herkes için daima gözönünde bulunan bir mûcize idi. Bunun, görgü tanıklarına ihtiyacı yoktu. O, asırlarca sonra bile mûcizeliğini devam ettirme kudretine sâhiptir.

İşte bu mûcize, Arap milletinin belâgat ve fesâhat bakımından altın çağını yaşadığı bir devirde kendisini kabûl etmeyenlere karşı meydan okuyor ve onları, kendisinin benzerini yapmaya dâvet ediyordu. Bu dâvet, sadece o devir insanına karşı da değildi. O, her zaman ve her millete karşı idi. Bu dâvet hala devam etmektedir, kıyâmete kadar da sürecektir. İslâm Tarihi, Kur'an'ın cazibesine kapılıp Müslüman olan birçok kimsenin isimlerini zikretmektedir. Bu isimler, bu tarihin sayfalarını doldurmaya yetecek kadar çoktur. Biz bunlardan sadece Hattab'ın oğlu Ömer'in ismini vermekle yetineceğiz. Evet, koca Ömer, Allah elçisini öldürmeye giden Ömer, Tâ-hâ Sûresi'nin karşısında erimiş ve sonradan "Karısını dul, çocuklarını yetim bırakmak isteyen varsa peşime düşsün" diyerek gündüz ve kimseden korkmayarak hicret etmiştir.

Kur'an-ı Kerim'in bütün meydan okumalarına karşı bir cevap veremeyen o günün müşrik Arapları, böyle basit bir yolu terk

ederek işi kılıçla halletmeye yeltenmişlerdir. Devrin en büyük ediplerine sâhib olan müşrik Araplar, Peygamberi yalanlamak için acaba neden edebiyat ve belâgat yolunu tercih etmemişlerdir? Çünkü Kur'ân-ı Kerîm, Arap lisanının en belîğ ve fesâhatlı kitabı idi. O, bizzat Allah tarafından nâzil olmuş ve icâzına hiç bir kudretin yetişemeyeceğini beyan etmiştir. O, bütün insanları böyle bir düelloya çağırmıştır. O, bu mücadeleden kendisinin gâlib geleceğini, hiç kimsenin kendisine benzer bir şeyi meydana getiremeyeceğini bildirmiştir.²²

Daha önce belirtildiği gibi, Hz. İsa'nın doğumundan 325 sene sonra kutsal kabûl edilen bugünkü İnciller, daha önce bütün Kiliseler ve Hıristiyan dünyasınca kabûl edilmemişti. Öyle ki, İnciler'den başka kutsal olarak kabûl edilen mektup yazarlarının bile bunlardan haberi yoktu. Bu devirden önce herkes elindeki kitabı kutsal kabûl ediyor ve onun dışında kalan kitapları kabûl etmiyordu. Netice itibarı ile bu, öyle bir boşluk meydana getiriyor ki, insan ister istemez sormak zorunda kalıyor: "Acaba 325 tarihinden önce geçen Hıristiyanların durumu nasıl olacaktır. Onlar bugünkü dört kitabı bilmedikleri ve onlara inanmadıklarına göre acaba onlar Hıristiyan değiller midir? Hıristiyanlardan birçoğunun mezkûr tarihten önce yaşamış olduklarını göz önüne alırsak, yukarıdaki soruya nasıl bir cevap verilebilir?

Birçok kimse tarafından Tanrı Kelâmı olarak kabûl edilen Yeni Ahit,²³ XIII. Yüzyılın başlangıcında Canterbury Başpiskoposu Stephen Langton, Yeni Ahid'in Latince metnini bölümlere ayırmıştır. Bu şekil, muhafaza edilmiştir. Robert Estenne'in, 1551'de Cenevre'de yayınlanan baskısında ilk defa olarak, âyetler de ayrılmıştır.²⁴

İçinde birbirini tutmayan birçok ayrılıklar olan İnciller

²² Kur'ân: İsrâ, 88.

²³ Challaye, age. s. 180.

²⁴ Challaye, age. s. 180.

hakkında, bugün bile herkesin oy birliği ile kabûl ettiği bir teori mevcut olmamıştır.²⁵ Gerçek olan bir şey var ki o da, bunların insan elinden çıkma eserler olduğudur. Bu kitapları Tanrı kelâmı saymaya imkân yoktur.²⁶

Allah tarafından Hz. İsa'ya gönderilen kitap ve dinî bozmak için uğraşan Yahudi Pavlos, Hristiyanlığa, sonradan uydurulmuş ve bir kısmı eski dinlerden aktarılmış olan birçok hurafe sokmuştur. Hristiyanların amansız bir takipçisi olan Tarsuslu Seul (Pavlos)'un ilk hayatına ait genişçe bir malumat olmamakla beraber, Hristiyanlıkla ilgili olan hususlar iyice bilinmektedir. Yayılan Hristiyanlığın önüne geçilemeyeceğini anlayan bilgin ve komutan Pavlos, en korkunç bir silaha başvurmuştur, önceleri her yerde Hristiyanları takib ediyor, erkek-kadın, çoluk-çocuk, ihtiyar-geç farkı gözetmeden bulunduğu yerde öldürtüyordu. Memleketlerini terk edenler bile ondan, yakasını kurtaramıyorlardı. Bununla kinini tatmin edemeyen Pavlos, bir gün Yahudi mabedine giderek Şam'daki Hristiyanları takib için geniş bir selâhiyete sâhib olduğunu gösteren bir mektub alır. Bunlar, Pavlos hakkında Luka'nın bildirdikleridir. Yahudilerin, onun Yahudi olmadığını iddia etmelerine rağmen o, gerçek bir Yahudi ve âlim idi.²⁷ Aynı zamanda Roma vatandaşı idi. İskenderiye Mektebinde tahsil görmüş, bütün dinler hakkında geniş bir bilgiye sâhib olduğu gibi Eski İran Dinî asıllarından Işık Tanrısı Mitra Mezhebi'nin tesiri kendisinde çok görülür.²⁸ Yayılan Hristiyanlığın silahla önlenemeyeceğini anlayan Pavlos, biraz yukarıda işaret edildiği gibi metod değiştirerek Hristiyanları içten vurmaya başlamıştır. Bu metod sayesinde o, Hristiyanlığa eski dinlerde olan ve gerçek Hristiyanlıkta olmayan birçok ahkâm sokmuştur. Bilindiği gibi Matta, Markos ve Luka İnciller'inin müşterek

25 Challaye, age. s. 184.

26 Challaye, age. s. 185.

27 Wels, Cihan Tarihinin Umumi Hatları, III, 19.

28 Wels, age. s. 19.

kaynağını teşkil eden Markiyon İncil'idir.²⁹ Hararetili bir Pavlos taraftarı olan Markiyon³⁰ II. Yüzyılın başlangıcında yaşamış büyük bir Hristiyan din ayrılıkçısıdır. Bir piskoposun oğlu olan Markiyon, Hristiyan dinine göre yetiştirilmiş, Yunan Felsefesini öğrenmiş, Eflatun'u okumuş, İstoacıları tanımıştı. Kudretli orijinaliteye ve heyecan verici güzelliğe sâhib bir tanrı bilimi tasarlamıştı.

Markiyon'a göre kötülük proplemi, ancak birisi iyicil, öteki kötücül olmak üzere iki tanrının varlığı farz olunarak çözülebilir.³¹ Ona göre kötücül tanrı, Eski Ahid'in tanrısı olan tanrıdır.³² İlk defa Hristiyan sözünü kullanan da Markiyon'dur. Pavlos'un yazdıklarını neşretmiş, bu uğurda çalışmıştır. Demek ki, Matta, Markos ve Luka İnciller'i, Markiyon'un ve dolayısıyla Pavlos'un tesiri altında kalmışlardır.³³

Markiyon İncil'i, el yazması halinde saklanmış değildir, fakat özellikle başlıca hasmı olan Tertullianus tarafından o kadar çok zikredilmiştir ki, bu İncil'in hemen hemen tamamını meydana getirmek mümkündür. Rivayete göre, bu İncil, 134 yılına doğru Küçük Asya veya Yunanistan'daki, Aziz Pavlos'un doktrinine inanan bir cemaat tarafından tertiplenmiştir.³⁴

29 Challaye, age. s. 183; A. Mecit Belli, Türkiye'de Hâkimler Var, s. 26.

30 Annamari Schimmel, Dinler Tarihine Giriş, s. 183, 220; Belli, age. s. 26.

31 Bütün Dinler hakkında geniş bir bilgiye sâhib olan Pavlos, bilhassa Mitra Mezhebinin tesiri altında kalmıştır. Pavlos'un hararetili bir taraftarı olan Markiyon'un, kötücül ve iyicil iki tanrının varlığını kabul etmesi, Mitra Mezhebinin bugünkü Hristiyanlığa olan tesirlerini izah etmeye yeterli bir delil niteliğini taşımaktadır.

32 Challaye, age. s. 182.

33 Belli, age. s. 26.

34 Challaye, age. s. 183.

BATININ İNCİL VE HİRİSTİYANLIK HAKKINDAKİ SÖZLERİ

“Hiristiyanlığın mukaddes yazıları bir tek kitap içinde toplanmıştır. Bu, günümüzde Kitâb-ı Mukaddes denilen ve Tevrat ile İnciller’den başka mektupların da bulunduğu eserdir. Hiristiyan kitâb-ı mukaddesinin takriben dörtte üçü Eski Ahit denilen ilk kısmıdır. Muhtelif muharrirleri vardır ki, bunların isimleri tam olarak bilinmemektedir. İlk yazı ile son yazı arasında en aşağı 1000 yıl geçmiştir. Hiristiyanların Eski Ahit kitabı, Yahudi Kitâb-ı Mukaddesinin aynıdır. Kitab-ı Mukaddesin son dörtte biri, Yeni Ahit’tir, yani İncil. İncil’in büyük kısmı Hz. İsa hakkındadır. Bu, hem İsa’nın tâlimlerini (öğrettiklerini) kaydetmek, hem öğrettiklerinin ışığı altında ilk kilisenin meselelerini mütalaa etmek için yazılmıştır. Tahmin edildiğine göre Yeni Ahidin hiç bir kısmı Hz. İsa’nın bu dünyada yaşadığı müddet içinde yazılmamıştır.”³⁵

“Yeni Ahit kısımlarının, Milattan takriben 200 sene sonrasına giden nüshaları vardır, fakat hala mevcut olan en eski ve nisbeten tamam olan metinler Milattan takriben 350 sene sonraya aittir.”³⁶

“Yukarıda işaret edildiği gibi Yeni Ahit, dört İncil, “Resullerin İşleri” kitabıyla, Pavlos’un ve başkalarının mektupları ve vahiy kitabından müteşekkildir. Bu yazılardan ilk defa kaleme alınanları, Pavlos’un mektupları idi.”³⁷

Şâyân-ı dikkattir ki, en eski Yeni Ahit yazıları arasında olan

35 Georgia Harkness, Protestan Akidesine Bir Bakış, İstanbul 1964, s. 8.

36 G. Harkness, age. s. 14.

37 G. Harkness, age. s. 19.

Pavlos'un mektuplarında, "Rûhul-Kuds", "Allah'ın Rûhu", "İsa Mesih'in Rûhu" yahut ta sadece "Mesih" yahut "Rab" ve de "Rûh" tâbirlerini kullanılıyor. Bir Hristiyan olarak Pavlos'un, daha her hangi bir teslis doktrini teşekkül etmeden, Pavlos, "Rabbi" Baba Allah yahut ta İsa Mesih veya Rûhul-Kuds olarak düşünebiliyordu."³⁸

"İsa, bir Yahudi idi. Ve daima böyle kaldı. Fakat Pavlos, İsa'nın adına Hristiyanlığı meydana getirdi. Gerçekte o, Hristiyanlığın kurucusudur. Ve Yahudilere hoş görünsün diye de bazı Yahudi tâlimlerini bu yeni dine ilave etmiştir. Bundan sonra da İsa'nın beklenen kurtarıcı olduğunu ve onun vâsıtası ile insanoğlunun kurtuluşa erdiği fikrini yaymaya bağladı. Pavlos'un tâbirleri, eski dinlerin çoğunda, eskiden beri bilinmekte olduğundan bu dinlere mensup olanlar, Pavlos'un yeni dinine girmeye başladılar. Diğer taraftan Pavlos, Yunan aydınlarını memnun etmek için Yunan felsefesinden, bilhassa filozof "Philo"dan Allah'ın "Kelime-Logos" yolu ile arza bağlı olduğu fikrini de almıştır ki; Logos "Allah'ın oğlu" veya "Allah'ın rûhu" (Rûhu'l-Kuds) manalarına gelmektedir."³⁹ Görüldüğü gibi burada, yani Hristiyanlıktaki temel prensipler, farklı sebeplere bağlı olarak Pavlos tarafından tesbit edilmiş oluyorlar. Bu yüzden de şöyle denilmektedir:

"İslâm tarihi nasıl Muhammed olmadan, Pythagorizm'in tarihi de nasıl Pythagores olmadan izah edilemezse, İsa olmadan Hristiyanlığın tarihi de, bana o kadar izah edilemez görünmektedir.

"İsa'nın kişiliğinin ortaya çıkardığı problem, henüz bütün zihinleri tatmin edecek bir çözüm şekli bulmuş değildir."⁴⁰

Katolik Kilisesinde mü'minler, yani laikler, rûhbanın idaresine tâbi olmak zorundadırlar. XIII. yüzyıldan itibaren bun-

38 G. Harkness, age. s. 50.

39 Mütefekkir "Berry"den naklen bk. Ahmet Kahraman, Dinler Tarihi, İstanbul 1968, s. 186.

40 Challaye, Dinler Tarihi, trc. Semih Tiryakioğlu, İstanbul 1968, s. 194.

lara, izinsiz olarak Kutsal Kitapları okumaları yasak edilmiştir. Bunlar, vahyedilmiş gerçeklerin ifadesi olan, Kilisenin dogmalarını hiç tartışmadan kabûl etmek zorundadırlar. Yoksa mezhep ayrılıkçısı sayılırlar.”⁴¹

“Bazı dinlerde, hususiyle Hristiyanlıkta esrar (sırlar) hissinin mühim bir rol oynamış olduğu muhakkaktır.”⁴²

“Protestanlığın itiraf ettiği esaslı maksadı, Hristiyanlığa sonradan girmiş olan putperest tavırları çıkarıp atmaktır. İmparator Konstantin ve onun halefleri tarafından sokulmuş olan o putperestane merasimlerden Hristiyanlığı tedricî bir sûrette aslî sâfiyetine döndürmek idi. Bu gayretle Hristiyanlığın eski merasimlerini tekrar ortaya koydukça Hz. Meryem’e tapma ve kilise büyüklerinden yardım görme gibi bid’atleri birer birer çıkarıyordu.”⁴³

Rahip Michart diyor ki:

“Hristiyan milletler için utanılacak bir husus, milletlerin birbirine karşı işleyebilecekleri hayır içinde en önemlisi olan dinî müsamahayı, kendilerine Müslümanların öğretmiş olmasıdır.”⁴⁴

Nasara’nın (Hristiyan) en namlılarından Cirom dahi “Matta İncil’ini Yunancaya terceme eden şahısın kesin olarak bilinmediği ve elde bulunan bu tercümenin asıl kitaba ne dereceye kadar muatabık olduğu şimdiye kadar hiç bir şekilde anlaşılamamıştır.”⁴⁵

“Hristiyanlığın fırkalarından biri olan ve Müslümanlar tarafından pek tanınmayan Manikeiz fırkasının büyük ulemâsından Fasiş isimli zât açıkça şöyle diyor: İnciller ne

41 Challaye, age. s. 204.

42 E. Durkheim, Din Hayatının İbtidai Şekilleri, trc. Hüseyin Cahid, İstanbul 1923, I, 51.

43 J. W. Draper, Niza-i İlm-u Din, trc. Ahmed Mithat, İstanbul 1313, IV, 346-347.

44 Ahmet Gürkan, İslâm Kültürünün Garbı Medenileştirmesi, İstanbul 1965, s. 129.

45 Burhaneddin Mirza-Şehabeddin Mirza, Reddul-Hilaf fi fasli-l-İhtilaf, trc. İsmail Ferid, İstanbul 1970, s. 218.

Mesih'in, ne de Havariyunun telifleri olmayıp bilinmeyen bir şahıs tarafından telif edilmişlerdir. Fakat hakikata aykırı olarak Havariyuna isnad eylemiştir." (Heralt) isimli müellif "Yuhanna İncil'inin İskenderiye medresesi talebesinden birinin yazması olduğu halde, Havariyun'dan olan Yuhanna'ya isnad edildiğinde şüphe yoktur..⁴⁶ demektedir.

"Yeni Ahit, hatta bugün bile, müdahalelerden ve değiştirmelerden kurtulmuş değildir. Misal olarak aşağıdaki hususları zikredebiliriz:

a- Yuhanna (5:2-5) evvelce şu şekilde idi:

"Kudüs'te Koyun kapısı yanında, İbranice Beythesta denilen beş eyvanlı bir havuz vardır. Bunların içinde suyun çalkalanmasını bekleyerek yatan hasta, kör, topal, âzâsı kurumuş olanlardan bir kalabalık vardı. Çünkü Rabbin bir meleş vakit vakit havuzun içine iner ve suyu çalkalardı ve suyun çalkanmasından sonra içine ilk giren kimse her ne hastalığa tutulmuş ise iyi olurdu. Ve hastalığını 38 yıldır çekmekte olan bir adam orada idi. İsa onu yatmakta görüp uzun zamandır hasta olduğunu bilerek, kendisine: İyi olmak istermisin?"

Yüzlerce sene bu ifade İncil'de tekrarlanıp durmuştu. Kimse onun itimada şâyân olmadığını düşünmemişti. Lakin 19. yüzyılda Müslümanlarla Hıristiyanlar arasında münakaşaların başgöstermesi üzerine, 1881'de basılan tashihli nüshada Müslümanların tenkidlerinden duyulan korku sebebiyle, 4. âyet ve 3. âyetin bir kısmı yukarıdaki paragraftan çıkarılmış ve birçok eski muteber nüshalarda metinden çıkarılan bu kelimelerin tamamen veya kısmen bulunduğu dair bir not ilave olunmuştu. Çıkarılan bu kısım muteber birçok eski nüshalarda bulunuyorsa değişiklik neden yapıldı? Ayrıca, bir âyetin bazı nüshalarda bulunması ve bazı nüshalarda bulunmaması, orijinal metnin tahrif edildiğine delâlet etmez mi? Bu konuda

46 Burhaneddin Mirza-Şehabeddin Mirza, age. s. 218.

iki şekilde düşünmek zorundayız: Ya âyetin orijinal metinde bulunmadığını itiraf etmek zorundayız eğer böyle ise, bazı kâtiplerin, kendiliklerinden bu kelimeleri ilave etmek cüretini gösterdikleri neticesine varırız. Veya âyetin orijinal metinde mevcut olduğunu itirafa mecburuz. O takdirde, bazı kâtiplerin âyeti kasten çıkardığına hükmederiz. Her iki halde de metne tahriyata uğramış gözü ile bakılacaktır.

b- Yuhanna (5:7-8) evvelce şu şekilde idi:

“Çünkü (gökte şehâdet edenler üçtür: Baba, Kelime ve Rûhul-Kuds ve bu üç birdir. Ve yerde) şehâdet edenler üçtür: Rûh, su ve kan. Ve bu üç birde mutabıktırlar.”

“Yukarıdaki paragraf, asırlar boyunca Yeni Ahidin (İncil) bir kısmını teşkil etmişti. Fakat Hristiyanlar, Müslümanlarla münakaşaya başlayınca ve Müslümanlar bu kâbil ibarelere hücumla geçince Hristiyanlar, mukaddes kitaplarının metnini değiştirmişler ve yukarıda parantez içerisinde gösterilen kelimeleri 1881’de basılan tashihli nüshadan çıkarmışlardı.”⁴⁷

“Aynı yıl içinde dinî terbiye bahsi üzerinde bir kursa devam etmiş ve Kitâb-ı Mukaddes’in geçirdiği tarihî gelişmelerle alâkalanmışım. Bu dersten öğrendiğime göre Kitâb-ı Mukaddes, parça parça toplanmıştı, nice nice kimseler onun bazı parçalarını yeniden yazmışlar ve onu yazdıkları sırada istedikleri değişiklikleri yapmışlardı. Ahd-i Cedid’in pasajları birbirine muvâzî üç kısıma ayrılmıştır. Bunların bir kısmı, İsa’nın nisbeten mevsuk olan sözleri idi. Bir kısmı tarih bakımından şüpheli mahiyette olanı idi. Bir kısmı da tamamıyla şüpheli idi. Bu ders, o zaman tenkid namına yapılan her şeyi bana öğretmiş ve Kitâb-ı Mukaddes hakkında beslediğim eski telakkilerin çocukça olduğunu belirtmişti.”⁴⁸

47 Mirza Beşirüddin Mahmud Ahmed, K. Kerimin Tetkikine Giriş, trc. Şinasi Siber, Ankara 1960, s. 49-50.

48 Henry C. Link, Dine Dönüş, trc. Ö. Rıza Doğrul, İstanbul 1949, s. 17-18.

“Barbarlık içine gömülen aşiretlerin tarihini dolduran vahşi hareketlerin, ilâhî ahlâk kuralı olarak, tatbik ve kabûlünü emreden Kilise, tabîî kanun ahkâmı ile çatışıyor, aydınları “aklı” yani “insânî” olanı seçmekte yahut Kilisenin rûhânî otoritesini kabûl etmemekte serbest bırakmıyor, onları hükmü altına alıyordu.

Tabîî ilimlerde veya felsefî etütlerde hakikati araştıran herkes için Kitâb-ı Mukaddesi, bir baskı ve cebir makinesi haline getiren Kilise, düşünürlerde ve bilginlerde Kitâb-ı Mukaddese karşı nefret ve küçümseme duygusu uyandırıyor. Sonuç olarak söylemek gerekirse Trente rûhânî meclisinin beyannâmesi aşağıda verilecek olan şu üç sonucu doğurdu.

A- İlim yolunun tamamen kapanması,

B- Yaradan’a müfteriyane bir şekilde cehalet ve budalalık isnad etmek,

C- İstibdat âleti haline getirilen Kitâb-ı Mukaddes’in itibarını düşürmek.⁴⁹

Avrupalı Gözüyle İslâm adlı eserde Geothe’den naklen şu bilgi verilmektedir: “Hıristiyanların çoğu tarafından İslâm dinî hakkında gösterilen bilgisizlik, korkunç bir mahiyettedir. Bunlar, beşerin beşte biri tarafından kabûl olunan bir dinin büyük ölçüde iyilik ihtiva etmesi ve sağlam esaslara dayanması lazım geldiğini anlayamıyorlar... Onun, üzerinde ısrar ettiği noktalar, doğruluk, iyilik, itaat ve ibâdet, diğer milletlere hürmet ve herkese karşı adalet ve merhamettir. İçki aleyhtarı idi. Ve her hususta itidal taraftarı idi. (G. Lindsay Johnson-The Two Worlds) “Hiç kimse Hz. Muhammed’in prensiplerinden daha ileri bir adım atamaz. Avrupa’ya nasip olan bütün başarı-lara rağmen bizim konulmuş olan bütün kanunlarımız, İslâm kültürüne nisbetle eksiktir.

49 Emile Ferriere, “Kitabı Mukaddesteki İlmî Yanlışlar (Mukaddime)”, trc. Refik Özdek, Yeni İstiklal Gazetesi, sayı 275, (16 Kasım 1966).

Biz Avrupa milletleri medenî imkânlarımıza rağmen Hz. Muhammed'in son basamağına varmış olduğu merdivenin daha ilk basamağındayız. Şüphe yok ki, hiç kimse bu yarışmada O'nu geçemeyecektir.”⁵⁰

50 Mustafa Ateşmen, Avrupa Gözüyle İslâm, İstanbul 1971, s. 177.

KUR'ÂN VE KISACA TARİHÇESİ

Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahiy sûretiyle gönderilen Kur'ân, Allah tarafından Peygamberi vâsıtasıyla insanlara gönderilen kitapların sonuncusudur. Onun muhatabı bir aile, bir kabile veya bir millet değil, bütün bir insanlıktır.⁵¹

Allah (c.c.), beşeriyetin sapıklığa düşmemesi ve yaratılış gayesinin yolunda selâmetle yürüyebilmesi için, zaman zaman Peygamber denilen elçilerini göndermiştir.⁵² O, elçileri vâsıtasıyla insanlara emirlerini bildirmiştir. Bu emirlerde, insanlığın gelişmişlik durumuna paralel olarak kademeli bir gelişme metodu takib edilmiştir. Bunun için, emirler önceleri sayfalar daha sonra da kitaplarla tebliğ edilmiştir. Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'ân, bu emirleri havi dört büyük kitaptırlar.

İmkân, zaman ve iklim şartları arasındaki değişiklik dışında, semavî dinler arasında bir ayrılık yoktur. Temel inanç ve konularda aynı olan dinler,⁵³ fer'i bazı meselelerde değişiklik arz ederler. Buna göre Hz. Muhammed'in (s.a.v.) tebliğ etmiş olduğu din ile kendisinden önce gelen Peygamberlerin tebliğ etmiş oldukları dinler önemli konularda birleşirler. Bu anlamda İslâmiyet, ta başlangıçtan beri bütün insanlığa hitab etmiş ve onu hak olan yola dâvet etmiştir. "O halde (Habîbim) sen, yüzünü bir muvahhid olarak dine, Allah'ın o fitratına çevir ki, O, insanları bunun üzerine yaratmıştır. Allah'ın yaratışına (hiç bir şey) bedel olmaz. Bu dimdik ayakta duran bir dindir. Fakat

51 Kur'ân: Sebe, 28.

52 Kur'ân: Yûsuf, 109; Ra'd, 38; Hicr, 10; Nahl, 43; İsrâ, 77; Enbiyâ, 7, 107; Ğafir, 78; Zuhrâf, 6; Nisâ, 79; Ahzâb, 45; vs. âyetler.

53 Kur'ân: Enbiyâ, 25; Mü'minûn, 23, 32.

insanların çoğu bilmezler.”⁵⁴ Âyet-i Kerimesi, insanlığın temiz bir din ve fitrat üzere yaratıldığını göstermektedir. Buhâri'nin, Ebû Hüreyre'den (r.a.) tahriç ettiği bir hadiste: “Her çocuk ancak fitrat(-ı İslâm) üzere dünyaya getirilir. Bundan sonra anası babası (Yahudi ise) onu Yahudi yaparlar. (Nasranî ise) Nasrani, (Mecusi ise) Mecusi yaparlar...” denilmektedir.

Kur'ân, Allah' (c.c.) tarafından Cebrail vâsıtasıyla Hz. Muhammed'e (s.a.v.) Arapça olarak⁵⁵ gönderilmiştir.⁵⁶ “Bu o kitaptır ki, kendisinde (Allah katından gönderilmiş olduğundan) hiç şüphe yoktur.”⁵⁷ Bu âyet hakkında Elmalılı Hamdi Yazır “Hak Dini Kur'ân Dili” adlı tefsirinde şöyle demektedir: “Bunda şüphe etmemeli ve asla su-i zanna düşmemelidir, çünkü bu (kendisinde hiç şüphe olmayan)dır. Hadd-i zâtında her türlü şekten âri ve her töhmetten müberradır. Kitaplar içinde hak kitâbullah olduğu bunun kadar katiyyet ve yakîn ile malum olan ve sırat-ı mustakîmi bunun kadar gösteren hiç bir kitap yoktur.”⁵⁸

54 Kur'ân: Rûm, 30.

55 Kur'ân: Şûrâ, 7; Tâhâ, 113; Yûsuf, 2; Şuarâ, 195.

56 Kur'ân: Nisâ, 105; Mâide, 44; Nahl, 44; Tâhâ, 2, 113; Zümer, 2, 41; En'âm, 92; Yûsuf, 2; İbrâhîm, 1; Duhân, 3; vs. âyetler.

57 Kur'ân: Bakara, 2.

58 Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, İstanbul 1960, I, 163-164.

İLK VAHİY

Kendisine nübüvvet gelmeden bir müddet önce Hz. Muhammed (s.a.v.), harikulade bazı olaylar müşahade etmiş ve vahyin başlangıcı olan sadık rüyalar görmüştür. Sabah olduğunda bu rüyalar sabah aydınlığı gibi aynen çıkıyorlardı.⁵⁹ Daha sonraları Müslim, Tirmizî ve Dârimî'nin, Cabir b. Semüre'den rivâyet edecekleri şu sözü söylemiştir: "Ben Peygamber gönderilmeden önce, Mekke'de bana selâm veren taşı hala biliyor ve tanıyorum."⁶⁰

İlk vahyin gelmesine yakın bir zaman kala Rasûlullah (s.a.v.), yalnızlığı ve tefekkürü her şeyden çok sever oldu. Bunun için o, insanlardan uzaklaşmaya ve onları terke başladı. Rûhunun maddî bütün kirlilerden kurtulması için Mekke'ye üç mil mesafede bulunan Hira Nur Dağındaki bir mağaraya çekildi. Azığını yanına alarak o mağarada günlerce kalır, azık tükenince tekrar gelir alır ve yine oraya dönerdi. Peygamberlikten önce bir nevi alıştırmaya olan bu tefekkür hali, bir müddet devam etti.

Yine böyle bir tefekkür esnasında ilk vahiy aynı mağarada kendisini buldu. Ramazan ayında inen ilk vahyin⁶¹ gününde ihtilaf edilmiştir. İlk vahyin Ramazan ayının 24 veya 27. gecesinde indiğini kabûl edenler olmuşsa da en kuvvetli görüşe göre bu ayın (Ramazan) 17. gecesinde inmiştir.⁶² Bizzat Kur'ân nasslarının da delâleti ile bu görüş daha bir kuvvet ka-

59 Buhârî, I, 3.

60 Buhârî, Sahih, I, 3; Ayrıca bk. M. Âsım Köksal, Hz. Muhammed ve İslâmiyet (Mekke Devri), Ankara, 1966, s. 124.

61 Kur'ân: Kadr, 1; Duhân, 3; Bakara, 185.

62 Osman Keskiöglü, Kur'ân Tarihi, s. 46.

zanmaktadır. Enfâl Sûresi 41. âyetinde meâlen: “Eğer Allah’a (îmân etmiş) hak ile bâtılın ayrıldığı gün, iki ordunun birbirine kavuştuğu (Bedir) gün(ü) kulumuz (Muhammed)e indirdiğimize (âyetler) inanmışsanız...” diye buyrulmaktadır. İki ordunun kavuşması, Hicri ikinci senenin 17 Ramazan’ında oldu.⁶³ Yukarıdaki âyette Hz. Muhammed’in (s.a.v.) büyük bir şerefle şereflendiği iki büyük günden bahs edilmektedir. İşte bu günlerden biri, Câhiliye bulutlarının dağıldığı, insanlığın kendisiyle kurtuluşa erdiği, hak ile bâtılın birbirinden ayrıldığı ve Kur’ân-ı Kerîm’in yeryüzünü şereflendirdiği ilk gündür. İkincisi ise çok az bir kuvvetle kendilerinden kat kat fazla müşrik ordusunu, yetmiş kişiyi öldürmek ve bir o kadarını da esir etmek sûretiyle büyük bir hezimete uğrattığı gündür. İbni Cerrir et-Taberî, Enfâl Sûresinin 41. âyetine işaret ederek bunun Ramazan ayının 17’sinde olduğunu tefsirinde Hz. Hasan’dan sahih bir senetle rivâyet etmektedir.⁶⁴

Madde ve mananın (beden ve rûh) birleşiminden meydana gelmiş olan insanoğlu, madde ile ilgili olan şeyleri çalışma, deney, gözlem ve bilgi neticesinde öğrenebilir. Hatta onları emri altına bile alabilir.⁶⁵ Fakat rûhî olayları tam anlamıyla öğrenmesi kâbil değildir. Rûhî bir hâdise olan vahyin mahiyetini öğrenmek, onun mahiyetinden söz etmek, memleketimizin en büyük hadis âlimlerinden biri olan Ahmet Naim Bey’e göre gözleri görmeyen kör bir insanın renklerden bahsetmesi kadar büyük bir tuhafılık olacaktır. Bu bakımdan insanların en kâmilî (olgun) olan Peygamberlere gelen vahyin mahiyetini bilemez. Ancak vahyin mertebeleri, çeşitleri ile geliş esnasında hazır bu-

63 Ebû Abdillâh ez-Zincani, Târihu’l-Kur’ân, Beyrut 1969, s. 29.

64 İmadu’d-Din Ebu’l-Fida İbn Kesir, Tefsir, Beyrut 1966, III, 325; Ebû Abdillâh ez-Zincani, age. s. 29.

65 Kur’ân: İbrahim, 32, 33; Nahl, 12, 14; Hacc, 36, 37, 65; Ankebûd, 61; Lomân, 20, 29; Zuhrûf, 13; Câsiye, 12, 13; Enbiyâ, 79; Sâd, 18.

lunanların müşahedelerinden söz edilebilir.⁶⁶

Lügat anlamı, işaret etmek,⁶⁷ yazı yazmak, elçi göndermek,⁶⁸ ilham etmek,⁶⁹ gizli söz söylemek, başkasına ilka ve telkin olunan söz, vesvese⁷⁰ ve süratle bir iş yapmak olan vahyin ıstılah manası ise “Allah Teâlâ’nın şeriat ve diğer haberlerden tebliğini istediği şeyi Nebilerine gizlice bildirmesidir. Bunun, Allah tarafından olduğuna Nebilerde kat’i ve zarûrî bir ilim hâsıl olur.”

Hz. Peygambere gelen vahyin başlangıcı ile durumunu tafsilatlı bir şekilde Buhârî’den öğrenmekteyiz:

Ümmü’l-Mü’minin Âişe’den (r.anhâ):

Şöyle demiştir: Rasûlullah’ın (s.a.v.) ilk vahiy başlangıcı uykuda rüyâ-yı sâliha (yani sâdika) görmekle olmuştur. Hiç bir rüya görmezdi ki sabah aydınlığı gibi vâzih ve âşikâr zuhur etmesin. Ondan sonra kalbine yalnızlık muhabbeti ilka olundu. Artık (Cebl-i) Hira’daki ğar (mağara) içinde halvet-güzin olup orada ehlinin nezdine gelinceye kadar adedi muayyen günlerde tehannus -ki teabbud demektir- eder ve yine azık lanıp giderdi. Sonra yine Hatice nezdine avdet edip bir o kadar zaman için yine azık tedarik ederdi. Nihayet Rasûlullah’a (s.a.v.) birgün Gar-ı Hira’da (Hira Mağarası) bulunduğu sırada vahiy geldi. Şöyle ki ona melek gelip “Oku” dedi. O da “Ben okuma bilmem” cevabını verdi. Zât-ı Akdes-i Risâlet-Penahî buyurur ki: “O zaman melek beni alıp takatim kesilinceye kadar sıktı. Sonra beni bırakıp yine “Oku” dedi. Ben de ona “Okuma bilmem” dedim. Yine beni alıp ikinci defa takatim kesilinceye kadar sıktı. Sonra beni bırakıp yine “Oku” dedi.

66 A. Naim Bey, Tecrid tercemesi, Ankara 1970, I, 2.

67 Kur’ân: Meryem, 11.

68 Kur’ân: Şûrâ, 52.

69 Kur’ân: Kasas, 7; Nahl, 68; Mâide, 111.

70 Kur’ân: En’âm, 112, 121; Enfâl, 12.

Ben de “Okuma bilmem” dedim. Nihayet beni yine alıp üçüncü defa sıktı. Sonra beni bırakıp “Mahlûkatı yaradan Rabb-i Celîlinin İsm-i Şerîfiyle oku, O Rabb-i Azîm ki, nev-i insanı alakdan, yani pıhtılaşmış kandan yarattı. Herhalde oku ki senin Rabbin kalemle yazı yazmayı tâlim eden, keremde binazir ve bi-misal Allah-u Zül-Celâldir.”⁷¹ dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) (kendisine vahy olunan) bu Âyât-ı kerîmeyi bit-telakki (korkudan) yüreği titreyerek döndü ve Hatice binti Hüveylid’in yanına gelerek “Beni örtünüz, beni sarıp örtünüz” dedi. Korkusu zail oluncaya kadar vücud-i mübârekini sarıp örttüler. Ondan sonra (Hz. Rasûl s.a.v.) vukû-i hâli Haticeye anlatarak “Kendimden korktum” dedi. Hatice (r.anhâ) “Öyle deme, Allah’a yemin ederim ki, Allah-u (Zu’l-Celâl) hiç bir vakit seni utandırmaz (mahzun etmez). Çünkü sen, akrabana bakarsın, işini görmekten âciz olanların ağırlığını yüklenirsin, fakire verir, kimsenin kazandıramayacağını kazandırırın, misafiri ağırlarsın, Hak yolunda zuhur eden havadis ve mühimmatta (halka) yardım edersin. “Bundan sonra Hatice (r.anhâ) Hazret-i Rasûl-i Ekrem’i (s.a.v.) birikte alıp amcasının oğlu Varaka b. Nevfel b. Esed b. Abdu’l-Uzza’ya götürdü. Bu zât zaman-ı Câhiliyette din-i Nasraniyet’e (Hristiyanlık) dâhil olmuş bir kimse olup İbranice yazı bilir ve İncil’den meşîyyet-i ilâhîyle taalluk ettiği miktarda öteberi yazardı.

Varaka gözlerine âmâ tarî olmuş (kör olmuş) bir pîr-i fânî idi. Hatice (r.anhâ) Varaka’ya “Amcamoğlu dinle de bak, kardeşinin oğlu ne söylüyor” dedi. Varaka: “Ne var kardeşimin oğlu?” diye sorunca Rasûlullah (s.a.v.), gördüğü şeyleri kendisine anlattı. Bunun üzerine Varaka dedi ki “Bu gördüğün, Allah Teâlâ’nın Musa’ya (a.s.) tenzil ettiği (indirdiği) Namus(-ı Ekber)’dir. (Cebrail) Ah keşke senin dâvet günlerinde genç olaydım. Kavmin seni çıkaracakları zaman keşke ber hayat ol-

71 Kur’ân: Alak, 1-5; Aynba bk. Buhârî, I, 3.

sam! Bunun üzerine Resulluh (s.a.v.) Onlar beni çıkaracaklar mı ki? diye sordu. O da “Evet, (zira) senin gibi bir şey getirmiş (yani vahiy tebliğ etmiş) bir kimse yoktur ki, düşmanlığa uğramasın. Şayet senin dâvet günlerine yetişirsem sana son derecede yardım ederim” cevabını verdi. Ondan sonra çok geçmedi. Varaka vefat etti. (ve o esnada) Fetret-i vahiy vuku buldu (yani bir müddet için vahiy kesildi.)⁷²

72 Buhârî, Sahih, I, 3, Buhârî’deki bu bilgiyi, teberrüken Ahmed Naim’in T - crid tercümesinden aldığımız için biraz ağdalı görülebilir.

KUR'ÂN'IN YAZILMASI VE EZBERLENMESİ

M. 610 yılında Hira Nur Dağı'ndaki ilk vahiyden itibaren 22 yıl 2 ay ve 22 gün zarfında tamamlanan Kur'ân⁷³ kısım kısım ve âyet âyet inerken, Peygamber (s.a.v.) tarafından öğreniliyor ve vahiy kâtipleri tarafından zamanın icablarına göre hurma dallarına, yufka, taş, deri, kürek kemiği, varak ve kâğıda yazılarak⁷⁴ kayda geçirildiği gibi ashâb tarafından da ezberleniyordu.

İnen her âyet, Hz. Muhammed (s.a.v.) tarafından tâyin edilen kâtipler tarafından yazılırdı. Sayısı kırkı (40) aşkın olan bu kâtiplerin en meşhurları şunlardır: Zeyd b. Sâbit, Ebûbekir, Ömer, Osman, Ali, Zübeyr b. Avvam, Talha b. Ubeydullah, Sa'd b. Ebî Vakkas, Abdullah b. Revaha, Abdullah b. Erkam, Ubey b. Kaab, Sabit b. Kays, Halid b. Velid, Amr b. As, Muğire b. Şube, Hüzeyfe't-übnü Yeman. Bunların içinde de en çok kâtiplik yapanlar Zeyd b. Sabit ile Ali b. Ebi Talib olmuşlardır.

Kur'ân'ın, Rasûlullah (s.a.v.) zamanında yazıldığını gösteren birçok tarihî vaka vardır. Biz, bu konuda herkes tarafından iyice bilinen Hz. Ömer'in Müslüman oluşu hâdisesinden kısaca bahsetmek isteriz. Çünkü bu olay, Rasûlullah devrinde, Kur'ân'ın yazıldığıнын kesin bir delilini teşkil etmektedir. Bu hâdise bütün tarihî kaynaklarda vardır. Biz, buna özetle şöyle temas etmek istiyoruz: "Rasûlullah'ı (s.a.v.) öldürmek maksadıyla kılıcını kuşanarak çıkan Ömer'e, yolda Nuaym b. Abdillâh rastlar. Ömer'i böyle yalın kılıç görünce nereye gideceğini sorar. O da, Muhammed'i öldürmeye gittiğini söyler. Ashâbtan birinin evinde bulunan Hz. Muhammed'i (s.a.v.) öldürmenin iyi olmayacağını söyleyen

73 İsmail Hakkı İzmirli, Meani-i Kur'ân, II, 577, İstanbul 1927.

74 Ebû Abdillâh ez-Zincani, Târih'ul-Kur'ân, Beyrut 1969, s. 44.

Nuaym'a Ömer "Yoksa sen de mi onlardansın?" deyip yakasına yapışır. Bunun üzerine Nuaym: "Beni bırak ta önce git enişten ve kız kardeşin Fatma'ya bak" der. Nuaym'ın bu sözü üzerine doğrucu eniştesi Said b. Zeyd b. Amr'ın evine giden Ömer, Habbab'ın onlara Kur'ân okuduğunu işitir. Hemen kapıya yüklenerek kırar ve içeri girer. Eniştesinin (yakasından) tuttuğu gibi onu yere çalar. (Kocasını kurtarmak isteyen) kızkardeşinin de başını yarar. -Kısa bir konuşmadan sonra- Kur'ân'ın yazılı bulunduğu sayfayı alır. Bu sayfada "Tâ-hâ" sûresi yazılı idi. Sûrenin baş tarafından biraz okuyunca, çok beğenir ve bunun çok güzel olduğunu söyleyerek, Peygambere gider ve orada Müslüman olur.

Buhârî'nin, el-Berra'dan nakline ve Ahmed b. Hanbel'in Müsnedi'nin V. cilt, 191. sayfasında bildirdiklerine göre, Nisâ Sûresinin 95. âyeti indiği zaman, Rasûlullah, Zeyd b. Sâbit'e bunu yazmasını emreder.⁷⁵

Ebû Dâvud, Tirmizî ve Ahmed b. Hanbel, Hz. Osman'dan şu sözü naklederler: "Rasûl-i Ekrem'e muhtelif sûrelere ait âyetler nâzil oldukça, Peygamber, vahy-i İlâhîyi yazan kâtiplerden birini çağırır ve ona şu sözleri söylerdi: "Bu âyetleri şu ve şu âyetleri muhtevi sûreye kayd et."⁷⁶ İbni Sa'd, Tabakat'ında "Rasûlullah zamanında Kur'ân'ı toplayanlar" diye bir konuyu bunlara tahsis etmiştir. Buhârî ve diğer müellifler, Rasûlullah (s.a.v.) zamanında Kur'ân'ı tamamen toplayanlardan bahsetmektedirler. İbni Nedim Muhammed b. İbhak, el-Fihrist adlı eserinde Kur'ân'ın Rasûlullah huzurunda taş parçalarına, hurma dallarına ve deve kemiklerine yazılmış olduğunu söyler.⁷⁷

Kur'ân'ın usûlcular tarafından yapılan târifi de bize Kur'ân'ın

75 İmadu'd-Din Ebu'l-Fida İsmail b. Kesir, Tefsir, Beyrut 1966, II, 366; ez-Zincanî, age. s. 42; Ömer Rıza Doğrul, Kur'ân Nedir, Ankara 1967, s. 40; Şah Müinuddin Ahmed Nedvi, Said Sâhib Ansari, Asrı Saadet, (Peygamberimizin Ashabı), trc. Ali Genceli, İstanbul 1964, V, 228-229.

76 Ömer Rıza Doğrul, age. s. 40.

77 ez-Zincanî, age. s. 44; Osman Kesioğlu, age. s. 149.

Rasûlullah devrinde yazılmış olduğunu gösterir. Bu târif şöyledir: “Peygamber’e (s.a.v.) indirilen, mushaflarda yazılı, O’ndan (s.a.v.) tevatür yolu ile nakledilmiş, okunmasıyla ibâdet edilen, beşerin benzerini getirmekten âciz kaldığı ilâhî kelâmdır.”⁷⁸

Çok uzun kasideleri, silinmeden hâfızasında tutabilen o günün Arap toplumu, zekâsına pekçok güvenirdi. Hatta bu yüzden kendisine ümmî denilmesi hoşuna giderdi. Câhiliye devrinden kalma bu alışkanlık, İslâmî devirde Kur’an’ın ezberlenmesi ile devam etti. Namaz kılmak veya imam olmak gibi dinî vazifeler ancak Kur’an’ın ezbere bilinmesiyle yerine getirilebilir. Bunun için Araplar Kur’an’ın ezberlenmesine büyük bir önem veriyorlardı. İn en her âyet onların rûhlarında yepyeni bir tesir meydana getiriyor ve yabancısı olduğu, edebiyatın en son mertebesine varmış olan o dönemin Arabı, bu âyetleri ezberlemekten kendisini alamıyordu. Bu sebebler, Kur’an’ın ezberlenmesine vesile teşkil ediyordu. İşte bunun için daha Rasûlullah (s.a.v.) hayatta iken birçok kimse tarafından Kur’an tamamen ezberlenmişti. Bi’r-i Maune’de hainane bir suikaste kurban gidip şehid düşen Müslümanların durumu düşünülünce bu gerçek kendiliğinden ortaya çıkar.

Rasûlullah’ın (s.a.v.) hayatında, Kur’an’ı tamamen ezberlemiş olansahâbîlerden birkaç tanesinin isimleri şöyledir: Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman, Ali, Talha, Sa’d b. Mesud, Sâlim, Ebû Hureyre, Abdullah b. Abbas, Abdullah b. Ömer vs. gibi erkeklerin yanında Hz. Âişe, Hafsa ve Ümmü Seleme gibi kadınlar da vardır.

Kur’an-ı Kerim’in Rasûlullah (s.a.v.) zamanında tamamen yazılıp ezberlendiğini gösteren daha birçok delil olmasına rağmen konunun fazla genişlememesi ve dağılmaması için bunlarla yetindiğimizi söylemede fayda vardır.

İşte bunlar, Allah Teâlâ’nın Kur’an’ın Hicr Sûresi 9. âyetteki “Kur’an’ı biz indirdik biz. Onun koruyucuları da, şüphesiz ki,

78 Hayrettin Karaman, Fıkıh Usulü, İstanbul 1969, s. 44.

biziz.” sözünün manasını teşkil etmektedir. Bu âyetin tefsirini yaparken Elmalılı Hamdi Yazır şöyle demektedir:

“Yani Allah Teâlâ, bununla Kur’ân’ın ziyâde veya noksan ile tağyir ve tahriften hıfzını teahhud ve mahfuzan bekasını ihbar buyurmuştur. O halde bu vaad varken sahâbî Kur’ân’ın mushafın cemi ile niçin meşgul oldular? Suali de varid olmaz. Çünkü hâfızların hıfzı gibi onların toplayıp bir araya getirilmesi de, Allah Teâlâ’nın esbabı hıfzı cümlesindendir. Allah, onun hıfzını teahhud ettiği içindir ki onları bu sûretle cem-u zapta muvaffak etmiştir.”

Burada müfessirîn (Tefsir ilmi ile uğraşanlar) Allah Teâlâ’nın Kur’ân’ı hıfz etmesinin keyfiyeti hakkında da bir kaç vecih beyan etmişlerdir. Şöyle ki:

1- Bunu Allah’ın hıfzı, beşer kelâmına mubayn bir mûcize kılarak halkı ziyâde ve noksandan âciz bırakmak sûreti ile dir. Çünkü Kur’ân’a bir şey ilave edecek veya eksiltecek olsalar nazm-ı Kur’ân değişir ve bütün aklı erenlere onun Kur’ân’dan olmadığı tezahür eder. Binaenaleyh Kur’ân’ın icazkâr olması bir şehri ihata eden sur ve istihkâm gibi onu mahfuz tutar.

2- Allah Teâlâ, hiç kimseye Kur’ân’a muaraza edebilecek kudret vermemek sûretiyle onu hıfz-u siyanet etmiştir. Bu iki vecih mutekarıbdirler.

3- Allah Teâlâ, bakai teklifin âhirine kadar Kur’ân’ı hıfzu tedris ve halk beyninde (arasında) neşr eder bir cemaatı tavsif etmek sûretiyle onu halkın ibtal-ü ifsadından hıfz-ı siyânet eder.

4- Hıfzdan maksadın şöyle olduğu söylenmiştir. Bir kimse, Kur’ân’ın bir harfini veya bir noktasını değiştirecek olsa bütün âlem ona “Bu yanlış, kelâmullah’ı tağyir”dir der. Hatta büyük ve heybetli bir adam kitabullahın bir harfinde veya harekesinde kazara bir hata veya bir lahin yapacak olsa, çocuklar bile ona “Efendi, yanlış doğrusu şöyledir” deyiverirler.

Fahreddin Razi der ki Kur'ân'ın mahfuziyeti (muhafaza edilip korunması) gibi bir mahfuziyet hiç bir kitaba nasip olmamıştır. Başka hiç bir kitap yoktur ki, az veya çok tahrif, tağyir girmemiş bulunsun. Bunca mülhidlerin (dinsiz), Yehud'un ve Nasârânın (Hristiyan) Kur'ân'ı ibtal ve ifsad etmek üzere birçok dâiyeleri bulunduğu halde, bu kitabın tahriften her cihetle masun kalması en büyük mûcizelerdendir. Bir de Allah, bunun böyle mahfuz olarak bekasını bu âyetle haber vermiş şimdiye kadar da altıyüz seneye (Fahreddin Razi'nin yaşadığı döneme göre) karîb bir zaman geçmiştir. Binaenaleyh bunun bir gayb haberi olduğu tahakkuk etmiş bulunuyor. Bu ise büyük bir mûcizedir... Bu satırların yazıldığı şu zamanımızda ise hicret-i seniyyenin bin üç yüz kırk dokuzuncu^{79*} senesinde bulunuyoruz. Bu sûrenin nüzûlü (indirilmesi) Mekkî olduğu cihetle demek ki bin üç yüz elli seneyi mütecâviz bir müddetten beri bütün âlem bu haber-i gaybın tahakkukuna şâhid olmaktadır. Filhakika Kur'ân'da bu âyet, sarîh olmasaydı bile hiç bir kitaba nasip olmayan bir mahfuziyetle bu kadar senedir hıfz olunması, Razi'nin dediği gibi başlı başına bir büyük mûcize-i fi'iliyye olurdu. Bunun bu âyetle evvelden tasrih olunarak bilhassa te'kidlerle ihbar edilmiş olması ise hiç söz götürmez ihtimali olmayan bir mûcize-i ilmiyyedir. Ve işte on üç buçuk asırdan ziyâde bir müddetten beri cihan böyle hem ilmî ve hem amelî haysiyeti câmî (toplayan) bir mûcizenin şâhidi olagelmıştır.”⁸⁰

79* Şu anda hicrî 1434 yılında bulunuyoruz.

80 Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, V, 3042-3044.

KUR'ÂN-I KERÎM'İN KİTAP HALİNE GETİRİLMESİ

Hz. Muhammed'e (s.a.v.) ihtiyaçlara göre farklı zaman ve mekânlarda ayrı ayrı inen Kur'ân âyetleri, bir taraftan vahiy kâtipleri tarafından yazılıyor, diğer taraftan da hâfızlar tarafından ezberleniyordu. Bu şekildeki çiftyönlü bir metotla Kur'ân'ın muhafazası sağlanmış oluyordu. Böylece âyetler zâyi (kayıp) olmaktan kurtuluyordu. Zira yazıdaki bir hata ezberleyenlerin hıfzına dayanılarak düzeltiliyor, hâfızalardaki herhangi bir unutkanlık yazılı vesikalara bakılarak tekrar öğreniliyordu.

Arap lisanında yazılan ilk kitab olan Kur'ân-ı Kerîm,⁸¹ yukarıda delilleri ile ispata çalıştığımız ve Hâkim'in müstedrekinde dediği gibi Rasûlullah (s.a.v.) zamanında tamamen yazılmıştı.⁸² Fakat yazılan sahifeler henüz bir kitap halinde teşekkül edememiş. Zira vahyin sonu henüz kesilmemiş ve her zaman gelmesi bekleniyordu. Ancak Hz. Muhammed'in (s.a.v.) vefatı ile nihayete eren vahiyden sonra Kur'ân kitap halinde toplanmıştır. Ridde hareketlerinin sebep olduğu harplerden birisi yalancı Müseyleme (Müseyleme't ül-Kezzab) ile Yemame denilen yerde yapılmıştı. Bu harpten sonra Zeyd b. Sâbit'in büyük bir gayret ve çalışması neticesinde Kur'ân bir kitap haline geldi.⁸³

Yemame'de birçok hâfız-ı Kur'ân şehid olmuştu, Ebû Dâvud'un rivâyetine göre Hz. Ömer, Kur'ân'dan bir âyet sordu. Kendisine, sorduğu âyetin Yemame'de şehid düşen

81 M. Hamidullah, Kur'ân-ı Kerîm Tarihi, trc. M. Sait Mutlu, İstanbul 1965, s. 51.

82 Celalettin Süyûtî, İtkan, Mısır 1951, s. 57.

83 Süyuti, age. s. 57; İbni Kesir, Tefsir Zeyli, VII, 438; Ebû Abdillâh ez-Zî - canî, Târih'ül-Kur'ân, s. 62; Hamidullah, age. s. 46; Ö. Rıza Doğrul, Kur'ân Nedir, s. 45.

bir Müslüman'da olduğu söylendi. Buna çok üzülen Ömer, Kur'ân'ın diğer kitaplar gibi kaybolmasından korktu. Bunun için onun bir kitab halinde toplanmasını arzu eyledi.⁸⁴ Yemame ve diğer harplerde şehid olan hâfızların yanı sıra fetihler neticesinde genişleyen İslâm Ülkesinin her tarafına dağılan ashâbın durumunu düşününce Kur'ân-ı Kerim'in de Tevrat, Zebûr ve İncil gibi tehlikelerle karşılaşabileceğini anlayan ve Kur'ân'ın kaybolmasından korkan Ömer, doğruca halife Hz. Ebubekir'in yanına gider. Kendisine durumun vehametini anlatarak Kur'ân'ın bir kitap halinde toplanmasını ister. Fakat Halife Ebûbekir, Rasûlullah'ın (s.a.v.) yapmadığı bir şeyi benden nasıl istersin? diyerek Ömer'in teklifini önceleri kabûl etmek istemedi.

Buhârî, Zeyd b. Sâbit'ten, Kur'ân'ın toplanma hâdisesini şöyle nakleder:

Yemame vak'asından sonra Ömer, Halife Hz. Ebûbekir'e giderek birçok hâfızın öldüğünü, binaenaleyh Kur'ân'ın kaybolacağından korktuğunu, bunun için de bir kitap halinde toplanmasını sağlamasını söyledi. Halife Ebûbekir, Rasûlullah'ın (s.a.v.) yapmadığı bir şeyi benden nasıl istersin? deyince, Ömer, bunda ne zarar var? Fakat kısa bir müddet sonra Allah, bu işi yapmak için Ebubekir'e anlayış verdi. O da beni çağırarak durumu anlattı. Sen Rasûlullah'ın (s.a.v.) vahiy kâtibi idin bu işi yap dedi. Vallahi eğer bir dağ yerinden kaldırıp başka bir yere götürmemi söyleselerdi bana bu kadar ağır gelmezdi. Sonra, Rasûlullah'ın (s.a.v.) yapmadığı bir işi bana nasıl teklif ediyorsunuz dedim?

Bir müddet sonra Ebubekir gibi ben de bu işe razı oldum. Ve Kur'ân'ı deri, hurma dalı, yassı taş parçaları, kemik vs. gibi yazıldığı şeyleri araştırmak ve hâfızların hıfzından tettebbu etmek sûretiyle topladım."⁸⁵

İnsanüstü bir gayretle çalışan Zeyd b. Sâbit, Hz. Ebûbekir

84 Süyutî, age. s. 58.

85 İbni Kesir, Fedail'ul-Kur'ân, Tefsir Zeyli, VII, 438; Süyutî, İtkan, s. 57; ez-Zincani, Târih'ul-Kur'ân, s. 62-63.

devrinde Kur'ân'ı bir kitap halinde toplamaya muvaffak oldu. Bu kitapta hiç bir şüphe yoktur. Tarihî belgeler, bunun açık birer delilidirler. Böylece toplanan bu ilk nüsha, Halife Ebubekir'in ölümüne kadar onun yanında, daha sonra da onun yerine hilafeti deruhte eden Ömer'in yanında kaldı. Halife Ömer'in de vefatı üzerine Hz. Muhammed'in (s.a.v.) dul eşi ve Ömer'in kızı olan Hz. Hafsa'nın yanında kaldı.

Bu nüsha, tek olduğundan ve Medine'de kaldığından dolayı Müslümanlar arasındaki kıraat ihtilaflarını önleyemiyordu. Bilhassa ordulardaki çeşitli memleketlerden gelmiş olan İslâm askerleri kıraat hususunda büyük ihtilaflara sebep oluyorlardı. Hatta birbirlerini küfürle itham edecek kadar ileri gidiyorlardı. İşte bu harplerden birisi Ermenistan'a karşı yapılırken ihtilaf son haddine varmıştı. Harpten sonra doğruca Halife Hz. Osman'ın yanına giden ileri görüşlü ve basiretli olan Hüzeyfe İbn el-Yeman, O'na "Suriyeliler ile Iraklılar, Kur'ân'ı farklı kıraatlerde okuyorlar ve birbirlerini küfr ile itham ediyorlar, ümmetine ihtimam göster" demesi üzerine Halife Hz. Osman, Rasûlullah'ın (s.a.v.) vahiy kâtibi ve aynı zamanda ilk nüshayı toplayan Zeyd b. Sâbit'i çağırarak kendisine durumu anlatır ve yanına Eban b. Said b. Ass'ı da vererek, ilk nüshaya bağlı kalmak sûretiyle bir kaç nüsha daha istinsah etmesini söyledi. Hz. Hafsa'dan alınan nüsha göz önünde bulundurulmak şartı ile tekrar yeni nüshalar istinsah edildi. Halife Hz. Ebubekir zamanında yapılan ilk nüsha için gereken şartlara uygun olmak sûretiyle yeni nüshalar çoğaltılarak ileri gelen memleketlere gönderildi. Günümüzde bütün Müslümanların elinde bulunan kitaplar bu nüshalardan çoğaltılarak meydana getirilmişlerdir.

Diğer semâvî kitaplar, bazı sebeplerden dolayı ortadan tamamen veya kısmen kaldırıldığı halde, Kur'ân-ı Kerim, Allah tarafından Cibrail vâsıtasıyla Hz. Muhammed'e (s.a.v.) nasıl indirildiyse öylece günümüze kadar gelmiş ve kıyâmete kadar da devam edecektir. Zira O'nun muhafazası (korunması) biz-zat Allah (c.c.) tarafından sağlanmış bulunmaktadır.⁸⁶

86 Kur'ân: Hicr, 9.

Kur'ân'ın sûre, âyet, icaz, Mekki veya Medenî oluşları gibi durumlarını, konumuzun fazla uzamaması için izah etmedik. Çünkü biz, Kur'ân ve tarihinden kısaca bahsetmek istiyoruz. Aksi takdirde konu fazla uzayacaktı.

Bir mukayese yapmak gerekirse şunu söyleyebilirizki, Kur'ân ve İslâmiyet -tarihi delillerin şehâdeti ile- Allah tarafından gönderildiği gibi muhafaza edilmiş, en ufak bir değişikliğe uğramamıştır. İncil ve Hristiyanlık için ise aynı şeyi söylemek biraz zordur. Tarihinden bahsederken gördüğümüz gibi, İncil tahrif edilmiş, Hristiyanlık dinî ise Eski Putperest dinlerden birçok ayin ve merasimi bünyesine almak sûretiyle ilk ve saf şeklini kaybetmiştir. Eski dinlerdeki merasimleri almaktaki gayesini anlatmadan, kısaca alınan merasimlerden bahsederek konuya son vermek istiyoruz. Hristiyanlık, birçok şeyi bünyesine alırken bunların nereden geldiğini ve nasıl bir sonuç doğuracağını araştırmamıştır. Sırf halkı memnun etmek için Putperestlikten alınan merasimler hakkında, Draper şöyle demektedir:

“Seneler geçtikçe Tertollion’un târif ettiği din tamamen başka bir dine dönüşüyordu. Gerçekte bu yeni din, asıl Hristiyanlık’tan daha süslü ve zinetli olmakla beraber, sadelik bakımından asıl Hristiyanlık gibi değildir. Zira Yunanlıların ilk esatiri buna karışmıştır. Olympos, yeniden meydana geliyordu. Sadece mabud ve mabude (ilâh ve İlahe)lerin ismi değişiyordu. Hükümet işlerinde en fazla nüfuza sâhib olan Yaltlar, kendi ilk mitologyasını olduğu gibi bu dine soktular. Üçlü ilâh sistemini Eski Mısır Dinine muvafık gördüler. İzis ibâdeti aynen geldiği gibi hilal üzerinde ayakta duran resmini bile kabûl ettiler. Adı geçen İlahe’nin iki kolları arasında tuttuğu Horus adlı ilâh oğlunu gösteren resmi de aynen alınıyordu. Bu resim, iki kolları arasında İsa’yı tutan Meryem tablosu ile zamanımıza kadar gelmiştir. Eski Mitologyanın yeni bir isim ile ortaya çıkması, herkesi memnun ediyordu. Efsusta Papazların Hz. Meryem’e “İlahın Anası” ismini vermesini ilan etmesinden sonra halk sevinç gözyaşları dökerek papazların dizlerine

kapanıyordu. Halkın bu durumu, tamamen ilâh'a bu mertebeleri veren ecdadının durumu gibidir. Dine yeni girmiş olanları sevindirmekle beraber daha birçoklarını da dine celb etmek için onların eski itikatlarını ve merasimlerini kabûl etmeye olan bu hırs, öbür taraftan bu gibi şeylerin nasıl bir sonuç doğuracağını ve bunlardan maksadın ne olduğunu bilen, gerçek Hıristiyanlığa bağlı olanları mırıldatmaktan alıkoyamıyordu. Fostus Ogustin'e dedi ki "Siz, Hıristiyanların birlikte yemek yemesini putperestlerin kestikleri kurbanları yeyişine benzetiniz. Onların putları yerine Hıristiyan şehidlerini koydunuz. Onlar, putlara nasıl hürmet ediyorlarsa siz de onlara o hürmet ve tazimi gösteriyorsunuz, ölülerin rûhlarını şarab ziyafetleri ile teskin ve tatmin ediyorsunuz. Putperestlerin büyük bayramlarını Hıristiyanlığın bayramı olarak kutluyorsunuz. Onların takvimlerini kabûl ettiniz. Onların ahlâk ve âdetlerine gelince tamamını olduğu gibi kabûl ettiniz. Yalnız cemaatlarının isminin ayrı olması hariç, sizi onlardan (putperestlerden) ayıran hiç bir özellik yoktur." Vakıa putperestlik merasimleri olduğu gibi hıristiyanlığa geçmişti. Düğünlerde bile Venüs'ün ilâhileri söylenirdi. Şurada bir dakika durarak bu değişikliklerin Hıristiyanlığı nasıl aslî şeklinden ayırdığını ve ayracağını düşünerek söyleyelim: Eski putperestlik üzerinde halkın ne kadar sevinçli, şaşalı ve halkı celb edecek ne kadar şey varsa hepsi alındı. Cemaatlarla alayların tertibi, mükellef papaz elbiseleri, mükellef taçlar ve asâlar (değnek), mabedlerde mum ve kandillerin yakılması, kilise içlerini altın ve gümüş gibi vazolarla doldurmak. Şehidlerin mezarı üzerine kiliselerin bina edilmesi, Binaları eski Romalılar âdeti gibi ilâhlara hediye edip takdis eylemek, güya her birinin emanetleri bulundukça eizza ve şüheda namına yortular tertiplemek aynen putperestlerde olduğu gibi yortularda, zevk, safâ ve çeşitli yaşayışlarla bayramların kutlanması, perhizin şeytanı kovacağına ve ilâhın gazabının teskinine sebep olacağı itikadı, Rûhânî memurlar (papazlar) için bekârlığın kabûlü, Azizlerin kabrini ziyaret ve bilhassa Kudüs'teki İsa'nın kabrini ziyaret âdeti, Şeytan'ın

kötülüklerine karşılık Kudüs'ten yüklerce toprağın getirtilip pahalı fiyatlarla satılması, okunmuş suların mubalağalı bir şekilde faziletlerinden bahsedilmesi, Putperestlerin yaptıkları gibi Azizlerin hâtıra ve resimlerini kiliselere koyup ibâdet edercesine onlara hürmet etmek, bazı yerlerin harikalarla dolu olduğunun itikadı, mesut ve bahtiyar rûhların yeryüzünde ve bilhassa mezarlar etrafında gezindikleri cihetiyle onlardan yardım istemenin makuliyeti, Tasfiye-i Meryem Yortusunun icadı ki bunlar, Luper kal denilen ve Pan mabuduna mahsus olan Yortunun Hıristiyanlık tarafından ortadan kaldırılmasından dolayı mahzun olan halkı sevindirmek için icad edildiğinden şüphe etmemelidir...”⁸⁷

Hıristiyanlık, birçok ahkâmını ve görüşünü başka dinlerden alarak karışık bir din haline gelmiştir. Öyle ki, Eski Yunan Mitologyasını bile almaktan çekinmemiştir. Draper'in dediği gibi o, aslı hüviyetini kaybettiği için saf şekli bozulmuştur. Kadınların çok tehlikeli bir mahlûk olduğunu söyleyen Hıristiyanlık, Makun toplantısında onu (kadını) Cehennem ateşine layık bir mahlûk olarak kabûl etmiştir.⁸⁸ İşte bu görüşünde o, yine Putperest olan halkı sevindirmek için Yunan Mitolojisini aynen kabûl ediyordu. Yunan Mitologyasında kadının yaratılışı ve durumu şöyle tasvir edilir: “Uzun bir süre, özellikle Altın Çağ boyunca, yeryüzünde sadece erkekler vardı; hiç kadın yoktu. Zeus, Prometheus'a inat olsun diye yarattı kadınları; Prometheus tanrılar tanrısının geri aldığı ateşi yalnız erkekler için yeniden çalmıştı. Zeus'u kızdırmasının sebebi şudur:

Prometheus, büyük bir öküz kesti; iyi, yenecek yerlerini bir araya yığarak üstünü işkembe ile örttü. Kemikleri de bir araya topladı, onun üstünü de pırıl pırıl yağla örttü. Sonra Zeus'a çıkararak iki yığından birini seçmesini söyledi. Zeus, yağla kap-

87 J. W. Draper, İlim ve Din Çatışması, trc. Ahmet Mithat, İstanbul 1313, I, 188-193.

88 Kadının Hıristiyanlıktaki durumu için, bkz. “Kur'ân-ı Kerim ve Garp Kaynaklarına göre Hıristiyanlık” adlı eserimiz.

lı yağını seçti tabii; alttaki kemiklerin farkına vardığı zaman işiştan geömişti. O yüzden insanlar, tanrılar için kestikleri kurbanların yağıyla kemiklerini tapınaklarda yakar, iyi yerlerini de pişirerek yerler.

Prometheus'un ettiğı oyuna kızan Zeus, öc almak için güzel, sevimli bir kişi yarattı. Bütün tanrılar, peçelerle, örtülerle, çiçeklerle ve altın bir taöla donattılar onu. Adına da "Herkesin armağanı" anlamına gelen Pandora dediler. Bu güzel "Felaket" yaratılınca, Zeus onu yeryüzüne indirdi; o günden sonra da kadın, erkeklerin en büyük düşmanı olup çıktı.

Bazıları, insanları mutsuz kılan kötölüklerin Pandora'nın kendisinden değıl de, merakından ileri geldiğini söylerler. Tanrılar, bir sandık alıp içini zararlı şeylerle doldurdular; o sandığı Pandora'ya vererek onu açmamasını bildirdiler. Sonra Pandora'yı, sandıkla birlikte Epimetheus'a sundular. Prometheus, kardeşine Zeus'tan gelecek armağanları kabül etmemesini söylemişti ama karşısındaki yaratığın güzelliğini gören Epimetheus dayanamadı. Nereden bilirdi ki karşısındaki varlık, varlıkların en tehlikelisi olan kadındır? Pandora da bütün kadınlar gibi meraklıydı. Sandığın içinde ne olduğunu öğrenmek istiyordu. Bir gün kapağını açtı; sandığın içinden hastalıklar, acılar, kederler, kötölükler çıktı. Korkuyla kapağı kapadı Pandora. Ama çok geç kalmıştı; olan olmuştu bir kere. Bir tek iyi şey çıkmıştı sandıktan: Umut. İşte o yüzden, insanlar bugün de kötölüklere karşı koymak cesaretini, gücünü buluyorlar.

Zeus, kadını yaratarak cezalandırmıştı insanları."⁸⁹ İnsan olup olmadığı münakaşa konusu olan kadın, Hıristiyanlık ve Mitolojide böyle bir yaratıktır.

İnciller'de, insanın nasıl ibâdet edeceği, nerelerde ibâdet etmesi gerektiğı ve ibâdet esnasında nelerden istifade edeceği gibi ahkâm tafsilatlı bir şekilde bulunmadığı için Hıristiyanlar, bulundukları memleketlerin tesirinden kendilerini kurtaramadılar. İslâm Ülkelerinde yaşayan Hıristiyanlarla Müslüman

89 Edith Hamilton, Mitologya, trc. Ülkü Tamer, İstanbul 1968, s. 46-47.

memleketleri ile teması olan Hristiyanların, Müslümanların tesirinde kaldığı bir gerçektir. Mısır'daki Papazların, Müslüman imamları gibi sarık bağlamaları, Hristiyan çocuklarının sünnet olmaları bu kabildedir. Sözümlüğün doğruluğunu batılılar tasdik etmektedirler.” Arap (Müslüman) mirası, kilise geleneklerinde de sürmektedir: Söz gelimi duada kullanılan tesbih, Hint'ten Araplara, onlardan da Katoliklere geçmiştir; ibâdetde kullanılan araçlarda, buhurdanlarda ve yakılan buhurlarda hep Arap mirasını görürüz, Batı kiliselerinin mihraplarının üstünde ya da hazinelerinde duran işlemeler, Arap ipek kumaşları ve yüzyıllar boyunca Hristiyan papazlarını süsleyen muhteşem elbiseleri böyledir. Günümüzde de papazların bütün o işlemeli ve doğunun ihtişamı ile ışıldayan âyin kılık-kıyafetleri, Katolik âyinini tesirli bir hale koymaktadır. Kiliselerde kullanılan ve dört sılıkla taşınan kumaş tavanlık “Baldakin” adını taşımaktadır ki, bu da, Bağdat ya da Baldak'ta dokunan altın sırma karışık ipek kumaşın adı idi...

Doğu Hristiyanları soyunma ve yıkanmakla da bir çeşit, Arapları anma töreni yapmış olmaktadır. Tacitus'un anlattığına göre sıcağa da soğuğa da aldırış etmeyen Cermenler için her sabah “Uyanır uyanmaz hemen ve çoğu zaman sıcak” banyo yapmak, sabah cimmastığıne dâhildi. Sezarın dediğine göre de soğuk iklimde yaşadıkları halde, ırmaklarda sık sık ve bol bol yıkanıyorlardı, hemde iki cins birlikte banyo yapar ve bundan utanmazlardı.

Ama Tartuşi Franklar memleketinde yolculuk ettiği sırada öyle şeyler görmüştü ki, oldum olası günde beş vakit abdest almayı ödev bilen bu Müslümanın tüyleri, diken diken olmuştu. “Onlardan daha pis şey göremezsin! Yılda bir, olsa olsa iki kere, o da soğuk su ile yıkanıyorlar ama elbiselerini bir kere giydiler mi, artık parçalanıp üzerlerinden dökölünceye kadar hiç yıkamazlar” demektedir. Hristiyanlık, Misyonerlerinin onlara utanmayı ve çıplak vücudu, nefsi arzuları, tutkunun ve ahlâksızlığın kaynağı olarak görmeyi öğrettiklerinden beri,

banyo yapmak ve yıkanmak, hatta sadece soyunmak bile, isterse kimsenin görmeyeceği bir yerde olsun, günah damgasını yemişti? Pislik de bir çeşit iffetlilik olup çıkmıştı.

Bu, kendileri için, vücut temizliği, sadece dinî bir ödev değil, sıcak iklimde bir zorunluluk olan o tertemiz Araplar için, anlaşılmaz ve tahammül edilmez bir şeydi. Bağdat gibi 10. yüzyılda, tellakları, masajcıları ve berberleri bulunan, kadın ve erkeklerin her gün, en azından haftada bir gün gelip yıkandıkları ve dinlendikleri binden fazla hamamı olan bir şehir için böyle bir pisliği ve kirliliği düşünmek bile mümkün değildir. Ancak seferden dönen Haçlıların ve İspanya'dan gelen yolcuların çok sert tepkilere dayanarak yaptıkları mücadele ile Arapların temizliği ve de sağlık kuralları, bunları çoktan unutmuş olan batıda yeniden benimsenebildi.⁹⁰

İslâm'ın temizlik ve insan sağlığı ile ilgili emirleri herkes tarafından bilinmektedir. Temizliği ibâdetin girişi olarak kabûl eden İslâm'ın bu hükmü, yıkanmayı âdetâ günah sayan Hristiyanlar tarafından sonradan taklid edilerek kabûl edilmiştir.

H. 2. ve 3. asırlarda İslâmiyet'in, Hristiyanlığa olan pek çok tesiri görülür. Nitekim Septimania'da (Fransanın Güney-Batısında, Akdeniz sâhilinde bir yer), papaların önünde günah itirafını kabûl etmeyen, bunda papanın hiç bir hakka sâhip olmadığını iddia eden, günahından dolayı insanın yalnız Allah'a iltica etmesi gerektiğini savunan bir hareket doğdu. İslâm'da rûhbanlığın ve günah itirafının olmaması bilinmektedir.

H. 3-4. M. 8-9. asırlarda resim ve heykel kırma (Iconoclasts) cereyanı doğdu. Resim ve heykeli reddeden bir Hristiyan mezhebi türedi. Roma İmparatoru 3. Lui M. 726 yılında resim ve heykelin takdis edilmesini yasak eden bir emir çıkardı. Yine M. 730'da bunun putperestlik sayılmasını emretti. 5. Konstantin,

90 Sigrid Hunke, Allah'ın Güneşi Avrupa'nın Üzerinde, trc. Hayrullah Örs, (tarihsiz), s. 34-36.

4. Lui, papa 2. ve 3. Greguar zamanında, İstanbul Patriği Germanius ve Kraliçe İreni, resme tapmayı teyid ediyorlardı. Bu iki gurup arasında şiddetli mücadeleler oluyordu.

Claudius, -ki bu Torin'a M. 828 (H. 213) yılında papa tâyin edildi- resim ve haçları yakar, kilisesinde resim ve heykele yapılmasını yasaklardı.

“Buhârî'nin Hz. Âişe'den (ranhâ) rivâyet ettiği hadis: Rasûlullah (s.a.v.) bir seferden geldi. Ben iki ev arasındaki pence-reme resimli bir perde germiştim. Bunu görünce yırttı ve yüzünün rengi değişti ve dedi ki: “Ey Âişe, Kıyâmet gününde azâb bakımından en şiddetli olanlar, Allah'ın yaratıcılığına özenenlerdir. Sonra perdeyi kesip bundan bir veya iki yastık yaptık.”⁹¹

Görüldüğü gibi çeşitli sebep ve şekillerde bozulan bir kitap ve dinin, Kur'ân ve İslâm'la mukayesesi güçtür. Tarihî delillerin şehâdeti, İncil ve Hristiyanlığın bozulduğunu, eski ve hat-ta kendisinden sonraki dinlerden birçok şeyi bünyesine aldığı gösterir niteliktedir. Hz. İsa'ya Allah tarafından inen İncil ile bugün eldeki Dört İncil arasında büyük bir ayrılık vardır.

Buna karşılık Kur'ân, Allah tarafından indiği şekilde muhafaza edilmiş ve en ufak bir harfî değişikliğe uğramadan zamanımıza kadar gelmiştir. Kur'ân ve İslâm, Ümmî olan Hz. Muhammed'e (s.a.v.) nasıl indiyse o şekilde de tebliğ edilmiştir. Bazı müsteşriklerin dediklerinin aksine ve mahza hakikat olmak üzere şunu diyebiliriz ki O (s.a.v.) hiç okuma yazma bilmiyordu. Ümmî idi.⁹² Ümmî olması, ileride meydana gelebilecek İslâm düşmanlarının itirazına karşı, Allah tarafından önceden sağlanmış bir silahtı. Kur'ân, Kelâmullahtan başka bir şey değildir. Şu veya bu kitaptan derlenip bir araya getirilen bir kitap değildir. Kur'ân'daki bazı kıssalara bakıp bu kıssaların Tevrat veya başka kitaplardan alındığını söylemek büyük bir haksızlık olur. O,

91 Ahmed Emin, Duha'l-İslâm, Kahire 1964, I, 363-364.

92 Kur'ân: A'râf, 157-158; Cum'a, 2; A'lâ, 6; Âl-i İmrân, 75.

nev-i şahsına münhasır bir kitaptır. Gerçekte kaynakları bir olan bütün semâvî kitaplar arasında benzerlikler bulunabilir. Kur'ân, M. İkbal'in dediği gibi kıssalara yeni fikirlerle yeniden can verir ve onları zamanın ileri rûhuna intibak ettirir. Asıl maksat, tarih anlatmak değildir. Tarihî kıssalara cihanşümul mahiyette ahlâkî ve fikrî kıymet ve ehemmiyet vermektir.”⁹³

93 İslâm Türk Ansiklopedisi, I, 53.

BATI'NIN KUR'ÂN VE İSLÂMİYET HAKKINDAKİ SÖZLERİ

Kur'ân ve İslâmiyet ile Müslümanlar hakkında Batılı ilim adamları tarafından pekçok şey yazılıp çizilmiştir. Bunlardan, Hıristiyanlık taassubu altında olmayanlar insaflı bir şekilde İslâm'ın dünya barışı ve medeniyetine yaptıkları hizmetleri açıkça ifade ederler. İşte biz, "Batının Kur'ân ve İslâmiyet hakkındaki sözleri" başlığı altında örnek olması bakımından birkaç kişinin ifadesine başvuracağız.

"Günümüzde milyarlarca insanın dinî olan İslâmiyet, bütün sâliklerinin farklı olmasına rağmen dünyanın kıvamı olan bir dindir: Bu aklî dinin menbaı ve düsturu olan Kur'ân, cihan medeniyetinin dayandığı temelleri muhtevidir. O kadar ki bu medeniyetin, İslâmiyet tarafından ortaya konmuş prensiplerinin imtizacından vücut bulduğunu söyleyebiliriz. Filhakika bu âli (yüksek ve ulu) din, Avrupa'ya dünyanın imarkarane inkişafı için lazım olan en esaslı kaynakları temin etmiştir. İslâmiyetin bu üstünlüğünü teslim ederek ona borçlu olduğumuz şükranı tanıımıyorsak da, hakikatin bu merkezde olduğunda şek ve şüphe yoktur...

"İslâmiyet yeryüzünden kalkacak ve bu sûretle hiç bir Müslüman kalmayacak olsa, barışı devam ettirmeye imkân kalır mı? Hayır. Buna imkân yok."⁹⁴

"Yeryüzündeki bütün zenciler Kur'ân'ın yüksek fikirlerini idrak edemiyorlarsa bunun sebebi Kur'ân'ın bir mâşerî hüsün (güzellik) ve ahenk ile dolu olmasıdır. O kadar ki

94 Gaston Kar-1913 Figaro'dan naklen, Mustafa Ateşmen, Avrupalı Gözüyle İslâm, s. 156.

yalnız garp lisanlarının müdekkikleri bile bu hüsün ve sihrin esrarını anlayamıyorlar.”⁹⁵

Charles Mismer’in, “Soirees de Constantinople” adlı eserinin 220. sayfasında Kur’ân hakkında şöyle denilmektedir:

“Hıristiyanlar âlim olunca Hıristiyanlıkla alâkaları kesilir.

Müslümanlar da câhil olunca İslâmiyetle alâkaları kesilir.

Hıristiyanlığın zuhurundan lâ-akal (en az) on beş asır sonra teşekkül etmiş bir medeniyet (Avrupa Medeniyeti) nasıl olur da o dine izâfe edilebilir?

Bugüne kadar yeryüzünde görülmüş en parlak, en âlemşümûl, en demokratik ve bin yıllık bir medeniyetin başlıca ve yegâne âmili bir Kur’ân esası olduktan sonra, bugünkü Müslüman cemaatlerinin cehâlet sebebi nasıl olur da İslâmiyet’e isnad edilebilir?”⁹⁶

20. Asır Avrupa’sının en meşhur filozofu, Alman birliğinin kurucusu Prens Bismark’ın şu sözleri daha çok şâyân-ı dikkattir.

“Ben, bütün semâvî kitapları tetkik ettim. Tahrif olunmalarından dolayı insanın saadeti için aradığım hakikî hikmeti ve isabeti bulamadım. Bu kanunlar değil bir cemiyet, bir hane halkının saadetini bile temin edecek mahiyetten pek uzaktır.

Lakin Muhammedilerin (Müslümanların) Kur’ân’ı, bu hükümden müstesnadır. Bütün kitaplardan üstündür. Ben, Kur’ân’ı tetkik ettim. Her kelimesinde büyük hikmetler gördüm. Bunun gibi insanlığın saadetine hizmet edecek başka bir eser yoktur.

Böyle bir eser insanoğlunun sözü olamaz. Bu kitap “Muhammed’in sözüdür” diyenler, ilmin zaruriyatını inkâr etmiş olurlar. Yani Kur’ân’ın, Allah kelâmı olduğu gayet açıktır.”⁹⁷

95 Blayden, Hıristiyanlık, Müslümanlık ve Zenciler, Mustafa Ateşmen, age. s. 141.

96 İsmail Hami Danişmend, Garp İlminin Kur’ân-ı Kerim Hayranlığı, İstanbul 1967, s. 42.

97 Diyanet Gazetesi, 15 Temmuz 1971.

“La Civilisation des Arabes” adlı eserinde Dr. Gustave Le Bon, Kur'ân'ın yayılmasını şöyle anlatır:

“İnsanlara zorla kabûl ettirilmiş olmaktan tamamıyla münezeh olan Kur'ân, ancak inanç ve kanaatla yeryüzüne yayılmıştır. Mesela Türklerle Moğollar gibi, sonradan Arapları mağlup etmiş olan milletlerin, Kur'ân'a îmân etmiş olmalarının ancak inanç ve kanaat neticesi olduğu gün gibi aşîkârdır. Arapların hakikatte şöyle bir geçivermiş olmaktan başka bir şey yapmamış oldukları Hindistan'da Kur'ân öyle bir yayılmıştır ki, bugün oradaki mü'minlerin sayısı elli milyonu bile geçmiştir...⁹⁸ Kur'ân'ın, Çin'de intişarı da ondan daha az değildir.”⁹⁹

Bizans Hristiyanlarını, içine düştükleri bâtil itikatlardan ancak Arabistan'ın Hira Dağından yükselen ses kurtarabilmiştir. İlâhî kelimeyi en ulvî makama yükselten bu sestir. Fakat Rumlar, bu sesi dinliyememişlerdi. Bu ses insanlara, en temiz ve en doğru dinî tâlim ediyordu. O yüksek dinî ki, onun hakkında God Frey Hecins gibi bir araştırmacı şu sözleri pek haklı olarak söylüyor: “Bu dinde mukaddes sular, şâyân-ı teberruk eşya, esnam (putlar) ve azizler yahut Allah'ın anneleri olduğuna dair hurafeler yahut âmâl-ı sâliha (iyi ameller, işler) olmaksızın sadece, îmânı müfid (faydalı ve yeterli) tanıyan kaideler yahut sekerat-ı mevt esnasında nedametini bir fayda vereceğini ifade eden sözler yahut başkaları tarafından vuku bulacak dua ve niyazların günahları kurtaracağına dair ifadeler yoktur. Çünkü bu gibi akideler, onları kabûl edenleri alçaltmış ve bu türlü insanlar dinî rehberlerin esiri olmuşlardır; bir vaziyet ki, onu tevliid eden akidelerden bin kere beterdir.”¹⁰⁰

Arapları, Büyük İskender'in İmparatorluğu'ndan daha çok geniş memleketler fethine, Roma devletinden daha büyük bir

98 Bu rakam, kitabın basıldığı tarih olan 1884 senesine göredir.

99 İ. Hami Danişmend, age. s. 45.

100 Moris'ten naklen, bk. Mustafa Ateşmen, age. s. 155.

devleti, fakat bu devletin tesisi için geçen zamanın altında biri zarfında tesise sevk eden bir Kitaptan bahsedeceğiz:

“Bu öyle bir kitaptır ki; onunla Müslümanlar Avrupaya hâkim olarak girmişlerdir. Fenikeliler, Avrupa’ya tüccar, Yahudiler Avrupaya mülteci ve esir olarak girdikleri halde, Müslümanlar Avrupa’ya hâkim olarak girmişlerdir. Ve bu Müslümanlar, Kur’ân’ın yardımı ile Avrupa’ya irfan meselesini taşımışlardı. Filhakika Müslümanlar, Garplılara ve Şarklılara felsefe, tıp, heyet, astronomi, şiir öğretmişler, Yunan’ın ölü dimağına ve ölü irfanına hayat vermişlerdir. Bütün dünyayı cehâlet karanlıkları ihata etmişken, her tarafa nur ifâza eylemişler ve bu itibarla bu insanlar yeni ilimlerin temellerini atmışlardır.”¹⁰¹ Bütün bunların yanında şunu da söylememiz mümkündür.

“Yâkûbî Hıristiyanları denilen Mısır’ın bu kıbt ahâlisi, asırlardan beri memleketlerinde mevcut olmayan dinî hürriyeti Müslümanların getirdiklerine şahit olmuşlardı. Haraç vermeleri üzerine Amr b. As, bunları Kiliselerine sâhip olmada serbest bırakmış ve Kilisenin bütün idari muhtariyetini kendilerine vaad etmiş ve böylece, daha önceki idarenin çeşitli eziyet ve müdahalelerinden kendilerini kurtarmıştı. Aynı şekilde Kilisenin mal ve mülkünden hiç birini ellerinden almadığı gibi, herhangi bir şekilde bu malların yağma edilmesine de müsaade edilmemiştir.

İslâmî idarenin başlangıcındaki kıbtî Hıristiyanların bu müsait ve serbest durumu, birçok kimsenin dinini (Hıristiyan) terkedip Müslüman olmasına sebep olmuştur. Kitle halinde İslâm’a girmeyi herhangi bir zor ve kuvvete haml etmek için hiç bir delil yoktur. Hatta bütün memleketin fethedildiği ve hükümet merkezi olan İskenderiye’nin mukavemet edip durduğu bir zamanda bile birçok kimse, İslâm dinî tarafına geçerek bu dinî kabûl etmiştir. Birkaç sene sonra bu örneğe

101 Emaniel Düeş, Kuvarterli Devyo, naklen bk. Mustafa Ateşmen, age. s. 158.

daha çok Hristiyan katılmıştır.”¹⁰²

Upsala Üniversitesi profesörlerinden Nathan Söderblom, Fransızca'ya tercüme edilen “Manuel d’histoire des Religions” isimindeki eserinin 185. sayfasında şöyle der: “Kur'an, muayyen zamanlarda Hz. Muhammed'e tebliğ edilmiş Allah kelâmıdır. Ve semâdaki nüshasının aynı olarak tebliğ olunmuştur; işte bundan dolayı lâ-yuhtidir (hatasızdır).”¹⁰³

Benzer bir ifade ve bilgi, Jean-Paul Roux'nun “L'İslâm au Proche Orient” isimindeki eserinin 37. sayfasında şöyle yer alır: “Hz. Muhammed, Kur'an'ı kendisi tertip etmiş değildi, onu insanlara sadece tebliğ etmişti. Bu kitap onun kendi nutuklarından mürekkebe bir mecmua veyahut yaptığı işlerin bir tarihi değildi: Allah'ın tebliğ ettiği muhtelif metinlerden meydana gelmişti.”¹⁰⁴

Londra'dan “Sadis Blas” müessesesi-i ilmiyesinde İslâm dinî hakkında bir konferans vermiş olan İngiliz Ce. V. Luyeiner'in şu sözleri de câlib-i dikkatir:

“Musevilik ile Hristiyanlık, İslâm'da mevcuttur ve Hz. Muhammed'in telkin eylediği şekil, onların mükemmel ve nihai-sidir. Allah yolunda gitmek, günlük hayatımızda sükûn ve selâmeti elde etmek için daima Allah ile beraber bulunmak, “Allah'ın iradesine inkiyad etmek...” bunların hepsine biz de mutekidiz (inanıyoruz). Fakat bu itikad Müslümanlıkta amelî hayata intikal etmiştir. Ve bu dinin temeltaşı budur. Müslümanlıkta ibâdet fikri, bu dinin telkin eylediği diğer prensipler gibi en yüksek inkişafına ermiştir. Kur'an'a göre ibâdet, Allah'a erişmenin tek yolu olan kalp temizliğinin hakikî vâsıtasıdır.”

(Bu Konferans metni İslâmic Reveu'nun Ağustos 1914 nüshasında yayınlanmıştır.)¹⁰⁵

102 T. V. Arnold, İntişar-ı İslâm Tarihi, trc. M. Halil Halid, İstanbul 1343, s. 105-106.

103 İ. Hami Danişmend, age. s. 46.

104 İ. Hami Danişmend, age. s. 54.

105 Ahmed Hamdi Akseki, İslâm, İstanbul 1966, s. 19 dipnot; Ayrıca benzer ifadeler için Bkz. Mustafa Ateşmen ve İ. Hami Danişmend'in eserleri.

İKİNCİ BÖLÜM

İNCİL VE KUR'ÂN'DA DÜNYA BARIŞI

Dinler, çeşitli harp, hile, anarşik olay ve haksızlıklara bir son vermek için Allah tarafından elçileri vâsıtasıyla insanlığa gönderilmiş birer nizam ve kanundurlar. Bu nizamların anayasası kitaplarıdır. Herkes bunlara uymak zorundadır. Aksi takdirde kanuna karşı gelmiş bir kişinin, işlediği suçun durumuna göre ceza göreceği herkes tarafından bilinen bir gerçektir.

Maddî ihtiras ve menfaatler yüzünden vechesi tamamen değişen Yahudi toplumuna Hz. İsa bir kurtarıcı, bir ıslahatçı ve bir Peygamber olarak gönderildi. Yahudi toplumunda, Hz. İsa ile en çok uğraşan, onu dinlemeyen ve ona karşı koyan, Yahudiliğin mutaassıp iki mezhebi olan Ferisî ve Sadukî müntesipleri idi. Hz. İsa'nın getirdiği dinî bozup ifsad etmek için her türlü çareye başvurmaktan çekinmeyen bu iki mezhep sâlikine karşı, Matta'nın (16:7-12) bildirdiğine göre Hz. İsa, havarilerine bu iki mezhep sâliklerinden kaçınmalarını tavsiye etmiştir.

İnsanların köleleştirildiği, fakirlik ile kadınlığın hor ve hakir görüldüğü, kızların diri diri toprağa gömüldüğü, kuvvetlinin zayıfı ezdiği, behimî (hayvanî) zevklerin tatmini için aç bırakılmış aslanlara insanların atıldığı, esirlerin ilâhlara kurban edildiği bir zamanda,¹⁰⁶ İslâmiyet, bir güneş gibi etrafını aydınlatarak ufuklardan görünmeye başladı.

106 Kur'ân: Rûm, 41.

İnsanlığı, düşmüş olduğu madde çukurundan kurtarmak için gelen Hz. İsa zamanında Yahudilik hüküm sürmekte idi. Yahudilik, insanlar tarafından aslî hüviyetinden saptırılmış ve Hz. Musa'nın getirdiği asıl din ile ilgisi hemen hemen kalmamış gibi bir duruma girmişti. Bu yüzden sadece maddî menfaatleri ön plana çıkarma çirkinliğini ortaya koyan Hristiyanlığın ortadan kalkması gerekiyordu. Bunun için Yahudiler elinden geleni yapıyorlardı. Hristiyanları, kadın, çocuk, ihtiyar, genç gözetmeden öldürüyorlardı. Bu şekildeki bir kaba kuvvet ile neticenin alınamayacağını anlayınca başka bir metod takip etmeye başladılar. Bu metod evvelkisinden daha korkunç idi. Hristiyan görünerek, Hristiyanlığı ve Hristiyanları içten vurmak. Bunun için Hristiyanlığa Yahudiler tarafından sokulan bir sürü yabancı fikir ve anlayış oldu. Böylece Hristiyanlık, Yahudiliğin bir mezhebi haline geldi. Hristiyanlığa giren bu fikirler hakkında, Tanrısı Yahudi Peygamberlerin Yahova'sıdır. Göksel baba haline girmiştir. Bütün ilkel tapınışlarda kutsal olan, kutsal olmayandan nasıl yüksekse, Kalde'deki tepeler nasıl ovalara hâkimse onun yaşadığı gökte yeryüzünden yüksektir. Perseus nasıl Danae'den doğmuşsa, İsa da bir bâkireden doğmuştur. O da Dionysos ve Horus gibi düşmanlarından mûcizeli bir şekilde kurtulur. Oziriz, Adonis, Dionysos-Zagreus gibi ölüp sonra Attis ve Temmuz gibi baharın başlangıcında dirilir. Ölümünün bazı ayrıntılarına Babilonya da rastlamak mümkündür. Tıpkı Mitra'ya olduğu gibi ona da bir kurtarıcı sıfatıyla tapınılır. Teslis düşüncesi zaten bir kaç dinde vardır. Bâkire Meryem, tıpkı öteki kadın tanrıların, İzis'in, İştâr'ın, Asterte'nin, Kibele'nin yaptıkları gibi insanların az çok sevgi dolu bir dindarlığa olan eğilimini tatmin eder. Meryem, tıpkı Demeter gibi ızdıraplı bir anadır. İsa'yı kucağında taşıyan Modanna tasviri ise küçük Horus'u kolları arasında tutan İzis'in tasvirinin tıpkısıdır. Şeytan, İran'ın Angra Mainyusu'dur. Melekler, İblisler, Azizler, Animizmdeki rûhlardır. Son yargı gününe Zerdüş'tün Mazdeizminde daha

önce raslanır. Hıristiyanlığın verdiği ölümsüzlük sözüne daha önceki Orpheus ve Dionysos gizli ayinlerinde de raslanır. Komünyon, kutsal varlığın etine ve kanına ortak olmak demek olup, Totemik kökten gelmez. Bu, daha önce Eleusis'te ekmekle, Dionysos'a insanlar tarafından şarapla, Mitra dininde ise ekmek, şarap ve su ile yapılmakta idi. Mitra dininde de daha önce bir takım takdisler, örneğin vaftiz vardı. Hıristiyan pazarı Yahudilerin sebt (cumartesi) günü, Kaldelilerinde tabu sayılan gündür. Katolik rahipleri de İzis rahipleri gibi tıraş olurlar, kafalarının tepesini kazırlar, uzun urbalar giyerler, üzerlerine el değdirilip kendileri "Mana" ile meşbu hale getirilince kutsal bir vasıf edinirler; çanlar çalınırken mü'minlerin üzerine su serpip onları tütsüleyerek arıttıkları zaman ise, Hellen tapınış usûllerini uygulamış olurlar."¹⁰⁷ Gerçek Hıristiyanlığı bozmak için sonradan sokuşturulan bu ritüeller, Hıristiyanlığı asıl benliğinden uzaklaştırmış oluyordu. Benzer düşünceler, daha sonra barış ve sevgi için de ortaya çıkacaklardır. Bu durum, bizzat Hıristiyan yazarlar tarafından belirtilmektedir. Hıristiyan görünerek bu dinî aslî hüviyetinden saptıran Yahudi Pavlos'un bilhassa Mitra mezhebinin tesiri altında kaldığı göz önüne alınırsa bu şekildeki fikirlerin nasıl bu dine girdiği kendiliğinden anlaşılmış olur.

Hıristiyanlık, kendisine sonradan giren fikirlere engel olmadığı gibi maddi bakımdan da müntesiplerini çeşitli eza ve cezadan kurtaracak bir güce sâhip değildi.

Önce Yahudiler, daha sonra da Romalılar tarafından takib edilen Hıristiyanlar, İncil'in bazı görüşlerine dayanarak çeşitli eziyetlere katlanabildiler. Çeşitli cezalar almalarına, takib edilmelerine ve öldürölmelerine rağmen onlar "Fakat ben size derim: Kötüye karşı koyma ve senin sağ yanağına kim vurursa, ona ötekini de çevir. Ve eğer biri seninle mahkemeye gidip senin gömleğini almak isterse, ona abanı da bırak. Ve kim

107 F. Challaye, age. s. 208-209; Wels, age. s. 18-23.

seni bir mil gitineğe zorlarsa, onunla iki mil git"¹⁰⁸ âyetlerine dayanarak bütün bu eziyetlere göğüs germeye çalıştılar. İlk Hıristiyanları bu şekildeki eziyetlere tahammül etmeye sevk eden İncil âyetleri, sadece bunlar değildir. Daha birçok âyet bu şekilde onlara güç ve dayanma kudretini veriyordu.

Mal, mülk sevgisi, birçok insanı asli vazifelerini yerine getirmekten alı koyar. "Canın yongası" olan mal sevgisi insanın fitratında vardır. Bu sevgi, bazı kimseleri yaratılış gayesinin gerektirdiği şeyleri yerine getirmekten alıkoyacak kadar kuvvetlidir. "Kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, salma güzel atlara, (deve, sığır, koyun, keçi gibi) hayvanlara, ekinlere olan ihtiraskârane sevgi insanlar için bezenip süslenmiştir. Bunlar dünya hayatının (geçici) birer faidesidir. Allah(a gelince) nihayet dönüp varılacak yerin bütün güzelliği O'nun nezdindedir."¹⁰⁹

Psikolojik olarak henüz çocukluk devresinde başlayan insandaki aşırı mal sevgisi, bazı etkenler yardımı ile normal seviyeye iner. Bu etkenlerin başında da din gelmektedir.

İnsanlığın saadetini temin etmeyi kendisine hedef edinen her fikir ve düşünce, önemli bazı fedakârlık ve gayretler sayesinde toplum arasında yayılabilir. Cemiyet içinde yayılma oranında başarılı sayılacak bu şekildeki fikirlerden birisi de, tebliğinin Hz. İsa'ya verilmiş olduğu Hıristiyanlık dinidir. İçine teslis (üçlü ilâh sistemi) karıştırılmış olan bu din, bilhassa ilk müntesiplerinden önemli fedakârlık örneklerini istemektedir. "İmdi siz gidip bütün milletleri şakirt edin, onları Baba ve Oğul ve Rûhu'l-Kuds ismiyle vaftiz eyleyin; size emrettiğim her şeyi tutmalarını onlara öğretin ve işte, ben bütün günler, dünyanın sonuna kadar sizinle beraberim"¹¹⁰ emrinin yerine getirilmesi ile yükümlü olan ilk Hıristiyan toplumunun çalışarak mal kazanmak, dün-

108 İncil: Matta; 5, 39-41.

109 Kur'an: Âl-i İmrân, 14.

110 İncil: Matta; 28, 19-20.

yalık sâhibi olmak gibi dinin yayılmasına engel teşkil edebilecek maddî menfaatlerin ikinci planda kalması kendilerinden istenmektedir. Maddeperest Yahudilerin durumuna düşmemek için kendilerine şöyle emredilmektedir: “Bunun için size diyorum: Ne yiyeceksiniz yahut ne içeceksiniz diye hayatınız için, ne giyeceksiniz diye bedeniniz için de kaygı çekmeyin. Hayat yiyecekten ve beden giyecekten daha üstün değildir? Göğün kuşlarına bakın, onlar ne ekerler ne biçerler, ne de ambarlara toplarlar ve Semâvî Babanız onları besler. Siz onlardan daha değerli değil misiniz? Ve sizden kim kaygı çekmekle, boyunun ölçüsüne bir arşın katabilir? Ve niçin esvaptan ötürü kaygı çekiyorsunuz? Kırzanbaklarının, nasıl büyüdüklere iyi bakın, ne çalışırlar ne de iplik eğirirler; size derim: Süleyman bile bütün izzetinde bunlardan biri gibi giyinmiş değildi.”¹¹¹

Yukarıda geçen âyetlerden dolayı Hıristiyanlığa “Sevgi ve barış dini” adı verilmektedir. Din, ferdi her cephesiyle kuşatmalı ve onun bütün ihtiyaçlarına cevap verebilmelidir. Ferdin ve toplumun yalnız rûhuna hükmedip aklını ve bedenini ihmal etmemelidir. İnsanlar tarafından yapılan kanunlar bile bireyin bütün durumlarını göz önüne almak mecburiyetindedir. Hukuktaki “Hafifletici ve şiddetlendirici cezalar” tâbir ve uygulaması bu anlayışın bir sonucudur. “Yalnız sevgiye inanmak, ona, bir hedef, bir konu vermemek, asla, ilerleyememektir, bitmez tükenmez topraklar üzerinde hedefi serapla karıştırarak süründürmektir.”¹¹²

İslâm Tarihini inceleyen bazı müsteşrikler (oryantalist), dinî akide, inanç ve taassuplarından dolayı bu dine “Kılıç Dini” adını vermektedirler. Onlara göre İslâm'ın yayılması kılıç sayesinde olmuştur. Tarihî gerçekleri sırf taassuplarından dolayı inkâr eden bu şahıslara, burada cevap vermeyi zâid görmekteyim. Yalnız kısaca konuya değinmede fayda mülâhaza edilmektedir. İslâm Peygamberinin yaptığı bazı harplerden dolayı bu isme layık gösterilmeye çalışılan İslâm Dinî hakkında, bilhassa Hı-

111 İncil: Matta; 6, 25-29.

112 Hilmi Ziya Ülken, Aşk Ahlakı, Ankara 1971, s. 32.

ristiyan din adamları ellerinden geleni geri koymamışlardır. Zamanında yahudilerin kendi dinlerine karşı besledikleri kin ve nefreti, Hristiyanlar da İslâm'a karşı beslemeye başladılar. Zira onlar, kendi dinlerine karşı yegâne rakib olarak İslâm'ı görüyorlardı. Bu yüzden hem dinî, hem de müntesiplerini ne kadar kötöleseler kendileri için o kadar iyi olurdu. Hele bazı Hristiyanların Müslüman olmaları onlar için büyük bir felaketti. Bunlara meydan vermemek için kötöleme kampanyası gerekiyordu. İslâm düşmanlığının durumunu yine bir Hristiyan olan Bernard Shaw şöyle anlatır: "Orta Çağın papazları cehâlet veya taassup sevkiyle Müslümanlığı en karanlık renklerle tasvir etmişlerdir. Hakikatte bunlar, Muhammed'den de, dininden de, nefret etmek üzere yetiştirilmişlerdi. Bundan dolayı onlara göre Muhammed bir Deccal'di.

"Ben bu şâyân-ı hayret adamı tetkik ettim. Benim telakki-me göre, O'na Deccal demek bir tarafa, bilakis O'nu, insanlığın kurtarıcısı olarak tanımak lâzımdır.

Bana kalırsa şayet, O'nun gibi bir adam şimdiki dünyanın mutlak hâkimiyetini eline alırsa, dünyayı sulh ve saadete kavuşturacak bir sûrette meseleleri halleder.

Herhangi bir dinî veya düşünceyi zorla kabûlettirmek maksadıyla harb etmek, "Dinde zorlama yoktur. Hakikat, î mân ile küfr apaçık meydana çıkmıştır"¹¹³ diyen Kur'ân-ı Kerim tarafından yasaklanmıştır. Buna rağmen Kur'ân, savaşı bir realite olarak görür ve onun için de bir takım kaideler koymaktan geri kalmaz. Bu savaş, zorla Müslüman yapmak için değildir. Nitekim bu anlayışın basit bir şekilde ifadesini bir edibimizde şöyle görüyoruz. S. Karakoç'un "Yazılar" adlı eserinde bu husus şöyle anlatılır. "İslâm, savaşla insanları dine zorlamaz. Sadece kendisiyle insanlık arasına gerilmiş zulüm ve küfür, yanlış inanışlar ve zorbalıklar perde ve engellerini savaşla ortadan kaldırır. Bu engel ortadan kalktı mı, ondan sonra insanı dine inanıp inanmamakta serbest bırakır." Yazılar adlı eserin 77. sayfasından al-

113 Kur'ân: Bakara, 256.

duğumuz bu pasaj, İslâm'ın harp ve cihad etmeyi hangi sebeplerle mübah kıldığını gösteren en güzel bir örnektir. Bunun yanında yine Kur'ân'a müracaat ettiğimiz zaman dine dâvetin nasıl olacağını orada açıkça görürüz. “(İnsanları) Rabbinin yoluna hikmetle, güzel öğütle, dâvet et. Onlarla mücadeleni en güzel (tariyk=yol) hangisi ise onunla yap..”¹¹⁴

“İslâm, Müslümanların karşılaştıkları eziyet, işkence, zulüm ve fitneleri ortadan kaldırmak, dâvet hürriyetini yerleştirmek ve yeryüzünde kendi nizamını sağlayıp muhafaza etmek için cihad etmiştir.”¹¹⁵ O, hiç bir harpte haddin aşılmasına müsaade etmez. Müslümanları, esirlere karşı müsamahakâr olmaya çağırdığı gibi bunu Müslümanlara bir vazife olarak yükler.

İslâm'ın henüz gizli olarak yayıldığı ve Müslümanların çeşitli tazyik ve sıkıntılara maruz kaldığı bir zamanda, Hz. Muhammed'i (s.a.v.) öldürmeye giden Hattab'ın oğlu Ömer'in Müslüman olması, İslâm'ın kılıçla yayıldığını söyleyenlere iyi bir cevap olma niteliğindedir. Kızgın develerle güreşip kuvvetini harcayan, herkesin kendisinden çekindiği bir kimse olan Ömer'in İslâm'ı kabûlü acaba hangi zorlama ile olmuştur? İslâm İhtidâ Tarihi, bu ve benzeri örneklerle doludur.

“Barış ve Sevgi Dinî” olan Hıristiyanlığın günümüz mukaddes kitabındaki emirlerle, “Kılıç Dinî” olarak lanse edilmeye çalışılan İslâm'ın mukaddes kitabının emirlerini karşılaştırdığımız zaman hangisinin kılıç, hangisinin sulh dinî olduğu kendiliğinden meydana çıkar.

İncil'de aynen şunları okumaktayız: “Yeryüzüne selâmet getirmeye geldim sanmayın. Ben, selâmet değil, fakat kılıç getirmeye geldim. Çünkü ben, adamla babasının ve kızla anasının ve gelinle kaynanasının arasına ayrılık koymaya geldim.”¹¹⁶

114 Kur'ân: Nahl, 125.

115 Seyyid Kutub, Fizilal-il-Kur'ân, trc. Heyet, İstanbul 1971, II, 51-53.

116 İncil: Matta; 10, 34-35; Luka: 12; 51-53.

Bu âyetten açıkça anlaşılan, Hz. İsa'nın selâmet değil, fakat kılıç ve harp getirdiğidir. İnsanlar, hele en yakın akrabalar arasına ayrılık tohumunun serpiştirilmesine sebep olacak olan âyetler sadece yukarıda işaret edilen değildir.

“Lakin üzerlerine kral olmamı istemeyen o düşmanlarımı buraya getirin ve önümde öldürün.”¹¹⁷

“Ben dünyaya ateş atmağa geldim; Eğer şimdiden tutuşmuş ise daha ne isterim.”¹¹⁸ Burada şuna da işaret etmeliyiz ki, o da Hristiyanların, sadece İncil'e değil, aynı zamanda Hz. Musa'ya inen Tevrat'a da inanmak zorunda olduklarıdır. Tevrat'ta da yukardaki âyetlerden daha şiddetli hükümler bulunmaktadır. Tevrat'taki emirlerden örnek olarak sadece birkaçından bahsetmemiz yerinde olacaktır.

“Ve Allah'ın Rab, onları senin önünde ele vereceği ve sen onlara varacağın zaman; onları tamamen yok edeceksin; onlarla ahd etmeyeceksin ve onlara acımayacaksın.”¹¹⁹ “Bir şehre karşı cenk etmek için ona yaklaştığın zaman, onu barışıklığa çağıracaksın. Ve vaki olacak ki, eğer sana sulh cevabı verirse ve kapılarını sana açarsa, o vakit vaki olacak ki, içinde bulunan bütün kavm sana angaryacı olacaklar ve sana kulluk edecekler. Ve eğer seninle müsalaha etmeyip cenk etmek isterse, o zaman onu muhasara edeceksin. Ve Allah'ın Rab, onu senin eline verdiği zaman, onun her erkeğini kılıçtan geçireceksin. Ancak kadınları ve çocukları ve hayvanları ve her şehirde olan her şeyi, bütün malını kendin için çapul edeceksin. Ve Allah'ın Rabb'in sana verdiği düşmanlarının malını yiyeceksin. Bu milletlerin şehirlerinden olmayıp senden çok uzakta bulunan bütün şehirleri böyle yapacaksın. Ancak Allah'ın Rabb'in miras olarak sana vermekte olduğu bu kavimlerin şehirlerinde nefes alan kimseyi sağ bırakmayacaksın.”¹²⁰

117 İncil: Luka, 19, 21.

118 İncil: Luka; 12, 49.

119 Tevrat: Tesniye; 7, 2.

120 Tevrat: Tesniye; 20, 10-16.

“Ve Rabb Yeşua dedi: Onlardan korkma; çünkü onları senin eline verdim. Onlardan kimse senin önünde durmayacaktır. Ve Yeşu ansızın üzerlerine geldi. Çünkü bütün gece Gilgal’dan yukarı çıkmıştı. Ve Rab onları İsrail’in önünde kırdı ve Gibeon’da büyük vuruşla vurdu ve onları Beyt-horon yoluşu yolunda kovaladı ve onları Azeka’ya kadar ve Makkedo’ya kadar vurdu. Ve vaki oldu ki, İsrail önünden kaçtıkları zaman, Beyt-horon inişinde iken Azekaya kadar Rab onların üzerine göklerden büyük taşlar attı ve öldüler; dolu taşları ile ölenler, İsrailoğullarının kılıçla öldürdüklerinden daha çoktu.”¹²¹

“Şimdi git, Amelek’i vur ve onların her şeylerini tamamen yok et ve onları esirgeme ve erkekten kadına, çocuktan emzikte olana, öküzden koyuna, deveden eşeğe kadar hepsini öldür.”¹²²

Bir taraftan sulh ve barıştan, diğer taraftan adam öldürme, katliam ve şiddetten bahseden İncil âyetleri birbirini nakz ederken, Hıristiyanlar sadece kutsal din kitaplarının şiddet emreden hükümlerine uymayı tercih etmişlerdir. Hıristiyanlık tarih bu şekildeki şiddet olayları ile doludur.

Hülasa günümüz Hıristiyanları’nın İsa’sının sadece sevgi ve merhametten bahsettiği söylenemez. O, Kur’ân-ı Kerim tarafından kabûl edilen harpten, çok daha korkunç bir harp tehdidinde bulunmaktadır.

Papalar, dinlerinin mensuplarınca Hz. İsa’nın hata etmez ve mukaddes Rûh’tan ilham alan halefleri telakki edilirler. “Allah’ın Bahçesi”ni iki asır boyunca tahrip eden Haçlı Seferlerini teşkilatlandıranların papalar olduğunu herkes bilmektedir. Hatta o günden beri onlar ister Asya’da olsun, isterse Afrika’da olsun, müstemlekecilğin (sömürge) tahrikçisi ve baş adamı olmuşlardır. Buraya, Papaz Las Casas’a göre Avrupalı ilk müstevlilerin yalnız ve yalnız Hıristiyan olmayı kabûl etmediklerinden dolayı

121 Tevrat: Yeşu; 10, 8-11.

122 Tevrat: 1. Samuel, 15, 3.

30 sene içinde 12 milyon Kızılderili yerliyi öldürdükleri bir yer bulunan Amerika dâhil değildir.¹²³

İspanyollar, 12 milyon Hintliyi yok ederken hareketlerinin Kitâb-ı Mukaddes'in onayına uygun olduğunu sanıyorlardı. Beni İsrail'in Kenan'a yaptıklarını misal alıyorlardı. Las Casas diyor ki: "St. Dominik ve Jamaika adalarında 13 Havarinin şerefine 13'er Hintliyi birden idam eden darağaçları kurulduğunu kendim gördüm. Daha sonra aynıyazar diyor ki: Köpeklerle parçalanmak üzere diri diri çocukların atıldığını da gördüm."¹²⁴

Sadece vaaz ile memur olan Hıristiyanlar, kendi dinlerine bağlı olmayanları ateş ve kılıçla yok ederken hareketlerinin dinî olduğuna inanıyorlardı. Hâlbuki dinler, yeryüzüne sulh ve barış getirmek için Allah tarafından, insanlara bir nimet olarak gönderilmişlerdir. Adaletin gerçekleşmesi ve saldırının kaldırılması için gönderilen dinlerin mübelliğleri olan Peygamberler, hep bu yolda çalışmışlardır. Bu şekildeki bir anlayışın gerçekleşmesi ve adaletin yerleşmesi için İslâm, Müslümanları Müslümanlarla bile savaşa dâvet eder."¹²⁵

Sırf siyasi sebeplerle Hıristiyanlığı kabûleden ilk Hıristiyan imparator Konstantin'in yaptığı haksızlık ve işlediği zulümler, kendisine ikinci Neron dedirtmeye vesile olmuştur. İsa'nın tanrılaştırıldığı ilk konferans olan İznik meclisine başkanlık eden Konstantin, papazlara en çok kötülükler dolu sonuçlar doğuran nüfuz ve kudreti bağışlamıştı.

Bu olayın sebep olduğu kötülüklerin özeti aşağıdadır:

"Saldırmayan Müslüman ve Türklere karşı 9 Haçlı Seferinin sonuçları yakıp yıkma ile katliamlar, bu yüzden iki yüz sene

123 M. Hamidullah, Diyanet Dergisi Özel sayı, trc. Yusuf Ziya Kavakçı, 1970, s. 89-90; Davenport, Hz. Muhammed ve Kur'an-ı Kerim, trc. Ömer Rıza, İstanbul 1342-1928, s. 14.

124 J. Davenport, age. s. 138.

125 Kur'an: Hucurât, 9.

içinde milyonlarca insan yok olmuştu. Ana-Paptistler katliam edilmiş, Luther mezhebini güdenler ile Paptistler yok edilmiş. VIII. Henri ile kızı Mari tarafından katliamlar emredilmiş. Saint Bartelmi katliamı yapılmış... 20 yıl papalar papalarla, piskoposlar piskoposlarla döğüşmüşler, insan zehirlemek, gizlice adam öldürmek gibi suçlar yayılmış, her biri Neronları ve Kaligulaları geride bırakmışlardır.”¹²⁶

“Papa XIII. Gregoir, binlerce kişinin haksız yere öldürüldüğü bir gecenin şerefine bir madalyonun basılmasını emretmiştir. Madalyonun bir tarafına kendi resmi, öbür tarafına da tahribkâr kralın resmi yapılmıştı.”¹²⁷

Bugün, milyonlarca insanın bağlandığı Hıristiyanlık dinî dâhil, diğer bütün büyük dinler, harp ve şiddetle yayılmışlardır. Birçok milletin, topraklarını işgal eden gâliplerin dinine zor neticesinde girmesi, gâliplerin bağlı olduğu dinin sâliklerinin çoğalmasına yardımcı olmuştur. Bu sözlerimizin bir tek istisnası vardır ki, o da Prof. Dr. Lozrop Sitoddart tarafından şöyle anlatılır: “...Diğer büyük dinler ağır ağır, ızdırab verici bir çalışma ve bozuşma ile ileri gitmişler ve o dinleri kabûl eden şefkatli hükümdarların yardımları ile müzafferiyet kazanmışlardır. Hâlbuki İslâmiyet böyle olmadı. O, beşeriyet vakayinâmelerinde ismi geçmeyen bir kavim ile seyrek sûrette meskûn ve çöl bir memleketten çıkarak çok az bir beşer kuvvetinin yardımı ile ve pek çok kuvvetli düşmanlara karşı muazzam başarılar kazandı.”¹²⁸

İslâm, Müslümanların feth ettiği topraklarda yaşayan hiç kimsenin zorla dine girmesine müsaade etmez. O, herkesi inanç ve fikrinde serbest bırakır. Hak ile bâtılın neler olduğunu, inançlar arasında orta ve doğru yolun hangisi olduğunu bildirmekle yetinir. “Başka dinlere mensup kimselerin yaptığı

126 J. Davenport, age. s. 140-141.

127 J. Davenport, age. s. 140.

128 A. Hamdi Akseki, İslâm Dini, İstanbul 1965, s. 35.

gibi o, hiç bir zaman Müslüman olmayan bir kimsenin zorla İslâm'ı kabûl etmesine karşı koyar. Zorlama sonunda Müslüman olma keyfiyetinin, İslâmî bir hareket olmadığını beyan etmekten çekinmez. İslâm topraklarında birçok gayr-i müslimin yaşaması, inançlarına göre ibâdetlerinde serbestçe hareket etmeleri, ancak böyle bir anlayışın sonucu olabilir. Buna karşılık, asırlarca Müslümanlara vatan olmuş olan Endülüs'te (İber Yarımadası) bugün değil Müslümanlara, Müslümanlardan kalma herhangi bir esere bile rastlamamak acaba hangi anlayışın sonucudur? Müslümanları barbar, dinlerini de "Kılıç Dinî" olduğu propagandasını yapanlar, Endülüs'te bir tek Müslümanın bulunmayışı ve herkesin kılıçtan geçirilmesini ne ile izah edebilecekler?

Bizzat Hz. Muhammed (s.a.v.) devrinde sayısızca örnekleri verilen İslâmî müsamaha, o kadar geniştir ki, insafî ve Hristiyanlık taassubundan yakasını kurtarabilmiş olan garp âlimlerince bile kabûl edilmiş ve bu müsamaha, hayranlıkla kendisinden bahsettirmiştir. Peygamberden sonra gelen halifeleri de aynı yolu takib etmişlerdir. Çünkü Rasûlullah (s.a.v.), ümmeti için en güzel bir örnekti. Kılavuzu Peygamber olan Müslümanlar, nasıl olur da başkasını zorla dine sokarlardı? Readers Digest adlı mecmuanın Mayıs 1955 sayısında James A. Michner bu konuda şöyle der:

"Birgün bir Musevî Muhammed'e gelir, ileri gelen erkândan birinin kendisinin dinî hislerini incittiğini ve Muhammed'in Musa'dan daha üstün bir Peygamber olduğuna dair bir ifadede bulunduğunu söyler. Peygamber o zâta döner der ki:

"Böyle bir şey söylememeliydin. Başkalarının itikadına saygı göstermek lazımdır."¹²⁹

Kendisine inanmayan bir kimsenin itikadına saygı göste-

129 Ahmet Gürkan, İslâm Kültürünün Garbı Medenileştirmesi, İstanbul 1965, s. 128.

ren bir din ile “Lakin üzerlerine kral olmamı istemeyen düşmanlarımı buraya getirin ve önümde öldürün”¹³⁰ diyen bir dinin müsamaha anlayışları arasında farkın olması pek tabiidir. İslâm ülkelerinde birçok gayr-i müslim, inançlarına göre serbestçe ibâdet ederken, İspanya’daki Müslümanlar zorla Hristiyanlaştırılıyorlardı. Anlaşmalara bile hiç riayet edilmeyerek verilen sözden dönülmüş ve Müslümanlara her çeşit ceza reva görülmüştür. “Memleketi terk etmemiş olan son İspanya Müslümanları, teslim şartlarına riayet edilmeksizin, İspanyol Engizisyonu tarafından, yegâne kurtuluş mercii olan kilisenin kucığına atılmaya mecbur edildiler.”¹³¹

Son zamanlardaki Hristiyan dünyasının kısmî müsamahakârlığı da İslâm sayesinde olmuştur. Tatbik edilen müsamahakârlık, batının Müslümanlarla münasebetinin bir neticesi olarak ortaya çıkmıştır. “Şarkta Dini Seyahat” adlı eserinde bu konuya değinen Michaud, şöyle der: “Hristiyan milletler adına esef ederim ki, bunlar, dinî müsaadekârlığı Müslümanlar’dan öğrenmeğe muhtaçtırlar. Kur’ân, kuvvetle değil, ikna yolu ile intişar etmiş ve süratle yayılmıştır. Müslümanlar, mağlub ettikleri milletleri kendi dinlerini muhafaza da daima serbest bırakmışlardır. Hristiyanlar fevc fevc (bölük bölük) Müslümanlığı kabûl etmişlerse bunun sebebini, Müslüman fatihlerin gösterdikleri büyük anlayış ve adalette aramak lazımdır. Hatta İslâmiyet, müsaadekârlığı yalnız fiilen tatbik etmekle kalmamış, onu ilâhî kanunun esası yapmıştır.”¹³²

İslâm Tarihi, başkalarını zorla Müslüman yapmak gibi bir olaya sayfalarında yer vermemiştir. Böyle bir şeye teşebbüs eden Müslüman hükümdarlar olsa bile bunlar, bizzat zamanlarındaki din adamları tarafından ikaz edilmiş ve hareketlerinin dine uy-

130 İncil: Luka; 19, 27.

131 C. Brockelmann, İslâm Milletleri ve Devletleri Tarihi, trc. Neşet Çağatay, Ankara 1964, I, 206.

132 A. Gürkan, age. s. 128.

madığı kendilerine bildirilerek böyle bir şeyden vazgeçirilmişlerdir. Hammer şöyle bir olaydan bahsederek özetle der ki:

“Selim I’in (Yavuz Sultan Selim) bir emrine karşı Ali Cemali’nin (Şeyhülislâm Zenbilli Ali Efendi) Osmanlı topraklarındaki Hıristiyanları kurtardığını söyler. Bu müellife göre padişahın, birgün durup dururken dünyayı fethemekle, bütün milletlere Müslümanlığı kabûl ettirmekten hangisinin daha muvafık olacağı sualine, müfti tarafından ikinci şıkkın tercih olunması üzerine hükümdar, topraklarında Hıristiyanlığın yasaklanmasını ve Müslüman olmak istemeyenlerin de idamını emreder. Beklemediği bir sonuçla karşı karşıya gelen Şeyhülislâm Ali Cemali Efendi, Sadrazam Piri Mehmet Paşa ile anlaşarak ve Rum patriğinin maiyetiyle birlikte Edirne’de huzura çıkmasını temin etmişti. Patrik, Fatih Sultan Mehmed’in İstanbul’u fethinde Hıristiyanlığa serbesti verdiğini ve hiç bir kimsenin zorla Müslüman edilemeyeceği taahhüdünde bulunduğunu ileri sürmüştür. Fakat bu müsaade ve taahhüdü muhtevi ferman, bir yangın esnasında yandığından Fetihde hazır bulunmuş olan üç ihtiyar yeniçerinin şehâdetine müracaat edildikten sonra Selim I. emrini geriye almıştı.”¹³³

Müslüman bir baba, kendi dininden olmayan evlatlarını bile İslâm’a zorla sokamayacağı gibi, kendi kölelerine de bu dinî zorla kabûl ettiremez. Müslümanların bu müsamahasının şâhidi bizzat garplıların kendileridir, Müslüman Türklerden bahsederken, Fransız seyyahı Grelot, seyahatnâmesinde “Türkler arasında efendileri tarafından dinlerinden döndürülmüş kölelere rastlanmadığını belirtir ve der ki Müslümanlar ellerindeki esirlere günde hiç olmazsa üç defa hidâyet teklinde bulunurlarsa da kölelerini zorla İslâm’a döndürenler hemen hemen hiç yok gibidir.”¹³⁴

133 Hammer, Devlet-i Osmaniye Tarihi, trc. M. Atâ, İstanbul 1330, IV, 266.

134 Yılmaz Boyunağa, Türk-İslâm Sentezi, İstanbul 1970, s. 101.

İslâm, Müslümanları kendi kölelerine en güzel bir şekilde muamele etmekle yükümlü kılar. Kölelerine yediklerinden ve giydiklerinden yedirip giydirmelerini emrettiği gibi, onlara, takatları dışında hiç bir işin yaptırılmamasını da emreder. Onlara keyfi hiç bir ceza veremeyen Müslüman, onları fikir ve inançlarında serbest bırakmak mecburiyetindedir. Buna karşılık Hıristiyanlar, kölelerine keyfi cezalar vermeye ve dinlerinden dönmeyenleri öldürmeye kadar gitmişlerdir. Zorla din değiştirmek için verilen emirlerden bir tanesini örnek olarak vermede fayda vardır. M. Hamidullah'ın, Fransa arşivlerinden çıkardığı bu emri aslı ile birlikte veriyoruz.

“Pondişeri Nizam tarafından şarkî Hindistan Fransız şirketine hediye edilmiş bir malikânedir. Şirketin Fransa Kralından aldığı emir ve buna dayanarak çıkarttığı emirler arşivlerde hala muhafaza edilmektedir. Bu emirde Fransa Kralı, müstemlekedeki bütün insanları, kölelerini kısa bir zamanda -keyfi ceza tehdidi altında-katolik dinî üzere terbiye etmelerine zorlamakta idi.”

Bk. No: 29, Edit du Roy donné à Versailles au mois de Mars, 1724, art 2:

“Tous les esclaves seront instruite dans la religion catholique apostolique et Romaine, et baptisés, ordonnons aux habitants qui achèteront des nègres, de les faire istruire et baptiser dans la temps convenable, sous peins d’amende arbitraire. Enjoignons aux Directeurs généraux de la Compagne de L’Indes et à tous ses officiers d’y tenir exactement la main.”

Manası: “No 29, Versayda 1724 Martında verilmiş kralın fermanının ikinci maddesi: Bütün köleler, Havarilerden gelen Roma katolik dinî üzerine terbiye edilecekler ve vaftiz edileceklerdir. Zenci satın alacak ahaliye, onlara münasib zamanda Hıristiyan dinini öğretip vaftiz ettirmelerini emrediyoruz, yapmadıkları takdirde keyfi cezalara çarptırılacaklardır. Hint kumpanyasının bütün umum müdürlerine ve zabitlerine bu işi takip etmelerini

tenbih ederiz.” Dupleix ve diğerleri tarafından imza edilmiştir.¹³⁵

İnsanı, fikir ve düşüncesinde serbest bırakmayan yukardaki emirin ve daha nice benzerlerini Hıristiyanlık tarihinde bolca bulmak mümkündür. İslâm’da ise bunun gibi bir emir görmek mümkün değildir. Çünkü buna benzer emirler bizzat din adamları tarafından ilâhî olmadıkları hükümdarlara bildirilmiştir.

Sırf düşünce manasında “Akıl” kelimesini 49 sefer zikreden Kur’ân¹³⁶ düşünce ve fıkre büyük bir değer vermektedir. O, bu konuda fikirlere zincir vurmamıştır. Hangi millet ve dinden olursa olsun hiç bir kimse sırf inancı yüzünden cezalandıramaz. M. Hamidullah, Debusi’den naklen şöyle der: “İslâm hukukçuları, bu dünyada ızdırab çekmede, müslim ve gayr-i müslimin eşit olduğunu kabûl ederler.”¹³⁷ İşlediği suçtan dolayı ölüm cezasına çarptırılan bir kimse bile eziyete tâbi tutulmadan öldürülür. Dünyada eziyet etmek, kulak, burun, parmak gibi organları kesmek İslâm’da yasak edilmiştir. Bir hayvandan bile sağken herhangi bir organının kesilmesine karşı koyan İslâmiyet, nasıl olur da insanlara bunu tatbiki müsaade eder? İslâm’ın bu şekildeki açık beyanına karşılık, Hıristiyan dünyasında inançlarından dolayı binlerce insan çeşitli eziyet, işkence ve cezalara maruz bırakılmıştır. İşin enteresan ve hoş olmayan tarafı, bu işkencelerin din adına yapılmış olmasıdır. Diri diri çocukların köpeklere parçalattırılması, inancından dolayı hafif ateşte diri diri yakılarak öldürmeler gibi vak’alara tarih şahid olmuştur. Engizisyon mahkemelerinin verdiği kararlar yüzünden binlerce şahıs hayatını kaybederken, papalar, ölen kimselerin cehennemlik olduğunu söylemekten çekinmiyorlardı. Çünkü onlar, dinin istemediği bir şekilde düşün-

135 M. Hamidullah, İslâm’da Devlet İdaresi, s. 177, Dip Not.

136 Muhammed Fuad Abdulkaki, el-Mucemul-Müfrehes, s. 463-469.

137 M. Hamidullah, age. s. 204.

yor ve Hristiyan din adamlarının istediği şekilde hareket etmiyorlardı. Binaenaleyh onlara göre bu şekilde ölen kimseler, doğrudan doğruya Cehennem'e gidiyorlardı.

İnsanlar, ancak kral veya başkanlarının istediği şekilde düşünmek zorunda idiler. Bunların fikirlerine aykırı bir şekilde düşünmek, Hristiyan toplumunda yasaktı.

"Fikir, Atina'da o kadar zincire vurulmuştu ki, hiç bir fikrin, mütalaanın imparatorluk makamlarının izni olmadıkça öğretilmesine müsaade edilmezdi. Doğu imparatorluğunda din adına yapılan zulümlere bir misal olarak Patrisien Fokas'ın, Hristiyanlığa zorla döndürülmekten kurtulmak için kendisini zehirlediği gösterilir. Birkaç sene sonra diğer bir fokas, yani imparator Fokas, memleket dâhilindeki bütün yahudilerin vaftiz edilemelerini emretmişti. Ona halef olan Herakliyüs, selefinin boynunun vurulmasından evvel ellerinin ve ayaklarının kesilmesini emretmekle beraber Yahudilerin de hiç dostu değildi. Onları Kudüs'ten sürdü. Ve mukaddes beldeye 3 bin ayaktan fazla yaklaşmamaları için emir verdi. İmparatorluğun ahlâkı o kadar düşmüş bir halde idi ki, imparatorun kendi öz yeğeni ile izdivacında nikâhı kıyan bizzat Konstantiniyye patriki idi."¹³⁸

Müslümanlar, feth ettikleri yerlere adalet götürürken Hristiyanlar, sefâlet, ölüm ve katliamlar götürüyorlardı. "Hristiyan taassubunun karabulutları komutan ve sonradan imparator olan Nikefor Fokas zamanında İslâm âlemine en dehşetli şimşeklerini yağdırmıştı. Nikefor Fokas, X. yüzyılın ortalarından itibaren Kıbrıs ve Girit adalarını ele geçirmişti. Kilikya'yı zapt etmişti. Anazarba'da sokaklarda veya evler içinde buldukları erkekleri, kadınları ve çocukları öldürmüştü. Bu bölgede 40 bin hurma ağacını kestirerek Müslümanların gözlerini yıldırma siyaseti ve onlara iktisadî bir baskı yolunu tutmuştu.

138 Harun Han Şırvani, İslâm'da Siyasi Düşüce ve İdare, trc. Kemal Kuşçu, İstanbul 1965, s. 11.

Nikefor Fokas, Kilikya'yı zapt ettikten sonra peşinde, kandan bir iz ve acı çığlıklar bırakarak Haleb'e kadar yürümüştü. Haleb'i ele geçirerek İslâm halkını insafsızca katletmişti. Haleb'teki büyük cami, Bizanslılar tarafından tahrib edilmişti."¹³⁹

On sene gibi çok kısa bir zamanda 3 milyon kilometre kareyi feth eden İslâm Peygamberinin hayatında, irtihalinden sonra da halifeleri tarafından feth edilen yerlerin hiç birinde beldenin bütün sakinlerini içine alacak kadar büyük bir katliam olayına katiyyetle raslanmaz. Ancak Beni Kureyza Yahudileri bu hükmün dışında kalmaktadır. Onlar, İslâm'a büyük ihanetlerde bulunmuş, Müslümanları arkadan vurmaya çalışmışlardır. Buna rağmen eğer onlar Rasûlullah'ın (s.a.v.) hakemliğini kabûl etselerdi başlarına bir şey gelmeyecekti. Diğer dindaşlarına yapılan muamele aynen kendilerine de yapıldı. Fakat onlar kendilerine yakın buldukları birini hakem tayin etmişler ve hakem de kendi kitaplarına göre hüküm vermiştir. (Tensiye: XX:5-14) Bu hâdisenin doğruluğu herhangi bir siyer kitabından öğrenilebilir.

"Kureyzaoğulları meselesinde kendilerinin seçtiği hakem, Tesniye kitabının, haklarında verdiği hükmü aynen hakem kararı olarak vermişti. Hakemin kararını işittiği zaman Hz. Peygamber, yalnız: Allah bunu yedi kat göklerin fevkinde, önceden takdir etti, diyerek fikrini beyan etti. Eğer Yahudiler Rasûl-i Ekrem'in merhametine sığınmış olsalardı herhalde daha mülayim ve yumuşak bir muameleye mazhar olurlardı. Fakat onlar, evvelce kendilerinden bir akraba olan alelade bir Müslümanı intihab etmişlerdi ve bu Müslüman da o esnada Yahudilere karşı son derece muğber olmakta haklı idi. Müslümanlar Nadirli Yahudilere mülâyemetle muamele etmişlerdi. Onlar da minnettar olmak lazım gelirken Hendek muhasarasını tertib etmişler ve muhasaradan biraz evvel Peygamber'in

139 Yıl'naz Boyunağa, a.g.e. s. 12-13.

(s.a.v.) küçük bir ordu ile Medine'den iki haftalık mesafede Dumetu'l-Cendel'e gitmesine sebep olmuşlardı. Fakat bereket versin ki Hz. Peygamber orada kurulan tuzağa düşmemiş ve muhasara edenlere karşı Medine'nin müdafaasını tertiblemek için vaktinde Medine'ye dönmüştü. O korkunç Hendek muhasarası devamınca Medine'de yaşayan Kureyza Yahudileri, Müslümanları arkadan hançerlemeye teşebbüs etmişlerdi. İslâm Peygamberine başka yüzden hasım olan Vinsinck bile (bk. Der İslâm Cilt 2, s. 289) Nadir oğullarına evvelce gösterilen yumuşaklığın arzu edilen tesirin aksini husûle getirdiğini ve hiç bir devlet adamının aynı hatayı tekrar işlemesinin mümkün olamayacağını kabûl eder.”¹⁴⁰

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) müsamahakârlığı hakkında Mis Piskoposu'nun “Şark ile sair memleketlerin vasfı” adlı eserden öğreniyoruz ki o, Hristiyanlara ve bilhassa Hristiyan din adamlarına büyük bir müsamahakârlıkla muamele etmiştir. Bu eserde, Rasûlullah'ın (s.a.v.), Sina rahipleri ile diğer Hristiyanlara verdiği bir berattan söz edilmektedir. Müellifin takvâ sâhibi olması, doğru sözlü ve bilgili olması, vesikanın doğruluğuna yeteri derecede bir şahit olmaktadır.

Hz. Muhammed tarafından Sina Rahipleri ile diğer Hristiyanlara verilen Berat:

Bu berat, maddeler halinde aşağıda şöyle sıralanmıştır:

- 1- Bu ahitnâmenin hükümlerine muhalefet eden kim olursa olsun, ilâhî ahde muhalefet etmiş olur ve lanete müstahaktır.
- 2- Rahiplerden birisi seyahat ederek, bir dağ, tepe, köy, deniz veya çölde veya bir manastır, kilise veya mabette yerleşirse himaye olunacaktır. Kendisine her türlü kolaylık gösterilecek, malı ve canı muhafaza edilecektir.
- 3- Bunlardan(rahiplerden) vergi veya cizye alınmayacak,

140 M. Hamidullah, İslâm'da Devlet İdaresi, trc. Kemal Kuşçu, İstanbul 1963, s. 195-196.

böyle bir şey vermeye zorlanmayacaklardır.

4- Bunların hâkimleri, valileri değiştirilmeyecek, bu memurlar memurluklarından azledilmeyeceklerdir.

5- Seyahat esnasında bunlar, hiç bir tecavüze uğramayacaklardır.

6- Bunlar, kendilerine ait kiliselerden çıkarılmayacaklardır.

7- Bunların hâkimleri, valileri, zahidleri, müridleri, hizmetçileri herhangi bir vergiye tâbi tutulmayacaklardır.

8- Bu ahde tecavüz edenler, ilâhî emre tecavüz etmiş olurlar.

9- Dağ başlarında münzeviyâne bir hayat yaşayanlar vergi ve aşara tâbi değildirler.

10- Mahsûllerin bereketli zamanlarında halk, bunlara bir hisse vermelidir.

11- Harp zamanlarında bunlar ikametgâhlarından zorla çıkarılmayacaklar, harbe iştirake zorlanmayacak ve kendilerinden bir şey istenmeyecektir.

Bu maddeler, rahiplerle ilgili bütün şeyi içine aldığı gibi, aşağıda maddeler de bütün Hristiyanları ilgilendirir.

12- Yerleşmiş olan Hristiyanlar, ticaret ve servet sâhibi olanlar vergi verirler.

13- Hristiyanlardan başka bir şey alınmaz.

14- Şayet, Hristiyan bir kadın Müslüman bir erkekle evlenirse, kocası onun kiliseye gidip kendi akidesine göre ibâdetini yapmasını menedemeyecektir.

15- Hristiyanlar kiliselerini tâmir etmekten men olunmayacaklardır.

16- Bu şartlara riayet etmeyenler ilâhî emirlere karşı gelmişlerdir.

17- Hiç kimse bunların aleyhine silah taşımayacaktır. Bilakis Müslümanlar onları müdafaa edeceklerdir.

18- Müslümanlar bu ahidnâmenin hükümlerine devamlı riayet edeceklerdir. Bu ahitnâmeye seçkin ashâb imzalarını koymuş ve şâhit olmuşlardır.¹⁴¹

Müslümanlara barbar, dinlerine de kılıç dinî diyen Hristiyan mutaassıpları, acaba kendi dinlerinde ve tarihlerinde, herhangi bir hükümdarları tarafından Hristiyan olmayanlara verilmiş böyle bir ferman bulabileceklermi? 21. asır insanının bile tahammül edemeyecek kadar büyük ve önemli olan bu müsamaha örneği karşısında, Müslümanlar aleyhinde bulunup onları karanlık renklerle tasvir etmek insafsızlık olmazmı? Konumuzu yine aynı Hristiyan yazarın sözleri ile noktalayalım.

“İslâm fâtihleri, Roma ve Bizans fâtihlerine nisbetle çok daha mûtedil ve müsamahakârdılar. Bir hakikat olarak şunu ifade edebiliriz ki, şayet Garb (batı) kralları, Arap ve Türklerin yerinde olsalar, yani doğuya hâkim olsalar, Müslümanların Hristiyanlığa gösterdiği müsamahakârlığı, Müslümanlara göstermezlerdi. Çünkü garb kralları, kendi dinlerine mensup ve başka mezheplere bağlı olanlara en zâlimâne zulmü revâ görmüşlerdir.”¹⁴²

“Kur'ân tarafından telkin olunan âyetlerin sırf kılıçla yayıldığına inanmak müthiş bir hatadır. Taassuptan uzak olan herkes kabûl eder ki, ilâhlara insan kurban etmek hareketine karşılık, ibâdet ve sadakayı koyan İslâmiyet, insanlara hayır-severlik rûhunu üflemiş, içtimaî fazileti desteklemiş böylece medeniyet üzerine büyük bir tesir meydana getirmiş ve bütün doğu âlemi için bir nimet olmuştur. Binaenaleyh o, Hz. Musa tarafından kâfirleri imha için ihtiyatsızca kullanılan kanlı silahlara muhtaç olmamıştır.”¹⁴³

“İlk Haçlı seferlerinde 40.000 kişi kılıçtan geçirilmişti. Silahlar cesurları, teslim olmak da korkakları kurtaramamıştı.

141 J. Davenport, Hz. Muhammed ve Kur'ân-ı Kerim, trc. Ömer Rıza, İstanbul 1347-1928, s. 143-144.

142 J. Davenport, age. s. 85.

143 J. Davenport, age. s. 87.

Yaşa, cinse zerre kadar bakılmamış, çocuklar analarının karnını deşen silahlarla imha edilmişti. Kudüs caddeleri, insan cesetlerinden müteşekkil yığınlarla dolmuş, her evden çıkan feryad ve çığlıklar ufku inletmişti. Mısır ve Suriye Sultanı Selahattin Eyyûbî ikinci Haçlı seferinde Kudüs'ü tekrar aldığı zaman hiç bir kimse ölmemiş, Sultan Selahaddin, Hıristiyan esirlerine her türlü yumuşaklık ve nezaketi göstermişti. Esirler arasında fakir olanları fidye almadan serbest bırakmıştı.”¹⁴⁴

İşte, “İslâm ile Hıristiyanlığın” dünya sulhu ve tatbik ettikleri metodlar. Mutaassıb olmayan herkesin tarafsız bir gözle görebileceği hakiki sulh ve barış.

Müslümanlar, diğer insanları tevhid inancı etrafında birleşmeye dâvet ediyorlardı. Ama bu, onlara zorla İslâm'ı kabûl ettirme dâveti değildi. Fetihler sonucunda İslâm hukukunun uygulandığı devletin himayesi altına alınan insanlar, hem İslâm'ın saflığı, berraklığı ve sadeliği ile ulviyetini müşahade etmek, hem de tevhid potasında temizlenip sevgi, adalet, merhamet, insaf ve î mân sâhibi olmuş Müslümanları tanımak sûretiyle doğrunun eğriden, güzelin çirkinden, tevhidin şirkten farkını müşahhas bir şekilde idrak etme imkânına kavuşuyorlardı. Bununla beraber insanları istedikleri gibi dinî kimliklerini koruyorlardı. Onlar, bu kimliklerini korurken herhangi bir şekilde aşağılanmak veya ikinci sınıf vatandaş muamelesi görmek gibi durumla karşılaşmıyorlardı. Nitekim Osmanlı toplum yapısında ve bu toplumdaki farklılıklardan bahseden bir yazar şunları söylemektedir:

“Ortadoğu literatüründe fazlaca revaçta olan, tek başına dinî kimliğin Müslümanları, hukuken gayr-i müslimlerden üstün statüye sahip kıldığı iddiasını ele alalım. Tarihî kayıtlara bir göz atmak bile toplumsal hiyerarşide, Müslümanlardan daha yukarılarda, daha büyük servete sâhip ve siyasal güce erişme imkânı daha fazla olan muazzam sayıda Osmanlı

144 J. Davenport, age. s. 99.

Hristiyanı ve Yahudisi olduğunu gösterir. Mesela zengin bir Hristiyan tacirin yoksul bir Müslüman askerden daha büyük yerel itibar ve nüfuz sâhibi olduğu pek çok örnek mevcuttur. Yani Müslüman ve Hristiyan kategorileri, tek başına kişinin toplumsal, ekonomik ve siyasal gerçekliğini kucaklamıyorlardı. O, bireyin kimliğini oluşturan bir dizi nitelikten sadece bir tanesi idi.”¹⁴⁵

Görüldüğü gibi Müslümanlar, eman verdikleri kimselerin dinî inanç ve ibâdetlerine müdahalede bulunmazlar. İslâm hukukuna göre zimmîlerin bütün hakları garanti altına alınmıştır. Onların müessese, sosyal, kültürel ve ticarî hayatlarına dokunulmamıştır. Bu anlayış ve buna bağlı gelişen gelenek, Hz. Peygamber döneminden günümüze kadar devam etmiştir. Nitekim Hz. Peygamber döneminde Necran Hristiyanları ile olan münasebet, söylediklerimizin en güzel örneğini teşkil etmektedir.¹⁴⁶ İslâm dünyasında başka din mensuplarına gösterilen bu müsamaha ve hoşgörünün bir benzerini Hristiyan dünyasında görmek mümkün değildir. Hatta kutsal kitapları olan İncil üzerine yemin etmek bile kendilerine göre “Dinsiz kabûl edilen Müslümanlar” söz konusu olduklarında, bu yeminin geçerli sayılmayacağı anlayışını gelenek haline getirmişlerdir. Nitekim Hristiyanlar, Osmanlı Devleti ile olan Varna Savaşı esnasında bu geleneklerini devam ettirdiler. Gerçekten de Osmanlılar ile Hristiyanlar arasında imzalanan barış antlaşması, daha mürekkebi kurumadan Hristiyanlar tarafından bozulmuştu.

Osmanlı Padişahı Sultan II. Murad ile Macaristan ve Lehistan Kralı Vladislas arasında 10 yıl geçerli olmak üzere yapılan mütareke, altı hafta geçmeden bozuldu. İncil üzerine yapılan yeminden henüz 10 gün geçmemişti ki, Papa'nın vekili Kardinal Julien Se-

145 Donald Quataert, Osmanlı İmparatorluğu 1700-1922, trc. Ayşe Berktaş, İstanbul 2002, s. 212; Ayrıca bk. Ziya Kazıcı, İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri Tarihi, İstanbul 2006, s. 61-63.

146 Geniş bilgi için bk. İbn Hişâm, es-Siretü'n-Nebeviye, Kahire (tarihsiz), II, 107-108; Ziya Kazıcı, Müslüman Hristiyan İlişkileri Tarihi, İstanbul 2011, s. 57-62.

zarini, kral ile krallık meclisi üyelerine, Osmanlılarla imzalanmış olan antlaşmanın bozulması ve Eylül ayının ilk günü Orsova'nın kuşatılması için ekanim-i selâse (Teslis, üçlü ilâh sistemi) ve Hz. Meryem ile azizlerden Etyen ve Ladislas üzerine yemin ettirdi.¹⁴⁷

Hıristiyanları, böyle bir antlaşmayı bozmaya yönelten fırsat, Sultan Murad gibi tecrübeli bir hükümdarın hükümdarlıktan çekilerek, devletin başına, çocuk yaştaki bir kimsenin getirilmesi idi. Bu saltanat değişikliği, Türklerin, Balkanlar'dan atılması için uygun ve kaçırılmaması gereken bir fırsattı. Bu fırsatın değerlendirilmesi gerekiyordu. Bunun için de yapılan yeminin hiçbir mana ifade etmeyeceği, kendi din adamları tarafından belirtilmeliydi. Böylece yapılan antlaşma bozulmuş oldu. Bununla beraber muahedenin bozulmasından sonra taarruza hemen geçilmedi. Zira muahedenin bozulduğundan haberi olmayan Osmanlıların, antlaşma gereğince Sırlara terk etmeleri gereken yerlerin verilmesi gereken yerleri verdikten sonra Eylül ayı başında Birleşik Haçlı taarruzu başladı. Bunun üzerine süratle Edirne'ye gelen Sultan Murad, oğlu Mehmed ve vezir-i a'zamı orada bırakıp ordu komutanı olarak hareket etti. Çeşitli safhalar geçiren Varna Meydan Savaşı'nda (28 Receb 848/10 Kasım 1444) Haçlılar büyük bir yenilgiye uğradılar. Dukas'ın ifadesine göre antlaşmanın bozulmasını anlamakta güçlük çeken Sultan Murad,¹⁴⁸ Hammer'in de belirttiği gibi savaş esnasında "düşmanların hainliklerini kendi askerlerine göstermek istiyormuş ve yemininden dönenleri cezalandıran Cenab-ı Hakk'ın himayesini bekliyormuş gibi, Hıristiyanların bozmuş oldukları antlaşmayı hendeğin kenarına dikilen bir mızrağın ucuna asmıştı."¹⁴⁹

147 Hammer, II, 217.

148 Dukas, Bizans Tarihi, trc. VI. Mirmiroğlu, İstanbul 1956, s. 134.

149 Hammer, II, 221.

İNCİL VE KUR'ÂN'A GÖRE AKIL

Akıl, Allah'ın insanlara verdiği nimetlerin en büyüklerinden biridir. İnsan, Allah'ın verdiği bu akıl sayesinde iyi ile kötüyü birbirinden ayırır ve hareketlerini ona göre ayarlar. Büyüklük ile küçüklüğün sınırını tâyin eden, kişinin, yaptığı işin sonucundan sorumlu olmasına vesile olan akıldır. Dinî vecibelerle yükümlü olmak, ancak aklın kemale ermesi ile mümkündür. Akı olmayan veya bu anlamda henüz gelişmemiş olan bir kimse dinî hükümleri (emir ve nehiy) yerine getirmekle mükellef değildir. Mükellefiyet, akı olmayandan kaldırılmıştır. Suçlar ve cezalar, aklın duruşuna göre tâyin edilir.

Bu anlamda İslâm, akla çok büyük bir değer vermektedir. Onu insan hayatının temel direği olarak kabûl eder. Çünkü yaratıcısının emirlerini ancak bu vâsita ile öğrenir ve yine bu emirlere uymak gerektiğini akı sayesinde idrak eder. Akı olmayan kişi, İslâmî emirleri yerine getirme bakımından merhub bir kimse değildir.

Akıl kelimesinin sözlükteki asıl anlamı “Men eylemektir”. Akıl, sâhibini kötü şeylerden, layık olmayan şeylerden menettiği için sâhibine “Akıl” denmiştir. Akilin zıddı ahmaktır.¹⁵⁰ Sâhibini kötü şeylerden menettiği ve iyilik hususunda ona daimî bir yol gösterici durumunda olduğu için akıl, insanlar arasında önemli bir yer işgal eder. Sâhibinin mevkî, yaşayış, durum ve karşılanışı aklın kemâli ile doğru orantılıdır. Bu manada akıl, bizzat insanlık demektir denebilir. Milletler arasındaki durum da aynı şekilde kabûl edilebilir. Kendisinden

150 Kamus, Firuzabadi, Tacu'l-Arus, Zebidi, İslâm-Türk Ansiklopedisi (Muhitu'l-Maarif) “Akıl” maddesi.

istifade ettiğimiz medenî vâsıtaların direksiyonu olan akıl, “Medeniyet Tarihi”nin önsözü şeklindedir.

Beşeriyet için bu kadar önemli olan bir şeyin, insanlara nimet olarak gönderilen dinler tarafından da öneminin belirtilmesi ve ona (akıl) önemine göre değer verilmesi gerekir. Dinin müsbet akıl ve onun meyvesi olan ilim ile çatışması söz konusu olmamalıdır. Zira her ikisi de kâinatın yaratıcısı olan Allah tarafından insanlara bir nimet olarak verilmişlerdir ve kaynakları birdir.

Dinin menşei hakkında çeşitli görüş ve nazariyeler ileri sürülmüştür. Dinler Tarihi ile uğraşan herkes, tetkik ve incelemelerine göre bir takım fikirler ileri sürmüştür. Bu fikirlerin yönü, incelemeyi yapan âlimin tetkikatına karşıdır. Sonradan bu şekildeki fikirlere çeşitli şekillerde karşı gelinmiş ve daha sonra gelen, incelemesine başka yerde ve metotla başlayan diğer bir âlim, ilk fikrin yanlış olduğunu söyleyerek tenkid eder. Eleştirici, bu sefer başka bir teori ile dinin menşeiini belirtmeye çalışır. Böylece bu -yanlış-doğru- eksik vs. gibi şekillerde devam eder. Neticede bütün bu nazariyelerin eksik olduğu ve hiç birisinin bütün dinleri içine alacak kapasitede olmadığı görülür. Mesela H. Spencer ve Taylor’a göre ilk din “Animizm” denilen rûhçuluktur. Maks Müller, Naturizmin ilk din olduğu iddiasındadır. E. Durkheim’e göre ise Totemizm ilk dindir. İşte böylece ileri sürülen fikirler hep başkaları tarafından eleştirilmiştir. Buna göre bu fikirlerden hiç birisinin tam anlamıyla bütün dinleri içine almadığı görülmüştür. Bu fikirler, sonuç olarak şöyle bir yargıya varmaya çalışırlar: İnsanlığın başlangıç noktasındaki sosyal yapısı çok karanlık bir vahşet devridir. Bir takım evrimler geçirmek sûretiyle bugünkü medenî seviyeye ulaşılmıştır. İnsanlık Tarihinde din vak’ası devamlı bir sûrette görülür. Öyleyse ilk dinler de cemiyetin bünyesine göre idi. Bugünkü tektanrıci dinlere evrimler sonunda ulaşılmıştır.

Bütün Mukaddes Din kitaplarının bu husustaki görüşü ise

daha başkadır. Din kitapları, Dinin menşei karanlık değil tam aksine çok aydınlık görürler. Onlara göre beşeriyetin ilk dinî tektanrıcı idi. Mutlak bir vahdete dayanıyordu. Fakat sonradan bazı sebeplerle bu birlik esasını unutulduğu için insanlık medenî devirden karanlık bir devre girmiştir. Yine bu kitaplara (semâvî kitaplar) göre, insanlığın başlangıç noktasındaki sosyal yapısı, bir vahşet şekli değildir. Aksine çok üstün bir medeniyet devridir. Bu devir insanı, sadece bir olan ve kendisini yaratan Allah'a tapıyor, yegâne mabut olarak O'nu tanıyordu. Fakat zamanın ilerlemesi, çoğalan insanın kafasını, içinde bazı sapık fikirlerin barındığı bir mesken haline getirmişti. Bu barınakları ilk ve saf şekline döndürüp temizlemek için Allah Peygamberler dediğiniz yüksek ve temiz şahsiyetleri birer kurtarıcı olarak insanlığa göndermiştir. "Dinin müsbet akıl ve onun meyvesi olan ilimle çatışması söz konusu olmamalıdır" sözüne yukarda işaret etmiştik. Kutsal Din Kitaplarının, dinin menşei hakkında dediği sözler, son devir ilim adamlarınca da tasdik edilmektedir. Nitekim P. W. Schmidt ve Herve Rousseau, bu konuda adları zikredilmeğe değer iki şahsiyettir. H. Rousseau bununla ilgili olarak şöyle demektedir: "Dünyanın hiç bir yerinde politeizmden monoteizme doğru devamlı bir geçiş görülmemiştir. Son yüzyılımızda tekâmülcü görüşlerin bu husustaki fikirleri de yanlıştır. Tarihte ve toplumlarda monoteizmin görünmesi, daima bir Peygamber şahsiyetinin yaptığı radikal ve ıslah edici bir inkılab sonunda meydana gelmiştir."¹⁵¹ Yaşayışları en ilkel olarak kabûl edilen Pigmelerin dinî hayatı, tektanrı esasına dayanan bir inanç şeklinde görüldüğü için Schmidt tarafından bunların dinî ilk din olarak kabûl edilmiştir. Bu nazariyeye göre ise Kutsal Din Kitaplarının söylediği doğru olarak kabûl edilmektedir.

Tektanrı inancına dayanan eski dinler, sonradan bazı sebeplerle ya tamamen unutulmuş veya orijinal aslından büyük farklarla ayrılmış olarak cemiyetler arasında yaşayabiliyorlar.

151 Herve Rousseau, Dinler, trc. Osman Pazarlı, İstanbul 1970, s. 53.

Bu değişiklikler zamanla cemiyet ve fertlerin bünyelerine göre şekil değiştirerek asıl orijinalitesini kaybetmiş oldular. Tanrılarına insan kurban etmeyi ve bu kurban edilen insanın kalbini çıkarıp tanrıya sunmayı en büyük bir ibâdet sayan Aztek'lerde bile din anlayışı önceleri, mutlak bir vahdaniyet şeklinde tezâhür etmiş fakat sonradan yukarıda dediğimiz duruma gelinmiştir. Sonradan bu birlik inancı unutulmuş, yerine çok sert, gaddar, kindar ve düşmanlarının kalbini yemekle kuvvet kazanan bir ilâh inancı yerleşmiştir. Bununla beraber "Azteklerde bazı cereyanlar isimsiz, usturesiz ve şekilsiz bir tektanrının kabûlüne yöneliyorlardı. Aztek Kralı Nezanaalcoytol "Bilinmeyen Tanrı" adına bir tapınak inşa ettirdi, bu tanrı için tapınakta şu sözler ilave edilmişti: "Herşeyin hâlıkı, bizim vâsitasız en yakınımız, kendisi için yaşadığımız, kimse-nin bilmediğı ve görmediğı Tanrı "Bu Tanrı hiç bir heykel tarafından temsil edilmemişti."¹⁵²

Mutlak Vahdaniyet (birlik) esasına dayanan dinlerin nasıl çok tanrıcı bir din haline geldikleri katıyyetle bilinmemektedir. "Hint, Sümer, Bâbil, Mısır, Yunan, Roma, Japon, Meksika... gibi eski büyük dinler çok tanrıcıdır. Henüz insanlığın bir dereceye kadar tektanrıcılık olan üstün varlık anlayışından çok tanrıcı görüşe nasıl geçtiğı kesin olarak gösterilememiştir. İnsanların tek üstün varlıktan çok tanrılara tapmaya, tek varlığın silinerek ona yakın ikinci derecede tanrılara geçtikleri veya atalarının ulûhiyet derecesine yükseltilmeleri olayı henüz aydınlığa çıkamamıştır.

"Tahmin edildiğine göre büyük tapınakların kurulması, savaşlar ve seferlerin toplulukları kaynaştırması, üstün varlığın türlü kavimlerin özelliklerine göre değişmesi buna sebep olmuştur"¹⁵³ denebilir.

İnsanlığın dünya ve âhiret hayatlarının selâmetini ve saadeti-ni temin için gönderilmiş bulunan dinlerin kaynakları aynıdır.

152 H. Rousseau, age. s. 52.

153 H. Rousseau, age. s. 42.

Menşei itibarı ile bütün semâvî dinler, kâinatın yegâne yaratıcısı olan Allah Teâlâ'ya istinad ederler. O, Peygamberlerini mutlak bir vahdaniyet esasını tebliğ etmek için vazifelendirmiştir. Aynı kaynaktan beslenen dinler arasında ortak bazı noktaların bulunması çok normaldir. Bunun için bir dinde herhangi bir hüküm, kendisinden asırlarca sonra gönderilmiş bir dinde bulunabilir. Zaten dinler, beşeriyetin tarihteki seviye ve anlayışlarına göre tadrîcî bir şekilde gönderilmişlerdir. Bu bakımdan aralarında sadece bazı fer'î meselelerde değişiklik olabilir. Temel konularda aralarında herhangi bir ayrılık bulunmaz.

Allah'ın birliğine, Âhiret Gününe, Peygamberlere imân vs. gibi her dinde ortak olan noktalardan biri de akla verilen önemdir.¹⁵⁴ İnsan, akli sayesinde Allah'ı bilmekle vazifelen-dirilmiştir. Akıl, herhangi bir Peygamber olmazsa bile Allah'ı bilebilecek şekilde yaratılmıştır. Bu aklî delil yanında yine de bir nimet ve onların kurtuluşuna sebep olmak üzere Allah, her kavme bir Peygamber göndermiştir.¹⁵⁵ İnsanlar, Peygamberlerin gösterdikleri yolu takib eder ve bu yolun doğruluğuna akılları ile inanırlar. Gerek kâinat gerekse insan, en büyük bir delildir. Bu delil, Allah'ın bilinmesine giden bir yoldur.¹⁵⁶ Bu kadar önemli olan aklın bazı cemiyet ve dinlerde hakir görülmesi, o cemiyet ve dinlerin sonradan bozulduğuna işaret edecek kadar sarîh ve açıktır. Allah tarafından gönderildiği gibi orijinalitesini muhafaza eden bir dinde akıl ile dinin çatışması, aklın yerilmesi ve onun meyvesi olan ilmin kötülenmesi düşünülenebilir. İlim ile dinin çatışması İslâm'da olmayan bir şeydir. Diğer bazı dinlerde buna tesadüf edilmişse de İslâm'da böyle bir şey yoktur. Çünkü o, aklın meyvesi olan ilme en büyük bir değer vermekle temayüz etmiştir. "İslâmiyet, ilmin en

154 Kur'an: Bakara, 73; Âl-i İmrân, 65; Hûd, 51; Bakara, 164, 170; Rûm, 24; Şuarâ, 68-76; Nisâ, 82; Mü'minûn, 68; Neml, 80; Yûsuf, 22; Enbiyâ, 74, 79; Neml, 15; Kasas, 13; Hûd, 93; Mâide, 113; vs.

155 Kur'an: İsrâ, 15.

156 Kur'an: En'am, 76-78.

büyük hâmisî, fennin en samimi dostudur. Müslümanlığın müsbet ilim (fen) ile uzlaşamayacağı hiç bir noktası yoktur. Fennin dayanağı akıl olduğu gibi, İslâm'ın medâr-ı teklifi de yine akıldır. Henüz kat'îyet kazanmamış nazariyeler bir tarafa bırakılırsa, müsbet ve kat'î olmak şartıyla dinimizin tebliğatına uymayan fennî hiç bir mesele yoktur. Zâhiren birbirine ayrı ve zıt gibi görülse bile dinî hükümlerin teviline müsaade edilmiştir. Zira bir meselede aklî ve naklî delil çatışarsa, naklin teviline gitmek, yine İslâmî bir hükümdür.”¹⁵⁷

157 M. Şemsettin, Zülmetten Nura, İstanbul 1341, s. 60.

İLİM

Kur'ân ve Sünnet, akıl ile ilmin değeri hakkında önemli emirler verip bu konuda prensipler ortaya koyarken, Hristiyanlık ve onun kutsal kitabı olan İncil, aklın önemsizliğine değinirler. Onların nazarında akıl pek o kadar istenilen bir şey değildir, önemli olan Kilisenin emirlerine uymaktır.

Rûhu'l-Kuds'ten devamlı bir şekilde vahiy ve ilham alan papa, Hristiyanlık inancına göre hata etmez. O, insanüstü bir varlıktır. Zira o, devamlı sûrette Rûhu'l-Kuds ile temas halindedir. Bunun için de dinde istediği gibi tasarrufta bulunabilir. Bunun için İncil, ikinci derecede ehemmiyeti haiz bir kitaptır. Ön planda papanın emirleri gelir. "Katolikler İncil'e pek ehemmiyet vermezler. Zira papa, onun tamamen İsa'nın vahyi olmadığını söyler. Ve artık İsa İncil'e ne lüzum var? Çünkü papa hata etmez. Hristiyanlığı tamamen kabul eden bir Hristiyan, İncil ve Mesih hakkında bir soru sorduğu zaman, papa ona şöyle der: "Artık İncil'in ne ehemmiyeti olabilir? Binaenaleyh bir Katolik için melce Kütüb-i mukaddese değil belki papadır."¹⁵⁸ Bir insan olarak yanılma gibi beşerî bir sıfatla muttasıf olan papaların her söylediği söz -akla uygun olsun olmasın- bilhassa katolikler tarafından olduğu gibi kabul edilir. Dinde bu şekildeki tasarruf, birçok ilim ve düşünce sâhibini perişan etmiştir. Biz bu şekildeki tasarrufların çok azından bahsedeceğiz.

Kilisenin ilim ve ilimadamları ile yaptığı mücadele, putpe-restlikle yaptığı mücadeleden daha fazladır. "Çünkü cehalet, halk kitleleri üzerinde kuvvet ve otoritesini idame (devam) ettirebilmesi için, kilisesin dayandığı en kuvvetli mesned idi. Nüfuzunun ancak bu şekilde, yani halkı câhil bırakmakla yaşa-

158 Abdulahad Davud, İncil ve Salib, s. 26.

tabileceğini anlıyordu. Biliyordu ki halk, kilisenin telkin ettiği şeylerin bir yığın hurafeden ibaret olduğunu ve ilmî hakikatler karşısında derhal yıkılacağını öğrendiği gün, cehâlet ve karanlık içinde kiliseye kolayca teslim olduğu gibi ilim ışığı altında teslim olmayacaktı.”¹⁵⁹ Halkın ilim öğrenmesi Kilise ve adamlarının menfaatlerine engel olacağından bu engeli ortadan kaldırmak için elinden geleni geri koymayacaklardı. Bu bakımdan her ne pahasına olursa olsun buna engel olmak gerekirdi.

Galile, bir mektubunda şöyle diyordu: “Zannederim ki bu dünyada cehlin ilme karşı duyduğu kin ve nefretten daha zorlu bir kin ve nefret yoktur.” Bu kâşife bu sözü söylettiren, içinde yaşadığı cemiyet ve mensubu bulunduğu Kilise ve Hıristiyanlığın ilme karşı var gücü ile cehli savunması, ilim adamlarına zorlu bir kin ve nefretle bakması idi. Aslen Yahudi olan, fakat Hıristiyan kisvesine bürünen Saint Paul adındaki Yahudi fedâisinin Kilise tarafından kutsal kabûl edilen Romalılara yazdığı mektubun 10. Bâbının 18. cümlesinde yerin düz olduğunu, yuvarlak olmasının imkânsız ve gerçekte ilgisi olmayan bir iddia olacağını söylemesi, Galile gibi birçok kimsenin dinsizlikle itham edilmesine ve hapishanelerde çürümesine sebep olmuştur. Sonradan yetişen Kilise Babaları buna öyle bağlanmışlardı ki, bunun dışında bir düşünceye sâhip olmak onlarca en büyük bir hata işlemek demekti. Zaten bunun dışındaki bütün fikirler yalandı. Zira Aziz St. Paul, kat’iyyen yalan söylemezdi. Çünkü o, kutsal rûh vâsıtasıyla konuşmuştu. Bunun içindir ki, başka şekildeki düşünceler dinsizlik olarak kabûl ediliyordu. Fikirlerinden dolayı engizisyon mahkemesine çağırılan Galile hakkında şöyle denmiştir:

“1- Güneşin, âlemin merkezi olduğuna ve güneşin yerini değiştirmedigine dair olan tez abestir. Felsefe bakımından yanlış ve kesin olarak dinsizliğe götürücüdür. Çünkü kutsal kitaba açıkça aykırıdır.

159 M. Kutub, Yirminci Asrın Cahiliyeti, trc. M. Hasan Beşer, İstanbul 1967, s. 40.

2- Arzın (yerin), kâinatın merkezi olmadığına ve hareket ettiğine dair olan tez abestir. Felsefe bakımından yanlışır ve îmân bakımından insanı hataya sürükler.”¹⁶⁰

Papanın dindeki geniş salâhiyetine karşı gelerek, Katolik Kilisesi'nden ayrılan ve sonradan Protestan meshebini kuran Luther bile, önceleri açık düşünce ve fikre karşı hürmetkâr bir tavır takınmış gibi görünür, fakat sonradan o da aynı şekilde hareket etmekten kendisini alamaz. Bunun için o, kurduğu felsefî sistem ve açık fikre bağlı olmasından dolayı filozof Aristo'yu üç sefer lanetlenmeye müstahak bir adam olarak kabûl eder. Kalvenizm mezhebinin kurucusu olan Calvin bile, kendisi gibi düşünmüyor diye ilâhiyatçı Servatus'u hafif ateşte pişirmek sûretiyle öldürmüştür.

Her dört İncil'de olan “Dağ Başındaki Vaz”ında İsa şöyle di-yordu: “Çok şeyleri merak ediyor ve düşünüyorsunuz hâlbuki (düşünülmesi) lazım olan yalnız bir şeydir. Önce tanrının melekûtunu (saltanatını) arayınız, başka şeyler size fazlasıyla verilecek.” Bu vaazda açıkça görülen, İsa ve İnciller'in Allah ve melekûtundan başka şeylerin düşünülmesini yasak ettikleridir. Bir kimse herhangi bir keşif veya icatta bulunamaz. Çünkü bun-lar Kutsal Kitap ve onun emirlerine aykırı olur. Hristiyanlık dünyası asırlarca bu şekildeki emirlerin tesiri altında kalmış ve karanlık cehalet bulutları semâlarında hüküm sürmüşlerdir.

Kitâb-ı Mukaddes, herkes tarafından istenildiği şekilde okunamaz. Onu ancak rûhban sınıfına mensub olan kimseler okuyabilirlerdi. Bazı sözler ancak Kilise adamları tarafından izah ve tefsir edilir, başkası bu tefsirlere karşı itirazda bulu-namaz. A. Adivar bu şekildeki tefsirler hakkında şöyle der: “Ortada tek bir şey kalmıştı, Kitab-ı Mukaddes'in sözleri ve Kilise Babalarının bu sözleri tefsirleri. Hatta bu tefsirler en ba-sit biyoloji meselelerine kadar girmişti. Mesela ikinci yüzyıl-

160 Adnan Adivar, Tarih Boyunca İlim ve Din, İstanbul 1969, s. 179.

da derlenen ve “Physiologus” adı verilen bir kitapta arslanın yavrularının ölü doğduğu ve üç gün sonra babaları tarafından gözlerinin arasına üflenerek diriltildikleri yazılmıştır ki, bu “Yahuda diyarının arslanı” olan İsa’nın üç gün sonra dirilerek göğe çıkmasına telmihten başka bir şey değildir.”¹⁶¹

Kilisenin ilme karşı düşmanlığı bu kadarla bitmiyor, o her şeyi kutsal kitaba uydurmaya çalışıyor ve bunun dışında bir şeyi düşünmeyi yasaklıyordu. “İlim ve Din Çatışması” adlı eserler bunlardan çokça bahsederler.¹⁶² Biz bu konuda basit bir örnek vermekle bu meseleyi kapatmak istiyoruz: “Dünyanın yuvarlaklığını kabul eden ilâhiyatçılar bile, iş yerkürenin öbür tarafında insanlar bulunacağı konusuna dayanınca St. Paul ve St. Augustis’in otoriteleri karşısında susup kalıyorlardı. Bu münasebetle coğrafya ilminin Protestan dünyada da Kutsal Kitabın dışında gelişmesine engel olunduğunu ve hatta yukarıda adı geçen Servatus, Cenevre’de dinsizlikle suçlandığı vakit, Ptolemaios coğrafyasını düzelterip basarken, Kenan ilinin “Süt ve bal akan” bir ülke değil, belki kurak ve çorak bir memleket olduğunu söylemesinin de ağır bir suç sayıldığını söylemek gerektir. Calvin, bu iddia ile onun Musa’yı yalancılıkla suçladığını ve Rûhu’l-Kuds’e hakaret ettiğini söylemiş ve zavallı Servatua ateşte yakılmıştı.”¹⁶³ Başkaları tarafından yazıldıkları ve Allah tarafından Peygamberlerine gönderilen gerçek semâvî kitaplar olmadıkları içinde ilme, akla, düşünce ve realiteye aykırı birçok konu bulunan İncil ve Tevrat’a aykırı bir şekilde düşünülemez. Hâlbuki bu kitaplar, bizzat müntesipleri tarafından bildirildiği gibi birbirini tutmayan ve yanlış birçok şeyi ihtiva eden kitaplardır.

Bizzat, bugünkü İnciller Hz. İsa’nın akılsızlığı övdüğü ve ilim ile ilim adamlarını yerdığını bildirmekte dirler. Hâlbuki her

161 A. Adıvar, age. s. 99.

162 Amerikalı Draper ile Adnan Adıvar’ın adı geçen eserine bkz.

163 A. Adıvar, age. s. 148-149, Dip Not.

dinde ortak olan noktalardan biri olan aklın bir Peygamber tarafından kötülenmesi diye bir şey düşünülemez. Zira Peygamberler, ancak Allah'ın emirlerini yerine getirmekle mükelleftir ve O'nun bütün istediklerini olduğu gibi tebliğle memurdurlar.

Pavlos'un Korintoslulara 1. mektubunda şöyle denmektedir: "Kimse kendi kendisini aldatmasın. Eğer bir kimse aranızda bu dünyada kendisini hikmetli sayarsa, hikmetli olmak için akılsız olsun. Çünkü bu dünyanın hikmeti, Allah'ın indinde akılsızlıktır. Çünkü yazılmıştır: "O, hikmetlileri kendi hilelerinde yakalar" ve yine yazılmıştır. "Rab hikmetlilerin düşünceleri boş olduğunu bilir."¹⁶⁴ Böyle bir anlayışa karşılık "hikmet mü'minin kaybedilmiş malıdır, onu nerede bulursa alsın." İslâmî prensip ile yukardaki sözler arasındaki fark açıkça ortaya çıkmaktadır. Yine "Akıllı olmayanın dinî yoktur" sözleri, İslâm'ın akla ve ilme ne kadar büyük bir önem atfettiğini göstermeye yeterlidir. Hristiyanlığın emirleri bu kadarla kalmıyor. "Tekrar ediyorum: Kimse beni akılsız sanmasın; fakat eğer sanıyorsanız, beni akılsız olarak da kabûl edin ki, ben de biraz övüneyim. Söylediğim, Rabbe göre değil, ancak akılsızlıkta imiş gibi bu övünme itimadı ile söylüyorum..."¹⁶⁵

İçinde akıl ve realiteye aykırı birçok şey bulunan İncil'in ifadesine göre Hz. İsa, ilim ve ulemâya karşı son derece kin-dar, onları sevmez ve daima onlardan sakınılması gerektiğini isteyen bir kimsedir. Hâlbuki Tanrının biricik oğlu olarak kabûl edilen bir kimsenin, bu şekilde hareket etmesi normal bir durum arz etmez. Ona daha başka bir şekilde hareket etmesi yaraşırdı. Kendisine en çok cephe almış olan kişilerin Beni İsrailin (Yahudilerin) haham ve ilmiye sınıfı olduğu göz önüne alınırsa, onun bunları ilim bakımından ikna etmesi gerekirdi. Yoksa onlardan kaçması icab etmez. İlim adamlarını sevmediğini gösteren İncil âyetleri bir hayli ka-

164 1. Korintoslulara, 3, 18-20.

165 11. Korintoslulara, 11, 16-17.

barıktır. Bunlara göre İsa, ilim adamlarını sevmez.¹⁶⁶ Keza o, ulemâdan sakınılmasını emreder.¹⁶⁷

İslâm'ın akıl ve ilim hususundaki anlayışına gelince; İslâmiyet, hiç bir dinin ilme vermediği değeri vermiştir. O, ilmi en büyük bir nimet olarak kabûl eder. Akıl, sâhibini en yüksek mertebelere çıkarabilecek niteliktedir. Akılsızlık istenmeyen bir şeydir. Kur'ân birçok yerinde aklın önemine değinir. Hatta kendisine cephe almış olanları bile "Düşünmüyorlar mı, akıl etmiyorlar mı?" gibi sözlerle itham eder. İslâm'ın akla verdiği önem, herkes tarafından kabûl edilmiş olan bir gerçektir, İslâm'da akıl ile çatışan herhangi bir mesele yoktur. Bu yüzden ona "Akıl Dini" adını vermişlerdir. Zaten İslâm'ın ilk emri, ilimle ilgili olan bir emirdir. Çünkü diğer bütün konular ancak ilim sayesinde öğrenilir ve uygulanabilir.

İslâmiyet, akıl ve idrake en büyük değeri veren bir dindir. Diğer bazı dinlerde olduğu gibi o, sır, karanlık ve hurafelere kat'iyen yer vermez. İslâm, aydınlık ve açıklık dinidir. Her şeyi mantıkîdir. İslâm'ı yıkmaya çalışanlar bile, İslâm'a karşı aklî ve mantikî delilleri kullanmaya cesaret edememişlerdir. İslâm Ansiklopedisindeki "Allah" maddesini yazan misyoner Makdonald, "Aspecst of İslâm" adlı eserinin 13. sayfasında misyoner adaylarına şu tavsiyede bulunur: "Müslümanlığa doğrudan doğruya tecavüz etmeyiniz. Sağlam ve mantikî deliller kullanarak tecavüzde bulunmaya özenmeyiniz. Çünkü sağlam ve mantikî delillere, sağlam ve mantikî delillerle mukabele edilir. Ve bu yüzden dâvâ kaybedilir."¹⁶⁸ İslâm'ı ortadan kaldırıp onun yerine Hristiyanlığı ikame etmeye çalışan misyonerler, akıl, mantık ve realiteye dayanan İslâm dinine bu yönlerden hücum etmeye cesaret edememişlerdir. Zira kendi-

166 İncil: Matta, 23; 2, 3, 4, 13, 15, 23, 25, 27, 29, 26; 3; 27, 41; Markos, 3, 22; 7, 1, 2; 9, 14; 10, 33.

167 İncil: Markos, 12, 39, 40; Luka, 20, 46.

168 İslâm-Türk Ansiklopedisi, I, 21.

lerine hemen aynı usûllerle mukabele edileceği gibi dinlerindeki birçok akıl ve mantığa sığmayan hikâye hakkında sorular tevcih edilebilir. Hele Hz. İsa'nın şahsiyeti etrafında meydana gelen hikâyelerin aklî ve tarihî hiçbir mesnedi yoktur. Bunlardan bir kaçını zikretmede fayda vardır. Hz. İsa, Hıristiyan inancına göre ölmüş ve öldükten üç gün sonra tekrar dirilerek göğe çıkmış aynı zamanda havarileri ile birlikte oturup yemek yemiştir. Bu hikâyeler hakkında Rena'nın yazdıklarını söylemekle iktifa ediyoruz: "İmdi, pazar sabahı Necdelli Meryem geldiği zaman taş yerinde değildi. Kabir açıktı. Dirilme düşüncesi Meryem'de henüz az gelişmişti; onun rûhunu dolduran şey şefkatli bir acıma ve ilâhî dostunun cesedine karşı saygı vazifesini yerine getirmek isteği idi. Bu yüzden onun ilk duyguları sadece şaşkınlık ve ızdırap oldu. Bu sevgili vücudun yok olması, onu umduğu son hazdan mahrum ediyordu. Artık ona elleriyle dokunamayacaktı... Acaba ceset ne olmuştu? Kabrin bir tecavûze uğraması düşüncesi Meryem'i isyan ettirdi. Belki aynı zamanda zihninde hafif bir ümit ışığı parladı. Bir dakika kaybetmeden, Petrus ile Yuhanna'nın bulundukları bir eve koştu. "Efendimizin cesedini almışlar dedi. Nereye götördüklerini de bilmiyoruz."

"İki çırak yerinden fırladılar ve bacaklarının var kuvveti ile koştular. Yuhanna daha genç olduğu için ilkin o vardı. Kabrin içerisini görmek için eğildi. Meryemin hakkı vardı. Kabir boştu. Gömme için kullanılan bezler kabrin ötesine berisine dağılmıştı. Arkadan Petrus da yetişti. Birlikte kabre girdiler. Şüphesiz kan lekeleri taşıyan bezleri ve bilhassa, kefenin başı sarmak için kullanılan ve bir kenarda duran bir kısmına dikkat ettiler. Petrus ile Yuhanna son derece perişan bir halde evlerine döndüler. Henüz o kati sözü "Dirildi" sözünü söylemedilerse bile, böyle bir neticeye kesin olarak varıldığı ve Hıristiyanlığın yaratıcı dogmasının o aralık kurulduğu söylenebilir.

“Petrus ile Yuhanna bahçeden çıktıkları zaman Meryem kabrin yanında yalnız başına kalmıştı. Hüngür hüngür ağlıyordu. Zihni tek bir düşünce ile meşguldü. Cesedi nereye koymuşlardı? Meryem’in kadın kalbi, sevgili cesedi yine kolları ile sarmaktan başka bir şey istemiyordu. Birdenbire arkasında hafif bir gürültü duydu. Ayakta bir adam duruyordu. İlkini onu bahçıvan sandı: “Kuzum, eğer sen aldınsa nereye koyduğunu söyle de alıp götüreyim” diye yalvardı. Cevap olarak: Meryem diye kendi adı ile çağırıldığını duydu. Bu, evvelce onu birçok defa ürpertmiş olan sestti. Bu, İsa’nın sesi idi. Kadın: “Ah efendiciğim...” diye bağırdı. Ona dokunmak istedi. İçten gelen bir hareketle onun ayaklarını öpecek oldu. Hayalet geri çekilerek: “Bana dokunma” dedi. Ve yavaş yavaş gözden kayboldu. Fakat aşk mucizeyi yaratmıştı. Kefas’ın yapamadığını Meryem başardı.”¹⁶⁹

Sadece bir kadının görmüş olduğu bir hayalet, tarihî bir vak’a olarak kabûl ediliyor ve Hıristiyanlık tarihi, bu olay üzerine teessüs ediyor. Aşk ve sevgi, insanın istediği bir şeyi bazen yaptırabilir. Hâlbuki ölmüş olan İsa’nın mezardan çıktığını hiç kimse görmemiştir. Yine Renan, mezarın boş olmasını bir iki sebebe bağlamaktadır. Bunlardan ya Yahudilerin kasten oradan çıkardığını veya bahçe sâhibinin kendi bahçesinde bir mezarın bulunmasını istemeyişine bağlar. Çünkü bahçe sâhibi, dinî hayatı pek önemsemeyen bir kimse idi.

Hız. İsa’nın şakirtleri ile yemek yemesi olayı yukardakinden daha tuhaftır. Yine Renan’dan olayı nakletmekle iktifa ediyoruz.

“Pazar sabahı öğleye doğru, kadınların anlattığı şeylerin herkesin kulağına vardığı bir saatte, birinin adı Kleopatros veya Kleofas olan iki çırak, Kudüs yakınlarındaki Emmaus kasabasına doğru küçük bir yolculuğa çıkmışlardı. Yolda son olaylardan söz açmışlardı ve çok üzgündüler. Bir aralık yanlarına birisi takıldı ve onlara üzüntülerinin sebebini sordu. Ona: “Kudüs’te

169 E. Renan, Havariler, trc. Ziya İshan, Ankara 1964, s. 14-16.

misafir olupta bu günlerde orada geçen şeyleri bilmeyen tek adam sen olacaksın, dediler; tanrı ve millet karşısında eseri ve sözü ile tek kudretli olan Peygamber, bir adamdan Nasıra'lı İsa'dan bahsedildiğini duymadın mı? Sâhiplerin ve büyüklerin onu nasıl mahkûm edip haça geçirdiklerini bilmiyormusun? Onun İsrail'i kurtaracağını umuyorduk. Hâlbuki bu olaylar geçeli üç gün oluyor. Sonra bizden bir kaç kadın bizi garip bir şaşkınlığa düşürdüler. Gün doğmadan kabre varmışlar, cese-di bulamamışlar, fakat kendilerine İsa'nın hayatta olduğunu bildiren melekler görmüşler. Sonra bizden yine bazı erkekler kabre gitmişler, her şeyi kadınların dediği gibi bulmuşlar. Fakat kendisini görmemişler. "Meçhul adam dindar bir insandı. Kutsal kitapları biliyor, Musa'nın ve Peygamberlerin sözlerini arıyordu. Üç yolcu dost oldular. Emmaus'a yaklaştıkları zaman meçhul adam yoluna devam etmek isteyince iki çırak, yemeğini beraber yemeyi kendisinden rica ettiler. Akşam oluyordu. İki çırağın hâtıraları yüreklerini daha fazla burkmaya başladı. Bu akşam yemeği saati hepsinin en fazla hoşlanarak ve hüzünlenererek hatırladıkları saatti. Birçok defa sevgili üstatları o saatte günün meşakkatlarını tatlı sohbetlerde unutmuş ve birkaç damla tatlı ve kuvvetli şarabın verdiği canlılıkla kendileri ile birlikte babasının ülkesinde içeceği bağ mahsûlünden bahsetmişti. Yahudilerde aile reisinin yaptığı gibi onun da ekmek somununu kırarak kendilerine sunması, gözlerinin önünden gitmiyordu. İki çırak tatlı bir hüzünle kendilerinden geçerek yanlarındaki yabancıyı unuttular. Gözlerinin önünde elinde ekmeği tutan, onu parçalayan ve sonra kendilerine sunan İsa vardı. Bu hâtıralar zihinlerini o derece kapladı ki, yoluna devam etmekte acele eden yabancıнын yanlarından ayrıldığının pek farkına varmadılar. Daldıkları hayallerden kendilerine geldikleri zaman "Garip bir hal hissetmiyormuyduk? Yolda bize söz söylediği sırada yüreğimize bir ateş düştüğünü hatırlamıyormusun? diyorlardı. "Andığı Peygamber sözleri de Mesih'in

şan ve şerefe ulaşması için ilkin ızdırıp çekmesi gerektiğini pek ala gösteriyordu. Ekmeği parçalayışından kendisini tanımadın mı?” “Evet, o ana kadar gözlerimiz kapalı idi. O, ortadan kaybolunca açıldı. İki çırak, İsa’yı gömmüş olduklarına iyiden iyiye inandılar, hemen Kudüs’e döndüler.”¹⁷⁰

Böylece bu meçhul yolcu İsa kabûl edilmiş ve artık kendisinin de haberi olmadan İsa olmuştu. Bu şekildeki hikâyeler üzerine oturmuş olan bir dinin sâlikleri, elbetteki aklî ve mantikî temellerle İslâm Dinine hücum edemiyeciklerdi. Zira Müslüman, bunlara bu şekildeki sorularla mukabele edecek ve Hıristiyan misyoneri bunlara verecek cevap bulamayacaktır. Kadın kalbinin meydana getirdiği bir olay, çeşitli kadınlar tarafından acayip kılıklara sokulmuş ve İsa böylece öldükten üç gün sonra tekrar dirilmiş oldu. Tıp tarihi ile dünya tarihi ölen bir kimsenin tekrar dirilip yemek yediğine şahid olmamıştır. Peygamberlerin mucizeleri inkâr edilemez. Peygamber kendisine verilen bir kuvvetle herhangi âdet dışı bir olayı meydana getirebilir. Hz. Musa yine Allah’ın emri ile bir ölüyü şahitlik için diriltebilir ve ölünün vazifesi bitince tekrar normal olarak olduğu şekle dönebilir.

Kur’ân-ı Kerim’deki, akıl ve düşünce ile ilgili âyet sayısı, Gazzali’nin dediği gibi 766 kadardır. İslâm’da vehim üzerine kurulmuş herhangi bir inanç yoktur. Kur’ân âyetlerinden birçoğunun sonunda “Düşünmüyor musunuz, fikir etmiyor musunuz veya bilmiyor musunuz” gibi ifadelerin bulunması, İslâm’ın düşünce ve fikre verdiği değeri göstermeye yeterlidir. Evet, Kur’ân, delil ve bürhan ister. O’nda körü körüne inanmaya dâvet yoktur. Kur’ân, “Sünnetullah” adı verilen ilâhî kânunlara bakıp onlardan ibret almaya çağırır. Âl-i İmrân Sûresinin 190-191. âyetleri mealen şöyledir: “Hakikat, göklerin ve yerin yaratılışında gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde (ve uzayıp kısılmasında) temiz akıl sâhipleri için el-

bet ibret verici deliller vardır. Onlar (o sâlim akıl sâhipleri öyle insanlardır ki) otururken, yanları üstünde (yatar) iken (hep) Allah'ı hatırlayıp anarlar ve göklerin, yerin yaratılışı hakkında inceden inceye düşünürler." Canlı bir tablo gibi insanların gözleri önünde şekillenen bu manzara, insana sanki hiç bilmediği ve görmediği bir şeyi hatırlatıyormuş gibi taptaze bir fikir ve rûh verecek kadar kuvvetlidir.

Kâinattaki, dağ, ova, yer, gök, ağaç, hayvan, yıldız, güneş, ay, deniz, nehir vs. gibi varlıklardan delil getirmek ancak İslâm'ın insana verdiği bir rûh sayesinde mümkün olabilir. Varlıkları her zaman gören insanoğluna, düşünce fikrini veren İslâm'dır. İnsan, bu deliller sayesinde yaratıcısını bulmaya ve O'na vâsıl olmaya memur edilmiştir. Bu şekilde bir delil getirmeye, Kur'ân-ı Kerim'de Hz. İbrahim ile münakaşa eden kral, misal olarak gösterilmiştir. Hz. İbrahim krala "Benim Rab-bim hem öldüren hem diriltendir."¹⁷¹ İnsan vesaire mahlûkatı öldürüp diriltmek Allah'ın kudretinde olan bir şeydir. Fakat kral, kendisinin de böyle bir şeyi yapabileceğini söyleyerek iki mahkûmdan birini serbest bırakır diğerini idam ettirir. Böylece hâşâ Allah'ın yaptığıнын aynısı yapmış olur. Bunun üzerine Hz. İbrahim ikinci bir delil getirir. Bu delil Allah'ın kanunu ile ilgilidir. "İbrahim: "Allah güneşi doğudan getirir, haydi sen de onu batıdan getir, deyince, o kâfir şaşırıp (ve tutulup) kalmıştı. Allah, zâlimler gürûhunu muvaffak etmez."¹⁷² Burada olduğu gibi, değişmeyen Allah Sünneti (Sünnetullah)¹⁷³ insanların idraklerine hitab ederek, onları îmâna dâvet eder.

Allah'ın melekûtundan başka, herhangi bir şey üzerinde düşünüp fikir edinmeyi yasaklayan İncil âyetlerine karşılık Kur'ân,

171 Kur'ân: Bakara, 258.

172 Kur'ân: Bakara, 258.

173 Kur'ân: İsrâ, 77; Ahzâb, 62; Feth, 23; Fâtır, 43; Rûm, 30.

her türlü tabiat olayları üzerinde düşünmeye dâvet eder.¹⁷⁴ Bir anlık tefekkürün, İslâm'da ibâdet sayıldığını söylemeye bilmem lüzum varmı? İslâm, dünya medeniyet tarihinde büyük bir rol oynamıştır. Avrupa, bugünkü medeniyetini Rönesansa, Rönesans da C. V. Bodleyin dediği gibi İslâm'a borçludur. Çünkü bugünkü Avrupa Medeniyetinin temelini, asırlarca Avrupa'ya hocalık etmiş olan Müslümanlar atmışlardır.

Zamanla Müslümanlar, Allah'ın, ilim emri olan "Oku" kelimesinin manasını unuttular. Bu yüzden ilimden uzaklaşan Müslümanlar, gerilemeye başladılar.

Beşerî bütün fiil ve hareketlerinde, normal insan aklının gerektirdiği şekilde davranmak, Müslümanlar için bir vazife olarak telakki edilir. Bu vazife anlayışlarında onlar, padişah, hâkim, sultan vs. gibi sıfatlara ehemmiyet vermezler. Konu ile ilgili olarak İslâm nasıl emretmiş ise o şekilde hareket ederler. Onlar insanlara değil, Allah'a karşı sorumlu olduklarını bilirler. Hakkında hüküm verilecek kişi ister mü'minlerin halifesi, isterse bir gayr-i müslim olsun ikisi arasında hiç bir fark gözetilmez. Niğbolu'da bütün Avrupa'yı dize getiren Yıldırım Bayezid'in şehâdetini kabûl etmeyen Bursa Kadısı "Molla Fenârî" böyle bir anlayış ve rûh taşıyordu. Bir gayr-i müslime karşı olan hareketinden dolayı İstanbul'un şanlı Fâtih'ini mahkûm eden İstanbul Kadısı "Hızır Bey Çelebi" yine bu anlayışa sâhipti. Böyle bir anlayış gelenek haline geldiği için adalet, hak, hukuk, ticaret, ziraat ve başkasına karşı muamele gibi hayatın bütün safhalarında Müslümanlar, Peygamberlerini (s.a.v.) örnek alıyorlardı.

Nitekim Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hayatından vereceğimiz bir örnek bize hakikati bütün açıklığı ile gösterecektir.

174 Kur'an: Gâşiye, 17-19; Kaf, 6; Târık, 5-12; Abese, 23-32; Bakara, 259; A'râf, 84; Tâhâ, 97; Rûm, 22, 50; En'âm, 99; Ankebut, 19-20; Yûnus, 4, 34; Ra'd, 5; Enbiyâ, 104; Câsiye, 4; Nûr, 45; Bakara, 164; Zâriyât, 49, vs. gibi âyetler.

“Gayr-i Müslim tebeanın o devirdeki İslâmî adaletten şikâyetçi olmadıkları anlaşılmaktadır. (Yemen’de) Necran Hristiyanlarını İslâm devletine bağlayan anlaşma bu Hristiyanların kazâ-i muhtâriyet ve istiklâllerinin kendi dindaşları tarafından idare edilmek üzere teminat altında olacağını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Bununla beraber onlar, bizzat Hz. Peygambere müracaatla: “Bizim para ve nakit ile ilgili ihtilaflarımızı çözmek üzere senin sahâbîn arasından seçeceğin herhangi bir kimse bizim aramızda hâkim olarak hizmet görecektir: Zira biz bu hususta size itimat etmekteyiz. “Malumdur ki, Hz. Peygamber onlara Ebu Ubeyde İbni Cerrah’ı göndermiştir. O devirde cereyan etmiş olan şu durum bize bu esasın nasıl tatbikata aktarıldığını göstermektedir. Bilindiği gibi Hz. Peygamberin vefatını müteakib İslâm’ın Bizans’a karşı askeri harekâtı yeniden başlamıştır. Suriye’nin fethinden 15 yıl sonra bir Nesturi papazı, arkadaşlarından birine şu mektubu yazmıştır. “Allah’ın, kendilerine bizim şu günümüzde hâkimiyet nasip ettiği şu Taylılar (Araplar) keza bizim efendilerimiz oldular; fakat onlar Hristiyan dinî ile hiç savaşmadıklarından başka, bizim imânımızı da müdafaa etmekte, din adamlarımıza, ulularımıza hürmet etmekte, bizim kilise ve manastırlarımıza bağışlarda bulunmaktadırlar.”¹⁷⁵

Henüz günümüz insanının yapamadığı bir şeyin, bundan asırlarca önce Müslümanlar tarafından yapılmış olması, İslâm’ın akıl ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan değerlere önem verdiğini gösterir niteliktedir. Zira insan aklı, daima başkasına karşı müsamahakâr olmayı, adaleti, kime karşı olursa olsun doğru tatbik etmeyi ister.

175 M. Hamidullah, İslâm Peygamberi, trc. M. Said Mutlu-Salih Tuğ, İstanbul 1969=1388, II, 182.

MEDENİYET

Müslümanlar, Kur'ân'ın emirlerini yerine getirdikleri zaman, medeniyetin zirvesine çıkıp asırlarca dünyaya hocalık etmişlerdir. Çünkü her şeyin yaratıcısı olan Allah, insanın hangi yolu takip ederek sonuca varacağını ilm-i ezeli ile bildiğinden onun lehine bir yol ihdas ederek Müslümanın bu yolda yürümesini istemiştir. İşte, Müslümanlar, Allah'ın kendileri için koyduğu bu yolda yürüdükleri zaman huzurlu ve medenî bir toplum haline gelmişlerdir. Garp Medeniyetinin kaynağını teşkil eden İslâm Medeniyeti, bu anlayış ve tatbikatın sonucunda meydana gelmiştir.

İlk emrinde “Oku”mayı, ilim tahsil etmeyi ve öğrenmeyi Müslümanlardan isteyen Kur'ân-ı Kerim, ancak bu vâsıta ile insanın yaratılış gayesini¹⁷⁶ öğrenebileceğini, put ve diğer tabiat olaylarına tapma zilletinden kurtulup şerefli mevkiine oturacağını bildirir. Rasûlullah da birçok hadisinde ilmin önemini belirtir. Bu şekildeki hadisler hakkında “Sahih Kitaplar” adını alan hadis kitaplarında, müstakil birer konu (bab) olduğunu söylemek, herhalde yeterince bir fikir verir.

Medeniyet binasının temel taşı olan akıl ve ilim hakkında İslâm bu kadar önemli esaslar koyarken, Hıristiyanlık tamamen ilme karşı cephe almıştır. Engizisyon mahkemelerinde yargılanıp can veren ilim adamlarını artık bütün dünya tanımaktadır. Müsbet ilme karşı olan kilise allerjisi, asırlarca devam etmiş, ilimle uğraşmak yasaklanmıştı. Papa Büyük Greguar, bir piskoposa yazdığı mektupta şöyle diyordu: “Yüzümüz kızarmadan burada sözünü edemeyeceğimiz bir rapor aldık,

176 Kur'ân: Zâriyât, 56.

buna göre siz bazı dostlarınıza gramer öğretiyormuşsunuz.”¹⁷⁷ Bu ifade, Hristiyan din adamlarının ilme karşı olan durumunu belirten küçük bir örnek olarak tarihe geçmiştir.¹⁷⁸ Bu şekildeki yasaklamalar, Hristiyan dünyasının semâsını asırlarca karartan bulutlardı.

İslâm, ilim için bir vatan tanımaz. O, iyi olan her şeyi kabûl eder, kabın cinsine değil, fakat içindeki suyun temiz olmasına bakar. İyi olan şey Câhiliye Çağı denilen en karanlık devre bile ait olsa, İslâm onu almaktan çekinmez. Nitekim Hz. Peygamberden rivâyet edilen bir hadiste “İslâm’da Câhiliyet devrinin faziletleriyle amel edilir.”¹⁷⁹ Bu şekildeki geniş görüşlülük, İslâm Medeniyetine birçok şeyi kazandırmıştır. Arthur Pellegrin’in “L’İslâm dans le Monde” isimindeki eserinin 1950 Paris baskısının 92. sayfasında şöyle denilmektedir: “Eğer Arap münevver kütlesi yalnız kendi imkânlarına bırakılmış ve işgal edilen memleketlerin yeni muhtedilerinden feyz almış olmasaydı, belki de o kadar ileri gidemez ve o kadar yükselemezdi. Yunan-Latin kültürü ile son derece meşbu (dolu) olan o yeni Müslümanlar, Arap fikriyatına usûl, vüzh ve derin tetkik itiyatlarını soktular”, Kur’ân tefsiri, bundan geniş bir nisbette istifade etti. Çünkü malum olduğu vech ile Kelâmullah’ın mukaddes metni her türlü fikir hamlelerinin ilham kaynağı idi. İşte bununla da sâbittir ki, Kur’ân-ı Kerîm, esas itibariyle insan fikrinin en yüksek nazariyelerini beslemeye kâfi gelecek fikirlerle hislerden mürekkebbir servet ihtiva etmektedir.”¹⁸⁰

Endülüs’te İslâm üniversitelerinde okuyan Hristiyan talebeler, Müslümanlarla yapılan ticaret ve Haçlı Seferleri ne-

177 Bertrand Russell, Neden Hristiyan Değilim, trc. Ender Gürol, İstanbul 1966, s. 24.

178 Hristiyanlığın ilme karşı olun durumu için bkz. “Kur’ân’ı Kerîm ve Garp Kaynaklarına göre Hristiyanlık” adlı eserimiz.

179 Ahmet b. Hanbel, Müsned, III, 42; M. Hamidullah, İmamı Azam ve E - eri, trc. Kemal Kuşçu, İstanbul 1863, s. 46.

180 İ. Hami Danişmend, Garp Medeniyetinin Menbâi Olan İslâm Medeniyeti, İstanbul 1971, s. 21-22.

ticesinde, İslâm'la temas kuran Hıristiyan Avrupa, bugünkü medeniyetinin esasını meydana getiren birçok şeyi öğrendi. Kilisenin şiddetli itirazına rağmen öğrenilen bu yeni şeyler tatbikat safhasına konularak geliştirildi.

Medeniyetin önemli yapı taşlarından biri olan kâğıdın batıya geçmesi Araplar sayesinde olmuştur.

“Halife el-Mansur (754-775) bu yeni yazı malzemesinin, resmî dairelerde ve akademilerdeki yazıcılar ve bilginlerin, tüccarların ve resmi dairelerin yazışmalar için kullandıkları papirüse göre devlet bütçesine ne kadar az yük getireceğini hemen kavramıştı: Bu yeni ersatz madde onu Mısır'dan papirüs ithalinden kurtaracaktı. Onun için devlet dairelerinin bundan böyle papirüs kullanmalarını yasak etti ve ucuz kâğıdın kullanılması emrini verdi. Oğlu Harun Reşid zamanında kâğıt artık o kadar benimsenmişti ki, Bermekî soyundan vezir Yahya bin Fadl 794'te Bağdat'ta ilk kâğıt değirmenini kurdu. Şam'da ve Trablus'taki kâğıt fabrikaları ile Suriye, sonra Filistin ve Mısır üzerinden kâğıt endüstrisi batıya doğru zafer akınına girişti. Tunus'a ve Endülüs'e geçti; sonunda da Avrupa, gerçekten uyarılığın en önemli yapı taşlarından biri ve fikir hayatının yerini hiçbir şey konamayacak dayanağı olan bu faydalı maddeyi öğrendi. Arapların kâğıdı, yeni bir çağı açtı. Bilgi bir sınıfın imtiyazı olmaktan çıktı, bütün akılları çalışmağa dâvet etti.”¹⁸¹

Pusula ve Mıknatıs yine Araplarla yapılan temaslar sonunda öğrenilmiştir.

“Pusulayı, Amalfi'li Plavia Gioja'nın icad ettiğini söylerler. Ama o da bu aleti Araplar'da görmüştü, hem de bunu ilk gören bile değildi.”

“Mıknatıslı iğnenin kuzeyi gösterdiğini Çinliler daha İsa'nın doğduğu yılda biliyorlardı. Ama deniz yolculuklarında pusula kullanmayı ilk defa “Yabancı”larda gördüklerini kendileri yazmaktadırlar. Bu sırada 11. yüzyıl Arap ticaret gemilerinin Hint

181 Sigrid Hunke, Allah'ın Güneşi Avrupa'nın Üzerinde, s. 30.

Okyanusundan ta Çin'e kadar denizlere egemen olduklarını bildiğimize göre, pusula ile yolculuk eden bu "Yabancı" denizcilerin Araplar olduğunda şüphe var mıdır? O zamanın Arap kaynakları da bunu doğrulamaktadır. Bilgin Roger Bacon'ın öğretmenlerinden biri olan Pierre de Maricourt, Haçlı seferinden dönüşünde, doğrudan doğruya Araplardan, mıknaatılık ve pusula üzerine edinmiş olduğu bilgileri Avrupa'ya: "Epistola de magnete" adlı kitabıyla 1269'da açıkladı. Beri yanda da Amalfi'li, İtalyan'ın bundan elli yıl sonra -1320- pusulayı sözde icat etmiş olduğu söylenmektedir."¹⁸²

Batının gelişmesi ve bugünkü duruma gelmesinde Araplarla (Müslüman) olan ticaret ve münasebetini unutmamak gerekir.

"Hiç şüphesiz, Araplarla ticaret olmasaydı Venedik, Venedik olamazdı. Onların kimyonu ve tarçını, kırmızı böceği ve çividi olmasaydı hiç bir zaman batının en büyük ekonomik gücü rolünü alamazdı. Şunu da katalım ki, Haçlı ordularını taşımakla edindiği muazzam kârlar da buna yardım etmişti."¹⁸³

Batı, medeniyetlerinin temelini teşkil eden bilgileri Müslümanlardan aldığı halde, asırlarca bunu inkâr etmiştir. Ancak son zamanlarda bazı insaflı evlatlarının dili ile hakikati itiraf etmek sûretiyle gerçeklere parmak basma cesaretini gösterebilmiştir. Önceleri, bilhassa efkâr-ı umumiyeyi aldatmak için başvurulmuş bu yol, sonradan tamamen olmasa bile terkedilmiştir.

"Dinî taassub yüzünden objektif ve adalete uygun bir yolda yargılamadan hep kaçındığımız ve üstün başarılarını sistemli bir yolda küçültmeye çalıştığımız kültürümüzün temeli olan eserlerini örttüğümüz ve adını bile anmaktan çekindiğimiz bir milletin hakkını vermenin artık zamanı gelmiş midir? İslâmiyetin çıkışından, günümüze kadar, batı ile Arap dünyası arasındaki ilişkiler, duygu ve tutkuların tarihi nasıl yalana boğduğunun en açık örneğidir. Bu, başka dinler üyelerinden

182 S. Hunke, age. s. 31.

183 S. Hunke, age. s. 23.

gelecek her etkinin tehlikeli görüldüğü ve bu sebeple elden geldiği kadar önlemeye çalışıldığı zamanlar için tabî idi. Ama bu orta çağ görüşü, hala ortadan kalkmış değildir. Günümüzde de geleneklerin sınırladığı ufuk, çoğu zaman bilinçsiz, ama kökleri çok derinde olan bir kaygı, eski propagandaların bize, katiller ve puta tapanlar olarak tanıtmış olduğu bu insanlara karşı görüşümüzü alabildiğine daraltmaktadır. Kısa zaman önce, Avrupa'da ilk söylenen aşk şarkılarının menşei üzerinde kopan çetin kavga, Araplar'dan bize miras kalan şeyleri nasıl büyük bir taassupla kendimize mal etmek istediğimizi ve bunda hangi duyguların coşabileceğini açıkça göstermişti¹⁸⁴ sözlerinin ne kadar doğru olduğunu görmekteyiz.

İslâm Dininin ilme verdiği değer, müslümanların dev adımlarla ilerlemelerine sebep olmuştu. İlerlemenin neticesi sadece kendi memleketlerinde kalmıyor diğer ülke ve milletlere de tesir ediyordu. İşte bu etki altında kalan Hıristiyan Avrupa, zamanla rönesansı gerçekleştirdi. Fakat rönesans ve garp ırkçılığı, bu tesiri de inkâr etme cihetine gitti. E. F. Gautier, "Moeurs et Coutumes des Musulmans" adlı eserinin 251. sayfasında şöyle demektedir:

"Rönesansın ilk kekeleme anları öyle bir devre tesadüf etti ki, barbarlıktan uyanmakta olan Avrupa, İslâm Medeniyetine bitkin bir hürmetle bakmaktaydı. Taklidine imkân olmayan bu örnek karşısında cesaretini kaybeden Garb'ın kolları sarkıyordu. Herhalde biz bugün de, tamamiyle aksine bir ifrata düşüyoruz. İrkî dalâletlere dayanan bu sersemce nankörlüğümüzden dolayı kendi kendimizi ne kadar ayıplasak yeridir."¹⁸⁵

Müslümanların bugünkü durumuna bakıpta, İslâm'ın ilme önem vermediğini, Müslümanların geri kalmasını İslâm'a yüklemek, büyük bir haksızlık olur. Çünkü İslâm, -daha önce gördüğümüz gibi- ilme büyük bir önem atfetmektedir. Bunu

184 S. Hunke, age. s. 8-9.

185 İ. Hami Danişmend, Garp Medeniyetinin Menbaı Olan İslâm Medeniyeti, s. 20.

Garplılar bile itiraf etmekten çekinmiyorlar. Nitekim günümüz Müslümanları ile İslâm dünyasına bakan herkes, farklı şeyler söyleyebilir. Ama İslâm tarih ve medeniyetini bilenler çok değişik bilgiler vermektedirler. Bu cümleden olarak E. F. Gautier şöyle demektedir: “Gözlerimizin önünde İslâm’ın bugünkü hali bulunduğu için, biz onu medeniyetin en esaslı âmili tasavvur etmekte güçlük çekiyoruz.”¹⁸⁶

186 İ. Hami Danişmend, age. s. 19.

İNSAN SAĞLIĞI

İslâm, insan hayatının her cephesini ele aldığı gibi bu cephelele ilgili olarak bütün konuları da ele alır. Fakat Hristiyanlık sadece insan rûhuna hitab ettiğı için bedenle ilgili olan sağlık konularını ihmal etmiştir. İslâm'ın insan sağlığına verdiği değeri belirten bahisler, İslâmi kaynaklarda bolca bulunur. Fakat burada bu kaynaklardan söz etmeden, Batı kaynaklarına dayanmayı daha uygun görmekteyiz. “La civilisation Arabe” adlı eserinin 176. sayfasında Jacques C. Risler şöyle demektedir: “Müslümanlar tababette en yüksek mevkii işgal edip beş asırdan fazla dünya tıp ilminin başında bulunmuşlardır. Hz. Peygamber'in bir hadisine göre tababetle ilâhiyat, ilmin en esaslı şubeleridir. Hz. Muhammed'den (s.a.v.) intikal eden tıbbî hadisler takriben üç yüzü bulmaktadır. Bunlar (Tıbb-i Nebevî) ismindeki eserler külliyyatında toplanmıştır. Bu tıp esasları umumiyet itibarı ile yemeklerde kanaat ve itidal tavsiye etmekte ve hıfzıssıhaya riayeti mecburi tutmaktadır; hem mâhirane, hem şairane bir şekilde tedvin edilmiş olan bu hadisler, halk tababetinde hala büyük bir mevkii işgal etmektedir. 622 den 661 tarihine kadar süren Hicret ve Hülefay-ı Raşidin devirlerindeki hekimler daha o zamandan yaralara pansuman yapma sanatını, dağlamayı, kan almayı ve hacamat tatbikatını biliyorlardı.”¹⁸⁷

Buhârî ve Müslim'in müştereken rivayet ettikleri bir Hadis-i Şerif'te Peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.) şöyle diyordu: “Bir yerde veba olduğunu ıııtırşeniz oraya girmeyiniz ve eğer bulunduğunuz yerde zuhur etmiş ise oradan çıkmayınız.” Si-rayet ve karantina meselelerini bir vecize şeklinde tesbit eden şu Hadis-i Şerif, insanı hayretler içinde bırakmaktadır. Asırlar

önce söylenmiş bu İslâmî emre karşılık, Orta Çağ Hristiyan Avrupası, halkı kiliselere toplayıp dua etmesini isteyen papazların emirleri altında adeta eziliyordu. “Orta Çağlarda salgın hastalık bir ülkede patlak verdimi, rahipler halkın kiliselerde toplanmasını ve kurtuluş için dua etmesini sağlardı. Bunun sonucu hastalık, dua edenler yığını arasında, olağanüstü derecede çabuk yayılırdı.”¹⁸⁸ Halk sağlığı için çok tehlikeli olan bu durum, asırlarca devam etmiştir. Kilisenin halk sağlığının aleyhindeki emirleri sadece bu kadar değildir. Bilhassa Katolik Mezhebince boşanmanın yasak olması, tehlikeli bir sonuç daha doğuracaktır. Şöyleki “Farz edin ki, üstünde yaşadığımız şu dünyada, tecrübesiz bir kız, frengili bir adamla evleniyor, bu durumda Katolik Kilisesi şöyle diyor: “Bu bozulamaz kutsal bir bağıdır. Ömrünüz boyunca birlikte kalacaksınız. Bu kadının frengili çocuklar doğurmasını önleyecek hiç bir tedbirin alınmaması gerekiyor.”¹⁸⁹

Dünya sulhu ve barışı ile ilgili olarak Hristiyanlık ve Müslümanlığın durumuna kısaca değinerek konuyu bağlayabiliriz.

Bilhassa Mekke’li düşmanları Hz. Muhammed’e (s.a.v.) karşı ne kadar zâlimâne davranmışlardı, ona ve yakınlarına ne kadar kötülük etmişlerdi, en yakın akraba ve dostları amansızca öldürülmemişmiydi, bazı Müslümanlar, aksi istikametlerde koşturulan develere bağlanarak param parça edilmemişlermiydi, kadınlar mahrem yerlerine mızrak saplanmak sûretiyle öldürülmemişlermiydi, Peygamber’e inanan köleler çırılçıplak soyularak kızgın kum ve çakıllar üzerinde sürüklenmemişlermiydi, muharebede şehid düşen Müslümanların gövdeleri parçalanmamış mıydı? Evet, bunların hepsi Müslümanlara düşmanları tarafından reva görülmüştü.

Bütün bu eziyet ve sapkınlıklara karşı, on bin taraftarı ile Mekke’ye muzaffer bir komutan olarak giren Hz. Muham-

188 Bertrand Russell, Neden Hristiyan Değilim, s. 53.

189 B. Russell, age. s. 19.

med (s.a.v.), onlara karşı nasıl davranmıştı? Bu durumu generallerinden birinin sözüne karşı onun yaptığı hareket ve söylediği söz açıkça gösterir. “Şehrin fethinin son safhalarına doğru subaylarından biri, kendi emrindeki askerlere, “Bugün artık mağrur Mekke’nin başının öne düşeceği ve şehrin yağma edileceğine dair” îmâda bulunması üzerine, hemen Hz. Peygamber (s.a.v.) geldi, meseleyi öğrenir öğrenmez, mevzubahis subay, derhal kumandanlıktan alındı. (Taberi, s. 1636); bu vazife başka bir kimseye tevdi edildi ve Hz. Peygamber (s.a.v.) dedi ki; “Hayır, Mekke’nin şeref ve haysiyeti asıl bugün artacak. Mademki orada İslâm’ın kible-si mevcuttur, müessestir, her ne sûretle olursa olsun, onun kudsiyetine tecavüz edilmeyecektir.”¹⁹⁰ Bütün siyer kitaplarının verdiği bu malumat bize İslâm Peygamberinin sulh ve barışa ne kadar büyük bir önem verdiğini göstermektedir. Mezkûr kumandanın Sa’d b. Ubade, kendisine sonradan vazife verilenin de onun oğlu Kays b. Sa’d olduğunu kaynaklar zikretmektedir.¹⁹¹

“İsa’nın hayatında veya şakirtlerinin hayatında veya bütün Hristiyanlık tarihinde böyle şeylere rastlıyormuyuz? Şüphe yok ki Hristiyanlar da çok eziyet ve güçlük çektiler. Başlangıçta zayıf bir topluluk idiler. Fakat bir zaman sonra kuvvet kazandılar. Acaba o zaman düşmanlarına karşı nasıl muamele ettiler? Tarih, onların düşmanlarının kanı ile kızışmamış mıdır?”¹⁹² Hristiyanlar kuvvet kazandıkları zaman hiç kimseye merhamet etmedikleri gibi, herkesi zulüm altında ezmişlerdir. Tarih bunun şahididir. Vakıa çağdaş Hristiyanların daha az sert olduğu bir gerçektir. Ama bu,

190 M. Hamidullah, Hz. Peygamberin Savaşları, , trc. Salih Tuğ, İstanbul 1962, s. 121.

191 Mahmud Şit Hattab, er-Resulu’l-Kaid, (Daru’l-kalem 1964, 3. Baskı), s. 330.

192 Mirza Beşirüddin Mahmud Ahmed, Kur’ân-ı Kerim’in Tetkikine Giriş, trc. Şinasi Siber, Ankara 1960, s. 91.

Hıristiyanlık sayesinde olmamıştır. Rönesansın bir neticesi olarak ortaya çıkmıştır ki, zaten rönesansın İslâm ülkeleri ile temasın bir sonucu olarak doğduğunu biliyoruz.

Ne Hz. İsa, ne de ilk Hıristiyanlar, Hz. Muhammed (s.a.v.) ile ilk Müslümanların maruz kaldığı sıkıntılara hedef olmamışlardır. Buna rağmen Müslümanlar, düşmanlarını affedebiliyor. Hıristiyanlar ise değil düşmanlarını, kendi mezhebine mensub olmayan Hıristiyanları bile affedemiyorlar. Kuzey İrlanda'daki Katolik-Protestan çatışması bugün bile sahnededir. Aynı din ve mezhebe bağlı oldukları halde sırf zenci oldukları için Ku-Klux-Klan denilen cemiyetin baskılarına hedef olma acaba hangi barış anlayışına sığar? Ne Hz. İsa ne de ona Allah tarafından inen İncil, böyle bir şeye müsaade eder. Olsa olsa bugünkü İnciller ile bugünkü Hıristiyanlar bunu kabûl ederler. Zaten okuyucu artık bu İnciller'in nasıl tahrif edildiğini öğrenmiştir, İnciller için vereceğimiz son hüküm şudur: Bunlar Allah tarafından Hz. İsa'ya inen İncil değildirler. Asıl İncil kaybolmuştur. Bugünkü batı medeniyeti ise Hıristiyanlığa bağlı olmanın sonucu ortaya çıkmış bir medeniyet değildir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KUR'ÂN-I KERÎM'DE İNCİL

Kur'ân, kendisi gönderilmeden önce birçok Peygamberin gönderildiğini¹⁹³ ve bu Peygamberlere kitapların verildiğini bildirir.¹⁹⁴ Yine Kur'ân, bazı Peygamber isimlerinin Hz. Muhammed'e (s.a.v.) bildirildiğini, bazılarının da bildirilmediğini anlatır.¹⁹⁵

Kur'ân-ı Kerîm'de isim ve kitabından söz edilen Peygamberlerden biri de. Hz. İsa'dır. O'na, Allah tarafından İncil adı verilen bir kitap gönderilmiştir. Kur'ân, birçok âyetinde İsa ve kendisine verilen İncil'den bahseder. Hatta sûrelerinden birine bu yüce Peygamberin anasına atfen "Meryem" adı verilmiştir. Kur'ân, -bilhassa vahdâniyet konusunda- İncil ve diğer kitaplarla ortak noktalara sâhiptir. Çünkü bu kitaplar da, Allah tarafından gönderilmişlerdir. Kaynakları bir olunca esas konusunu teşkil eden noktaları da aynı olacaktır. Eski ve Yeni Ahit ile aralarındaki benzerliği beyan eden Kur'ân, "Bu kitaplarla arasındaki akrabalık söz konusu olunca, bunu açıkça ve

193 Kur'ân: Zümer, 65; Şûrâ, 3; Yûsuf, 109; Ra'd, 38; Nahl, 43, 63; İsrâ, 77; Enbiyâ, 7, 25, 41; Hacc, 52; Furkân, 20; Rûm, 47; Fâtır, 4; vs. âyetler.

194 Kur'ân: Bakara, 53, 87, 253; Nisâ, 54, 163; En'âm, 154; Hûd, 110; İsrâ, 2, 25; Enbiyâ, 48; Furkân, 35; Neml, 15; Kasas, 43; Lokmân, 12; Secde, 22; Fussilet, 45.

195 Kur'ân: Ğafir, 78, Nisâ, 164.

lazım oldukça bizzat Peygamberin dikkatini çekerek ifade etmektedir. Gerçekten, Allah'ın kitabı olan Kur'an, eski kitapların tamamlayıcısıdır. Onların tefsiridir. Hiç şüphesiz âlemlerin Rabbi, onu semâlardan indirmiştir.

“Bununla beraber bu akrabalığa rağmen Kur'an'a has, tamamen ona ait bir hususî özellik te vardır. Filvaki' birçok noktalarda o, Eski ve Yeni Ahidi tamamlamakta hatta tashih etmektedir.”¹⁹⁶ Bu husus, Kur'an'ın Neml Sûresi 76. âyetinde şöyle izah edilir:

“Şüphesiz ki bu Kur'an, İsrailoğullarına, hakkında kendilerinin ihtilaf edegeldikleri şeylerin pek çoğunu açıklar.” Bu öyle bir kitaptır ki, kendisinden önce geçen ve hakkında ayrılığa düşülen konuları anlatarak meseleleri açıklar. Yukarıdaki âyet hakkında H. B. Çantay “Meal”inin dipnotunda kaynak bildirerek şunları söyler: “Teşbih, tenzih, Cennet ve Cehennemin halleri, (Uzeyr) ve (Mesih) meseleleri gibi. Beyzavi, “Onların (Mesih) hakkında ihtilafa düşüp fırkalara ayrıldıklarını, aralarında birçok meseleden dolayı düşmanlığın meydana geldiğini, hatta bu yüzden birbirlerine lanet okudularını anlatır. Kur'an-ı Kerim bütün bunların gerçek durumlarını açıklamıştır. İnsaf etselerdi 'îmân ederlerdi. “Medarik”¹⁹⁷ Aynı âyet hakkında İbn-i Kesir de, Tefsirinde şunları söyler: “Onların İsa hakkındaki ihtilafları gibi, Yahudiler de ona iftira ettiler. Hıristiyanlar ise onun hakkında ifrata vardılar. Kur'an gelip hak ve orta yolu bildirdi. “O, Allah'ın kullarından bir kul ve Peygamberlerinden bir Peygamberdir. -Meryem Sûresinin 34. âyetinde- Allah Teâlâ şöyle buyurur: “İşte hakkında şek (ve ihtilaf) etmekte oldukları Meryem oğlu İsa, Hakk kavlince budur.”¹⁹⁸

196 Mâlik Binnebi, Kur'an-ı Kerim Mûcizesi (Le Phénomène Coranique), trc. Ergun Göze, İstanbul 1969, s. 132-133.

197 H. Basri Çantay, Kur'an-ı Hakîm ve Meal-i Kerim, İstanbul 1965, II, 685, dipnot.

198 İmadu'd-Din Ebu'l-Fida İsmail b. Kesir, Tefsir, Beyrut 1966=1385, V, 254.

Bugün birçok mezhebe ayrılmış ve mezhepler arasındaki ayrılıklar gittikçe büyümüş bir din olan Hristiyanlığın tam tashihine Kur'an-ı Kerim İsa'nın doğumu meselesi ile başlar. İffet ve namus timsali olan Hz. Meryem'e yapılan iftiraları reddeden Kur'an, İsa'nın doğumunu şöyle anlatır: "Melekler: "Ey Meryem. Allah, kendinden bir kelimeyi sana müjdeliyor: Adı İsa, (lakabı) Mesih, (sıfatı) Meryem oğludur. Dünyada da, âhirette de şânı yücedir. (Allah'a) çok yakınlardandır da.

"Beşiğinde de, yetişkinlik halinde de insanlara söz söyleyecektir. (O), sâlihlerdendir." Dediği zaman da (Sen yanlarında değildin).

(Meryem) dedi ki: "Hey Rabbim, bana bir beşer dokunmamışken benim nasıl çocuğum olabilir? (Allah) dedi: "Öyle, (Fakat) Allah ne dilerse yaratır. Bir işe hükmedince ona ancak ol der, o da olur." "

(Allah) ona yazmayı, hikmeti, Tevrat'ı, İncil'i öğretecek."

"Onu, İsrailoğullarına Peygamber olarak gönderecek", (onlara diyecek ki), "Hakikat, ben size Rabbinizden bir âyet (mûcize) getirdim. Hakikat, ben size çamurdan kuş biçimi gibi bir şey yapar, ona üfürürüm de Allah'ın izniyle derhal (şanlı) bir kuş olur. (Yine) Allah'ın ismiyle anadan doğma körü ve abraşı iyi eder, ölüleri diriltirim. Evlerinizde ne yiyor ne biriktiriyorsanız size haber veririm. Elbette onlarda sizin için, eğer îman edicilerseniz, kat'i bir(er) ibret vardır.

"Önünüzdeki Tevrat'ı tasdik edici olarak ve aleyhinize haram edilen bazı şeyleri lehinize ve faydanıza olacak şekilde helal kılmak için geldim). Size Rabbinizden (Peygamberliği mi ispat eder) âyet (alâmet, mûcize) getirdim. Artık Allah'tan korkun, bana da itaat edin."

"Şüphe yok ki, benim da Rabbim, sizin de Rabbiniz. Öyleyse O'na kulluk edin. (İşte) doğru yol budur."¹⁹⁹

Henüz yeni doğmuşken kendisine İncil verileceğini öğrendiğimiz Hz. İsa, İsrailoğullarının Tevrat'ta yaptığı tahrifatı izah ederek, İncil vâsıtasıyla, Allah'ın yeni emirlerini bu millete tebliğ edecektir. Her şeyi madde ile izaha çalışan, hayatını maddeye veren ve herşeyi madde ölçüsü ile değerlendiren Beni İsrail'e, İncil yepyeni bir rûh vermek için gelmiştir. Rûhî hayatı tamamen kaybetmiş olan bu milletin normal bir hayata kavuşturulması, insanın varlığının ikinci ve önemli yapısı olan rûhî hayat ile mümkündür. İşte İncil bu hayatı sağlamak ve İsrailoğullarının unutulmuş olan eski hayatını bildirmek için gönderilmiştir. Tevrat'ın ancak bazı emirlerini değiştiren İncil, onu tasdik eder. Dünya ile ilgili konularda Hz. İsa için Tevrat bir hüküm kitabı niteliğini daima muhafaza etmiştir.

Tevrat, Hz. İsa'nın bir hüküm kitabıydı. Getirmiş olduğu dinin esasıydı. İncil ise İsrailoğullarının kalbinde küflenmiş dinin aslını, Tevrat'ın rûhunu ihya edip tamamlayan bir kitaptı. Bu husus, modern Hristiyanlardan birçoğunun düşünmediği ve bu yüzden hata ettikleri ve gâfil oldukları bir keyfiyettir. Onlar, Mesih dininin bir direği olan Tevrat'ın hakikatından gaflet ediyorlar. Tevrat, cemiyet nizamını ihtiva eden bir şeriat kitabıdır. İncil, onun çok az bir kısmını tadil etmiştir. Fakat İncil, dinin rûhu yenileyen ve ihya eden bir nefhadır. Dinî nassların maverasından Allah'a ulaştıran, insan vicdanını güzelleştiren ilâhî bir sedadır. Bu ihya ve güzelleştirme; Mesih'in getirdiği ve tuzağa düşürülünceye kadar uğrunda mücadele ettiği iki fazilettir.²⁰⁰

Mûcizelerini, "Allah'ın izniyle" yapabileceğini söyleyen Hz. İsa, kendisini olayların yapıcısı, her şeye gücü yeten, kadir ve Allah'ın biricik oğlu olarak kabûl edenleri bizzat yalanlamaktadır. "Şüphesiz yok ki, Allah benim de Rabbin, sizin de Rabbiniz, öyleyse ona kulluk edin. (İşte) doğru yol budur." Âyet-i Kerîmesi de Hz. İsa'nın ancak bir kul olduğunu ve kulluğunu

200 Seyyid Kutub, Fizilal-il-Kur'ân, trc. İ. Hakkı Şengüler-M. Emin Saraç-Bekir Karlığa, İstanbul 1971, II, 287.

itiraf etmekten şeref duyduğunu göstermektedir. Bugünkü İnciller'de "Allah'ın oğlu, Rabb İsa, oğul, babasının sağ yanına oturdu" gibi sözlerin yukardaki âyet karşısında nasıl izah edilebileceğini anlatmaya imkân yoktur. Bizim gibi bir insan olan ve kendisine "İnsanoğlu" demekten hoşlanan bir kimsenin ilâh olarak kabûl edilmesi, ancak eski bâtil dinlerde görülebilir. Herhangi bir milletin mitologyasında buna benzer sözlere tesadûf edilebilir. Fakat Allah tarafından gönderilmiş semâvî bir dinde, bu gibi ifadelerin bulunması normal karşılanamaz. Allah'ın elçisi olan bir kimsenin böyle "Bir iddiada bulunması imkânsızdır. Hele Allah tarafından bu Peygambere gönderilmiş olan bir kitapta bu gibi sözler asla bulunmaz. Bir insana yakışmayan sıfatlardan Hz. İsa'yı uzak tutan Kur'ân-ı Kerîm, Allah tarafından bu yüce Peygambere gönderilmiş bulunan İncil'i bir rehber, bir öğüt ve bir mev'iza olarak kabûl eder.

"Arkadan da (bu Peygamberlerin) izlerince Meryem oğlu İsa'yı -kendinden evvelki Tevrat'ın bir tasdikçisi olarak- gönderdik. O'na da içinde bir hidayet, bir nur bulunan İncil'i ondan evvelki Tevrat'ın bir tasdikçisi ve takvâ sâhipleri için bir hidayet ve öğüt olmak üzere verdik."²⁰¹

İnsanların doğru yola girmelerini isteyen, onların daima hakikat üzere bulunmasını arzu eden, yalnız Allah'a kulluk etmeyi emreden ve sadece O'ndan korkmayı müntesiplerinden isteyen İncil ile kutsallıkları ancak miladi 325 tarihinde İznik'te rûhani meclis tarafından sağlanan, her biri bir başka adama nisbet edilip gerçek yazarı belli olmayan ve birbirine zıt olan bugünkü İnciller arasında ayrılığın olması tabîi ve normaldir. Kitaplardan biri, Allah tarafından Peygamberine indirilmiş, diğerleri ise Yuhanna, Matta, Markos ve Luka tarafından yazılmışlardır. Allah kelâmı ile kısır kul idraki arasındaki farkı görememek, gözlerini ışıktan çevirip sırtını dönmektir.

201 Kur'ân: Mâide, 46.

İşte Kur'ân-ı Kerîm'in bir nur, hidâyet ve rehber olarak isimlendirdiği kitap, Allah tarafından Hz. İsa'ya inen kitaptır. Yoksa Matta, Markos, vs. nin yazdığı kitap değildir. Kur'ân, bugünkü kitapları kabûl etmez. Bu kabûl etmeme, sadece Kur'ân'a has değildir. Bugün tarihî veriler dahi bu kitapların çürük temelle-re dayandığını göstermektedir.

Daha önce kendisinden söz etmiş olmamıza rağmen şunu tekrar ifade etmede fayda vardır. Tarih bakımından hiç bir vesikaya dayanmayan bugünkü İnciller, M. 325 tarihinde İznik'te siyasî bazı entrikalar neticesinde kabûl edilmişlerdir. Mecliste-ki İncil sayısı 60 ın üstünde olmasına rağmen sadece bugünkü dört İncil kutsal olarak kabûl edildi. Diğerleri imha edildiler. "İncil'in birçok çeşitli nüshaları İznik Konsilinde imha edilerek, geriye synoptique diye anılan İnciller bırakılmış ve bu nüshalar da İncil'in aslı üzerine bir şüphe bulutu çekmiştir.

"Gerçekten bu synoptique'lerin İsa'dan bir asır sonra, yani kendilerine Hıristiyan ananeleri izâfe edilen havarilerin ölü-münden bile sonra, yazılmış olduğu hükmüne varan tetkikçi-ler bu kitapları otantik bir kaynak olarak karşılamamaktadırlar. Netice olarak, Yahudi-Hıristiyan vesikalarının tarihî kıymet ve gerçekliği üzerinde bugün kâfi bir kararsızlık mevcuttur."²⁰²

Kur'ân-ı Kerîm, Mâide Sûresi 47. âyetinde Allah şöyle bu-yurmaktadır: "(Ve dedik ki) İncil sâhipleri, Allah'ın onun için-de indirdiği (hükümler)le hükümler. Kim Allah'ın indirdiği (ahkâm) ile hükmetmez ise onlar fâsıkların ta kendileridir.

Kur'ân'ın bu âyeti, Hıristiyanları dinlerinin ve kitaplarının gerektirdiği emirlerle amel etmeye dâvet etmektedir. Zira bu emirlerin gereğini yerine getirme, bizzat kendi kitaplarında (İncil) kendilerinden istenmektedir. Bu emirlerle hükmet-meyenleri ise Allah büyük bir azâb ile cezalandıracağını bil-dirmektedir. Eğer Hıristiyanlar, kitaplarının emirlerini yerine

202 Mâlik b. Nebi, age. s. 49, 50.

getirip onun dediği yoldan ayrılmasalar, İbn-i Kesir'in dediği gibi "Onlar bu kitapta olan her şeye î mân edeceklerdi, kitabın içinde olmayan başka şeylerle amel etmezler, emredilenleri yerine getirir ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) geleceğine dair olan müjdeleri de görecek ve O'na î mân edeceklerdi."²⁰³

Hâlbuki Hristiyanlar, Allah'ın kendi kitaplarında bildirdiği emirlerden tamamen uzaklaştılar ve Hz. İsa'nın getirip bildirmediği bir yola saptılar. Bu yol, onları ilk dininden gittikçe uzaklaştırmaktadır. Din yerine adeta bir felsefe yerleşti. Çeşitli fikirlerin meydana getirdiği bir felsefe. Dinin yerine yerleştirilen bu sistem hakkında, Seyyid Kutub şöyle demektedir:

"İşte buradan anlaşılıyor ki, din, beşer hayatının tanzimi için teşriî kanunları da tazammun eder. Dinin gayesi sadece ahlâkî güzelleştirmekten, vicdanî şuuru uyandırmaktan, ibâdet ve inançtan ibaret değildir. Böyle bir din olamaz. Din, Allah'ın, insanoğlu için tesbit ettiği bir hayat programıdır. İnsan hayatını, yaratıcının yoluna bağlayan ve Allah'ın kudret eliyle çizilen bir hayat nizamıdır.

"İmanî akidenin; ibâdet yolundan, ahlakî değerlerden ve ilâhî şeriata uygun olan bütün dinlerde cemiyet nizamını hedef alan kanunlardan ayrılması mümkün değildir. Bu esaslardan herhangi birinin ayrılması, hayat sahasında ve rûhlarda görülmesi arzulanan İlâhî akidenin bütün tesir ve fonksiyonunu tamamen yok eder. Ve bu durum, Allah'ın murad etmiş olduğu, kendi yolunun tabiatına, rûhuna ve tasavvuruna tamamen aykırıdır.

"İşte, Hristiyanlığın başına gelenler de, bundan başka bir şey değildir, bir taraftan çeşitli tarihî sebepler, diğer taraftan son din gelene kadar muvakkat bir zaman için gönderildiği halde, kendi zamanını da aşarak yaşamaya devam etmesi, bu hakikatten uzak, kötü manzarayı meydana getirdi. Dinin,

²⁰³ İbni Kesir, Tefsir, II, 585.

teşriî kaideleri tazammun eden cemiyet nizamına ait cephesi ile taabbudî, rûhî ve ahlâkî kaideleri ihtiva eden cephesi tamamen birbirinden ayrıdır. Yahudilerle Hz. İsa ve yardımcıları arasında derin bir düşmanlık peydah oldu ve bu düşmanlık, İsa'dan (a.s.) sonraki nesiller arasında da varlığını devam ettirdi. İşte bu durum, cemiyet hayatını esas alan kanunlar tazammun eden Tevrat'la rûhî ve ahlâkî güzelliği sağlayacak olan hususları ihtiva eden İncil arasında derin bir ayrılık meydana getirdi. Hâlbuki bu teşriî kaideler de muvakkat bir zaman ve muayyen bir insan cemiyetine mahsus olan şer'i nizamdı. Bütün beşeriyete şâmil olan ebedî şeriatın gelişi de Allah'ın takdirinde gizleniyordu.

"Bir gerçektir ki, bugün Hıristiyanlık şeriatsız, kuru bir inanç derekesine düşmüştür. Bunun içindir ki; kendisine inanan insanların hayatlarına, içtimai münasebetlerine şekil ve yön verememektedir. İçtimai hayata yön vermek; bütün varlığı, özellikle insan hayatını ve onun varlık âlemindeki mevkiini açıklayacak itikadî bir tasavvuru icabettirir. Ahlakî değerleri ve taabbudî bir nizamı icabettirir. Sonra da bu ahlâkî değerlere, taabbudi nizama ve itikadî tasavvura istinad ederek cemiyet hayatını tanzim edecek kanunlar külliyatını gerektirir. Dinin ortaya koyduğu bu sağlam terkip, sosyal nizamın temel unsurudur. O içtimai nizamın, inkâr edilemeyen garantileri ve malum sebepleri vardır. İsa, dininde malum ayrılık ve ihtilaf ortaya çıkınca artık Mesihlik, beşerî hayata şâmil bir nizam olmak ümidini kaybetmişti. Neticede kendi tâbillerini, her türlü hayatlarında, ameli değerleri ile rûhî değerlerinin arasını ayırmaya mecbur etti. Hâlbuki içtimai yaşayışın istinadgâhı olan cemiyet nizamı, bu iki esasa dayanırdı. Ve bu yegâne yoldu. Sonunda da bu yegâne yolun tabiî kaidesinden ayrılan içtimai nizamlar muallâkta sallanmaya mahkûm oldu. Birbirini nakzederek sakat esaslarda dalgalanmaya mecbur oldu.

“Bu hal, beşer hayatında basit bir mesele değildir. İnsanlık tarihi için de küçük bir hâdise nazariyle bakılamaz. Muhakkak ki, o, büyük bir musibettir. Sapıklık, şaşkınlık, çözülme, dağılma ve bugünkü maddî medeniyeti allak bullak eden belalar fişkıran bir musibet... Din olarak Mesihliği kabûl eden memleketlerde de, kendileri Mesihî olmadıkları halde, Mesihî olduklarını iddia edenlerden pek de farklı bir itikatta olmayan beldelerde de durum, maalesef budur... Çünkü dinin teşriî kaideleri yok edilmiş ve içtimai nizam da esas dayanağını kaybetmiştir. Hâlbuki Hz. İsa'nın getirdiği şekli ile din ismine hak kazanan her dinin tabiatında olduğu gibi, Mesihilik de, bir hayat nizamıdır. Teşriî kanunlar silsilesidir. Yaradan hakkındaki itikadî tasavvurdan neşet eden bir esastır... Ve bu tasavvura istinad eden ahlâkî kıymetler külliyyatıdır... Bu şümûllü ve mütekâmil dayanaklar olmayınca, Mesihilikte olmaz; mutlak manada din de olmaz... Bu ihatalı payandalar olmayınca beşer rûhunun ihtiyaçlarına cevap verecek, hâdiseleri değerlendirecek, beşeriyetin hayalini ve rûhunu Allah'a doğru yükseltecek olan insânî hayatın ictimai nizamı da olmaz...

“İşte bu hakikat, Hz. İsa'nın şu sözünün ihtiva ettiği mefhumlardan biridir: “Benden önce gelen Tevrat'ı tasdik ederek, size yasak edilenlerin bir kısmını helal kılmak üzere...”

“Bir hakikati tebliğ etmek için söylenen bu söz, en büyük hakikate istinad eder: Şüphe kabûl etmeyen tevhid hakikatine...

“Size Rabbinizden bir âyet getirdim, artık Allah'tan korkun ve bana itaat edin. Şüphe yok ki, Allah benim de Rab-bim, sizin de Rabbinizdir. Öyleyse Ona kulluk edin. Doğru yol işte budur.”

“Hz. İsa, Allah'ın göndermiş olduğu bütün dinlerin istinad ettiği itikadî tasavvurun hakikatini ilan ediyor, göstermiş olduğu mucizeler, kendi canibinden değildir, o, bir beşerdir. Buna kâdir değildir. Bütün bunları en büyük kudret sâhibi olan Allah'tan

getirmiştir. Hz. İsa ilk olarak Allah'tan korkmaya ve Rasûlü'ne itaate dâvet ediyor. Sonra da Allah'ın hem kendisinin hem de bütün mahlûkatın Rabbi olduğunu ilan ediyor. Kendisinin bir ilâh değil, sadece âciz bir kul olduğunu söylüyor.”²⁰⁴

Zamanındaki insanları kendisine îmân ve itaate dâvet eden Hz. İsa, bunlara kendisinin sadece bir kul olduğunu bildirmiştir. Kendisine inen İncil'in emri bu şekilde idi. Fakat sonradan bu îmân ve itaat, bir ilâh için yapıyormuş gibi devam etti ve nihayet beşer olan Hz. İsa, ilâhlık mertebesine yükseltilmiş oldu. Hâlbuki bu emir İncil'de mevcut değildi.

Mâide Sûresi 47. âyeti tefsir ederken Elmalılı Hamdi Yazır şöyle der:

“Demek ki, İsa geçmiş Peygamberlerin izinde olmakla beraber başlıbaşına bir şeriatla gönderilmiş bir Rasûldür. Ve Yahudilik bununla hitam bulmuş yani nesh edilmiştir. Bundan böyle İsa ve İncil'in tasdikini nazarı mülâhazaya almadan Tevrat ile doğrudan doğruya ve alel'itlak amel câiz değildir. İsa ve İncil'i tanımayıp Yahudilik iddia edenler hadd-i zâtında kâfir ve zâlimdirler. Fakat bunlar, kendi dâvâ ve itikadlarına nazaran İncil ahkâmı ile sûret-i mutlakada ilzam olunamazlarsa da Tevrat ahkâmı ile ale'l-ıtlak ilzam olunurlar. Hâlâ itlak üzere vâcibu'l-amel kitabullah olduğuna îmânın lüzumunu iddia eden Yahudiler Tevrat ile hükmetmedikleri veya Tevrat mucebince aleyhlerine verilen hükme itiraz eyledikleri takdirde kendi dâvâlarını nakız ve küfür ve zulümlerini itiraf ve kendilerinin kendi nazarlarında da kâfir ve zâlim olduklarını isbat eylemiş olurlar. Binaenaleyh Tevrat ile Yahudiler aleyhine hüküm ve ilzam böyle olduğu gibi Nasara hakkında da İncil böyledir. O halde ehl-i İncil, yani Nasara'nın hakkı da İncil ile mutlak, Tevrat ile de İncil'in tasdiki dairesinde mukayyed olarak hükmetmek ve bu sûretle verilen hükümleri

204 Seyyid Kutub, Fi-zilâl-il-Kur'an, II, 290-292.

kayıtsız şartsız kabûl eylemektir. “Ve her kim Allah’ın inzal buyurduğu ahkâm ile hükmetmez ise işte bunlar da o fasıklardır.” Yani Allah’ın hükmünden veya îmândan çıkmış kimselerdir. Mesela Tevrat’taki ahkâmı kısıstan sonra İncil’de mukabele bilmisl yapmayıp herhalde affetmeyi emreden bir hüküm nâzil olmuş ise ehli İncil kısas talep edememeli değil fakat sübûtundan sonra affetmelidir. Etmediği takdirde kendi nazarında dahi bizzarure fâsıktır. Ya Allah’ın hükmüne îmân ettiği halde o hükümden harice çıkmış âsi bir fâsıktır. Veya o gün onu kalben de tanımamak veya istihfaf etmekle îmândan çıkmış kâfir bir fâsıktır. Ve her iki halde fâsık cezasına müstehiktir. Binaenaleyh Tevrat’a uygun hükmü kabûl etmeyen Yahudiler, İncil’e mutâbık hükmü kabûl etmeyen Hıristiyanlar kendi nazarlarında ve itikadlarında dahi kâfir veya zâlim veya fâsıktırlar. Kezâlik bunlara benzeyenler de bunlar gibidirler. Küfürleri, hükmü ilâhîyi inkâr veya istihkâr etmelerinden zulümleri, miyâr-ı-hakk olan hüküm-i ilâhîyi atıp başka ahkâm ile hükmetmelerinden, fısıkları da hükmi haktan hüruç eylediklerinden dolayıdır.”²⁰⁵

Hıristiyanları, dininden dönmüş, fâsık vs. gibi sıfatlarla belirleyen, Müslümanlar ilk bakışta haksız gibi görünürler. Fakat meselelerin esası araştırılıp hakikat ortaya çıkınca Müslümanların pek de haksız olmadıkları anlaşılır. Mesela, Dr. Priestley’in dediği şu söze bakalım: “Teslis (üçlü ilâh sistemi) akidesi, 12 havari devrinde bilinmiyordu.” Ne Hz. İsa, ne de O’nun havarileri zamanında bilinmeyen bir akidenin Hıristiyanlığa girmesi, acaba nasıl karşılanır? Dinin esaslı rükünlerinden biri olarak karşılanan bu akideye karşı Hz. İsa’nın takınacağı tavır nasıl olur? Allah’ın en büyük Peygamberlerinden biri olan Hz. İsa, nasıl böyle bir akidenin yerleşmesine müsaade eder? İşte Müslümanlar, bu gibi sonradan dine giren akidelerden dolayı Hıristiyanlığı “Bozulmuş, asli hüviyetini kaybetmiş ve Hz.

İsa'ya inen din olmaktan çıkmış" diye tanımlarlar. Bu anlayış, Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle ifadesini bulur:

"Allah, Ey Meryem oğlu İsa, insanlara Allah'ı bırakıp ta beni ve annemi iki tanrı edininiz diyen senmisin? dediği zaman o, (şöyle) söyledi: Seni tenzih ederim (Ya Rabb), hakkım olmadık bir sözü söylemem bana yakışmaz. Eğer onu söylemiş isem elbette bunu bilmişsindir. Benim içimde olan (her) şeyi sen bilirsin. Ben ise senin zâtında olanı bilmem. Şüphesiz ki, gaypları hakkıyla bilen sensin Sen"²⁰⁶ diyecek olan Hz. İsa, halk arasındaki icraatından da şöyle bahsedecektir:

"Ben onlara senin bana emrettiğinden başkasını söylemedim. (Dediğim hep şu idi) Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin. Ben, içlerinde bulunduğum müddetçe üzerlerinde bir kontrolcu idim. Fakat vaktaki sen beni (içlerinden) aldın, üstlerinde nıgehban yalnız sen oldun. (Zaten) sen (her zaman) her şeye hakkıyla şahidsin."²⁰⁷

Tevhid esasına dayanan ilk Hıristiyanlık, zamanla bünye değiştirmiş ve artık hiç bir zaman eski durumuna gelememe ızdırabı içinde kıvranıp duracaktır. Bu ilk Hıristiyanlığı dinin de ötesinde bir ide olarak kabûl eden E. Renan, son Hıristiyanlığın durumunu tetkik edip bir karşılaştırma yapınca şunları söylemekten kendini alamaz: "Henüz Hıristiyanlar yok iken, hakikî Hıristiyanlık teessüs etmişti. Ve hiç şüphesiz, bu ilk anda olduğu kadar mükemmel bir Hıristiyanlık mevcut olmadı."²⁰⁸

Bütün semâvî dinlerde ortak olan bir gerçek vardır ki, bu gerçek mefhum olan "Tevhid-i Bâri=Bir Allah inancı", Pavlos tarafından bozulmuş ve tamamen ortadan kaldırılmıştır. Esas önemli noktayı teşkil eden prensip ortadan kalkınca buna

206 Kur'ân: Mâide, 116.

207 Kur'ân: Mâide, 117.

208 E. Renan, Hayat-ı Yesû, trc. M. Nahit, İstanbul 1313, s. 60.

bağlı olarak tali derecedeki diğer prensipler de kendiliğinden ortadan kalkarlar. Mamafih bazıları da haddi aşacak kadar çı-ğırından çıkar. Bilhassa din kisvesi altında çeşitli saltanatlar sürdüren papalar, bunlara sebep olmuşlardır. “Avrupada Hıristiyanlığın yayılması sebebiyle papanın nüfuzu günden güne artmakta idi, ayrıca şehir ve köylerde bulunan kiliseler ve günah çıkartma müessesesi; güya papazların Allah’a vekâleten günahları affetmeye kadir olduğu iddiası ve buna benzeyen inançları sebebiyle papanın görevlendirdiği papazların nüfuzunun genişlemesi de papanın nüfuzunu artırması tabiidir. Papa istediği kimseyi -kral da olsa- afaroz etme ve krala itaat etmeme hususunda tebasına emir verme selâhiyetine hâizdi. Papa, siyâsî meselelere de nüfuz etmeye başladı. Hatta öyle hale geldi ki; imparator karşısında onun en güçlü ortağı oldu. Alp Aslan (1063-1072) zamanında da durum böyle idi. İmparator 4. Henri (1056-1106) senelerce papaya karşı savaştıktan sonra 1077 tarihinde Kanosa memleketine gidip (afarozdan kurtulmak için) Papa Grégoire VII’nin ayaklarına kapanmaya ve ondan af dilemeye mecbur kaldı. Durum, Batı Avrupada bu merkezde idi.”²⁰⁹ Çeşitli sebeplerle bu kadar geniş bir nüfuz kazanan Hıristiyan din adamları, hayatı boyuca fakirane bir hayat sürdüren, herkese merhamet eden, dünya malı ve nüfuzuna önem vermeyen Hz. İsa’nın yolundan ayrılmış oluyorlar. Hâlbuki “Hakikî bir Hıristiyan her türlü bağ ve râbitadan tamamen uzaktır. O, fani olan bu dünyada bir mahpus gibidir. Kendi vatani olmayan bu toprağın gelip geçici sâhibi kim olursa olsun, hiç bir ehemmiyeti hâiz değildir.”²¹⁰

Hz. İsa’nın ulûhiyetine kail olanlara, bizzat Hz. İsa’nın vereceği cevabı Kur’ân’ın Mâide Sûresi 116 ve 117. âyetinde gördükten sonra, yine Kur’ân dilinde ifadesini bulan, nimetlerden söz etmek yerinde olacaktır. Evet; bu nimetleri Allah şöyle belirtir:

209 M. Hamidullah, “Alp Aslan Devrinde İslâm Anayasasının Durumu Ve O Devirdeki Hıristiyan Anayasası ile Mukayesesi”, *Diyanet Dergisi*, sayı, 110-111, s. 210.

210 E. Renan, age. s. 83.

“Allah, o zaman şöyle diyecek: “Ey Meryem oğlu İsa, hem senin üzerindeki, hem ananın üzerindeki (bunca) nimetimi hatırla. Hani ben seni Cebraîl ile desteklemiştim. Beşikte iken de, yetişkin iken de sen insanlara söz söylüyordun. Hani sana kitabı (yazı yazmayı), hikmeti, Tevrat’ı, İncil’i öğretmiştim. Hani benim iznimle çamurdan bir kuş sûretinin benzerini tasarlıyordun, içine üfürüyordun da benim iznimle bir kuş oluveriyordu. Hem anadan doğma körü, abraşı da yine benim iznimle iyi ediyordun. Hani ölüleri benim iznimle (hayata) çıkarıyordun, hani İsrailoğulları(nın elini) senden çekmiştim(de seni öldürememişlerdi). Kendilerine apaçık mucizeler getirdiğin zaman da içlerinden o küfredenler: “Bu, aşikâr bir büyüden başkası değildir” demişti.

Hani havarilere: “Bana ve Rasûlüme îmân edin” diye ilham etmiştim. “Îmân ettik. Hakikî Müslümanlar olduğumuza Sen de şâhid ol” demişlerdi.

O vakit havariler: “Ey Meryem oğlu İsa, Rabbin bizim üstümüze gökten bir sofraya indirebilir mi?” demiş, O (da): “Eğer inanmış(adam)larsanız Allah(ın kudretinden ve benim Peygamberliğimden şüpheye saptan) korkun” demişti.

(Şöyle) dediler: “Diliyoruz ki biz de ondan yiyelim, kalblerimiz yatışsın, senin bize hakikaten doğru söylediğini bilelim ve biz de bunun üzerine şâhidlerden olalım.

Meryem oğlu İsa (dua ederek) dedi ki: “Hey Allah, hey bizim Rabbimiz, üstümüze gökten bir sofraya indir ki bizim hem evvelimiz, hem âhîrimiz için bir bayram ve senden bir âyet (mûcize) olsun. Bizi rızıklandır. Sen rızık verenlerin en hayırlısıdır.”

Allah dedi: “Ben onu sizin üzerinize şüphesiz indiriciyim. Artık (ondan) sonra içinizden kim nankörlük eder (küfre döner)se ben onu muhakkak ki kâinattan hiç birini azablandır-

mayacağım bir azâb ile azablandırırım.”²¹¹

Kendisine verilen bunca nimetin değerini bilen Hz. İsa, Allah'ın kendisinden istediği vazifeyi yerine getirmiştir.

Kur'ân, sadece İncil'den bahsetmez, o, hem İsa'dan hem de anasından bahseder. Hz. İsa'nın bir Peygamber olarak gönderildiğini tarihî vak'a olarak kabûl eden Kur'ân, O'na İncil adında bir kitabın verildiğini²¹² bildirir. Yine Kur'ân, Hıristiyan mezheplerinden birçoğunun hilafına Meryem'in saf ve temiz bir kadın olduğunu bildirir. O'na yapılan iftiraları tarihî vak'a olarak yalanlar.²¹³ Hz. İsa'nın yaratılışını da Hz. Âdem'in yaratılışı gibi kabûl eder.²¹⁴

Kendisine, Allah tarafından İncil verilen Hz. İsa'ya yönelmiş olan bütün söylentileri bertaraf eden Kur'ân, onun hakkında şu hükmü vermektedir:

“İşte hakkında şek (ve ihtilaf) etmekte oldukları Meryem oğlu İsa Hakk kavlince budur.”²¹⁵

211 Kur'ân: Mâide, 110-115.

212 Kur'ân: Bakara, 87, 136, 253; Âl-i İmrân, 55, 84; Nisâ, 163, 171; Mâide, 46, 110; En'âm, 85; Zuhrûf, 63; Hadîd, 27; Saff, 6; vs. gibi âyetler.

213 Kur'ân: Âl-i İmrân, 47, 59; Meryem, 19-21.

214 Kur'ân: Âl-i İmrân, 59.

215 Kur'ân: Meryem, 34.

İNCİL'DE KUR'ÂN-I KERÎM VE MÜSLÜMANLIK

Kur'ân-ı Kerîm'in İncil ve Hıristiyanlık hakkında bilgi vermesi gibi, İncil de Kur'ân ve İslâmiyetten söz eder. Bu görüş ve fikir, konunun yabancıları olanlara ilk bakışta biraz tuhaf gelebilir. Fakat biraz düşünme ve araştırma, bu fikrin doğruluğunu ortaya koyar. Menşei itibari ile aynı kaynaktan beslenen bütün semâvî dinlerin birbirinden bahsetmesi normal bir şeydir. Bu hakikati belirten Kur'ân, kendisinin bütün Eski Kitaplarda zikredildiğini belirterek şöyle der:

“Şüphe yok ki o (Kur'ân), daha evvelkilerin kitaplarında da vardır.”²¹⁶ Kur'ân'ın bu ifadesi gayet açıktır. O, Eski Peygamberlere gönderilen kitapların kendisinden bahsettiğini bildirmektedir. Gerçekten de Eski Peygamberlere inen kitaplar, ondan bahsederler. Hatta medeniyetten uzak, yarı vahşi bir hayat sürdüren Câhiliye Arab'ı bile çeşitli zamanlarda ve çeşitli ifadelerle İslâm'ın geleceğini müjdelemiştir.²¹⁷

Diğer Semâvî kitapların bu husustaki müjdelerine yer vermeden sadece İncil'in verdiği haberlerden bahsetmek istiyoruz. Bazı kimseler tarafından kasıtlı olarak tahrif edilmesine rağmen, içinde hala bazı ilâhî izleri taşıdığından dolayı bu kitapta da Kur'ân ve İslâmiyetle ilgili bazı haberleri bulmak mümkündür.

Kur'ân, Hz. İsa'nın İsrailoğullarına söylediği şu sözleri nakletmektedir:

“Meryem oğlu İsa da bir zaman (şöyle) demişti: “Ey İsrailo-

²¹⁶ Kur'ân: Şuarâ, 196.

²¹⁷ Geniş bilgi için bkz. Kazıcı Ziya, Hıristiyanlık, s. 181-195.

ğulları, ben size Allah'ın Peygamberiyim. Benden evvelki Tevrat'ı tasdik edici, benden sonra gelecek bir Peygamberi de -ki adı Ahmed'dir- müjdeleyici olarak (geldim)." Fakat o, kendilerine açık açık bürhanlar getirince "Bu, apâşikâr bir büyüdür" dediler."²¹⁸

Yine Kur'ân, Tevrat ve İncil'de sadece Rasûlullah'ın (s.a.v.) değil, aynı zamanda O'nun ümmetinin ve tâbilerinin sıfatlarından da bahsedildiğini bildirir. Bunların sıfatları, kendi Peygamberleri tarafından ümmetlerine bildirilmiştir. Nitekim A'raf sûresinin 157. âyetinde Allah Teâla şöyle buyurur:

"(Onlar) nezdlerindeki Tevrat ve İncil'de (İsmi ve sıfatını) yazılı bulacakları ümmî nebi olan o Rasûle tâbi olanlardır. O, kendilerine iyiliği emrediyor onları kötülükten nehyediyor, onlara (nefislerine haram kıldıkları) temiz şeyleri helal, (helal kıldıkları) murdar şeyleri de üzerlerine haram kılıyor. Onların ağır yüklerini, sırtlarında olan zincirleri indiriyor o. İşte ona î mân edenler, onu tazim edenler, ona yardım edenler ve onunla (onun nübüvetiyle) birlikte indirilen nûra tâbi olanlar. Onlar selâmete erenlerin ta kendileridir."

Gelecek Rasûl'e tâbi olanlardan da şöyle bir ifade ile söz edilir: "Muhammed Allah'ın Rasûlüdür. Onun maiyetinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetin (ve metin), kendi aralarında merhametlidirler. Onları rûkû ediciler, secde ediciler olarak görürsün. Onlar, Allah'tan (daima) fazl(-u kerem) ve rıza isterler. Secde izinden (meydana gelen) nişanları yüzlerindedir. İşte onların Tevrat'taki vasıfları budur, İncil'deki vasıfları da (şöyledir. Onlar) filizini yarıp çıkarmış, gitgide onu kuvvetlendirmiş, kalınlaşmış, sapları üzerine doğrulup kalkmış bir ekine benzerler ki, bu, ekicilerin de hoşuna gider. (Ashab hakkındaki bu teşbih), onunla kâfirleri öfkelenlendirmek için (dir). İçlerinden î mân edip de iyi amel (ve hareket) de bulunanlara Allah hem mağfiret, hem büyük mükâfat va'detmiştir."²¹⁹ Bu âyeti tefsir ederken, Elmalılı Hamdi Yazır şunları söyler:

218 Kur'ân: Saff, 6.

219 Kur'ân: Feth, 29.

“İşte Rasûlullah ve ashâbı böyle hoş, mükemmel, muntazam güzel bir ekin gibi yetiştirilmiş bir ordudur. Burada Rasûlullah’ın feyz-i ahlâkı ve tâlim-u terbiyesi ile ümmetine rûhen ve cismen verilen hayâtî nizam ve neşenin bir ifadesi ve Mekke fâtihtlerinin bir resm-i geçidi vardır. Katâde ve Dahhâk’tan rivâyet olunan tefsire göre: Bu tasvir, Ümmet-i Muhammed’in İncil’de zikr olunan meselleridir. İncil’de, bir kavm çıkacaktır ki, ekin yetişir gibi yetişecekler, onların içinden de bir kavm çıkacak ki emir bi’l-maruf ve nehyi ani’l-münker yapacaklar diye yazılmış olduğu da nakledilmiştir.”²²⁰

Mevzu ile ilgili İncil âyetlerine geçmeden önce, konuya ışık tutacak bazı olaylardan bahsedeceğiz ki, bu olayların kahramanları, Hz. Muhammed’in doğumu veya onun zamanında yaşayan Hıristiyan din adamları ile bilgileri olacaktır.

“O’nun nübüvvet ve risâletine delâlet eden, birçok haber, rahip ve kitab ehli âlimlerinden gelmiştir. Sonradan İslâm’ı kabûl eden, güvenilir birçok kimsenin bu husustaki sözleri çok meşhurdur.”²²¹

Peygamberimiz’in (s.a.v.) doğduğu gece birçok harikulade olay olmuş ve bilhassa Yahudiler tarafından O’nun son Peygamber olacağı keşfedilmişti. Biz burada bu olaylardan söz etmeden sadece M. Asım Köksal’ın (Ahmed b. Abdi Rabbih’in Ikdülferid, Yakubi’nin Tarih, Isfahani’nin Delail, Mes’udi’nin Müruc, İbn-i Asakir’in Tarih, İbn-i Esir’in Üsdülgabe, İbn-i Hacer’in el-İsabe, Diyarbekri’nin Hamiş, Halebi’nin İnsan) gibi kaynaklara dayanarak verdiği bir olaydan bahsedeceğiz:

“Ahmed b. Abd-i Rabbih’in (240-328) Nuaym b. İmad, Abdulah b. Mübarek, Süfyani Sevri tariki ile İbni Abbas’tan rivâyetine göre Yemen hükümdarı Seyf b. Zi Yezan, babasının ülkesini Habeşlilerden geri alıp San’a’da Gumdan şehrinde tahtına oturduğu

220 Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur’ân Dili, VI, 4442.

221 Kadı Ebu’l-Fadl İyad b. Musa, eş-Şifa bi Ta’rifi Hukûkî’l-Mustafa, Mısır 1950-1369 H. I, 239.

sıralarda her taraftan Arap kabile reis ve uluları heyetler halinde Gumdan'a gelerek zafer tebrikinde bulunmuşlardı.

Peygamberimizin dedesi Abdulmuttalib de Huveylid b. Esad, Ebu Zem'a (Ümeyye b. Ebu Salt'ın dedesi), Ümeyye b. Abdüşşems, Abdullah b. Cüd'an gibi Mekke eşrafından bazı kimselerle birlikte Seyfi tebrike gitmişti.

Seyf, misk ve anber kokuları sürünmüş, yeşil elbiselere bürünmüş olduğu, sağında solunda hükümdarlar, şehzadeler ve nedimleri bulunduğu halde Kureyş heyetini kabûl etti.

Abdulmuttalib, Seyf'in yanına doğru vardı. Konuşmak için izin istedi. Seyf, "Konuş!" deyince, Abdulmuttalib Seyf'in meziyetlerini, asaletini, babasının hayırlı bir hükümdar, kendisinin de onun hayırlı bir halefi olduğunu belirttikten sonra biz, Allah'ın dokunulmaz kıldığı memleket halkıyız ve Beytullah'ın nedimiyiz..." diyerek kendilerinin Mekke tebrik heyeti olduklarını anlatmak istedi.

Seyf: "Ey konuşan kişi! Sen kimsin?" diye sordu.

Abdulmuttalib: "Ben Abdulmuttalib b. Hâşim'im!" deyince Seyf: "Demek sen, kız kardeşimizin oğlusun?" dedi. Abdulmuttalib "Evet" dedi.

Seyf "Onu, benim yanıma yaklaştıran" diye emretti. Yaklaştırdılar, "Hoş geldiniz safâ geldiniz!"

"Hükümdar, söylediklerinizi dinledi. Akraba olduğunuzu öğrendi. Vesilenizi kabûl etti. Siz, gece gündüz sohbet edilmeye, oturulup konuşmağa lâyık, şerefli insanlarsınız" diyerek hürmet ve iltifatlarla bulundu. Sarayında bir ay ağırladı. Yanından ayırmadı.

Seyf, bir gün, Abdulmuttalib'i gizlice yanına çağırdı ve "Ey Abdulmuttalib! Ben, sana başkalarına aid olsa dahi gizli bir şey, bir sır tevdi edeceğim. Oysaki ben, onun seninle ilgili

bulunduğuna kaniim. O, elimizin altında bulundurduğumuz, başkalarından sakladığımız gizli bir ilimde ve kitapta bulduğum çok büyük ve önemli bir haberdir.”

“Onda, umûmi olarak bütün insanlar ve heyet arkadaşların, hususî olarak da kendin için hayatın şerefi, faziletin üstünü var!” dedi.

Abdulmuttalib: “Nedir, kimdir O” deyince Seyf, özetle şu açıklamayı yaptı: O, Tihâme bölgesinde doğacaktır.

İki küreğinin arasında ben vardır.

Kendisinde kıyâmet gününe kadar rehberlik ve önderlik sıfatı bulunacaktır. Kendisinin bu sıralarda doğmuş olması muhtemeldir.

Babası ve annesi ölünce onu dedesi ve amcası himayeleri altına alacaklardır. O, dostlarını ve yardımcılarını ağırlayacak, düşmanlarını zillate uğratacaktır.

En şerefli yerleri fethedecektir.

Bâtıl dinleri, putperestliği ortadan kaldıracak, Rahman olan Allah’a ibâdet edecektir.

Onun sözü hall ve fasl, işi basiretlilik ve adalet olacaktır.

O, daima iyiliği buyuracak ve işleyecek, kötülükten sakındıracak ve kötülükleri ortadan kaldıracaktır.

Abdulmuttalib, Seyf’e “Ömrün uzun, saltanatın sürekli olsun, şan ve şerefin yükselsin...” dedi ve kendisini sevindirecek daha bazı izahatta bulunmasını diledi.

Seyf’de alâmet ve işaretlere göre kendisinin o çocuğun dedesi olması gerektiğini söyleyince, Abdulmuttalib sevinç ve iftiharından yere kapandı.

Seyf, “Başını ve göğsünü yerden kaldır. Sen, yoksa sana anlattıklarından bir şeyler mi sezdin? Ümide mi düştün?” dedi.

Abdulmuttalib: “Ey hükümdar! Benim sevdiğim ve üzerine titrediğim bir oğlum vardı. Onu, kavminizin eşrafından Vehb b. Abdi Menafın kızı Âmine ile evlendirmiştım. Bir çocuk dünyaya geldi. Onun iki küreği arasında ben var. Andığın alâmetlerin hepsi de onda mevcut. Onun babası ile annesi de vefat etmişlerdir. Kendisini, şimdi, ben ve amcası himayemize almış bulunuyoruz” dedi.

Seyf: “Çocuğunu iyi koru! Yahudilerin ona zarar vermelelerinden sakın. Çünkü Yahudiler ona düşmandırlar. Fakat Allah onların bu düşmanlıklarını uygulamalarına yol ve meydan vermeyecektir.

“Benim, eski ilim ve kitaplarda bulduğuma göre Yesrib’de (Medine) onun hicret edeceği, yardım göreceği bir yurt olacaktır...” dedi.²²²

Henüz küçük bir çocuk olan Muhammed (s.a.v.) amcası Ebû Tâlib ile birlikte Suriye’ye gider ticaret kervanının yolu Şam’ın 90 kilemetre güneyinde (Havran şehirlerinden) Busra şehrine uğramıştı. Rivâyete göre, burada ticaret kervanı, Papaz Bahira ile karşılaşmış²²³ bu rahip, İsa dininin saf şeklini muhafaza eden muvahhid bir kimse idi. Teslis ve diğer bâtil itikadları kabûl etmediği için, merkez şehirlerde ikamet edememiş, Arap yarımadasına yakın Busra’daki manastırda kalıyordu.²²⁴

Amcası Ebû Tâlib ile çıktığı Suriye seyahati esnasında karşılaştığı Hristiyan papazı Bahira, küçük Muhammed’in (s.a.v.) durumunu sezmiş ve elinde bulunan kitapta özellikleri bildirilen çocuğun bu olacağını anlamıştı. Tarihler, bu seyahat

222 M. Asım Köksal, Hz. Muhammed ve İslâmiyet (Mekke Devri), Ankara 1966, s. 65-67.

223 Mevlana Muhammed Ali, Peygamberimiz, trc. Ömer Rıza, İstanbul 1341-1342, s. 51; M. Hamidullah, İslâm Peygamberi, I, 40; Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi, İslâm Tarihi, Konstantiyye, İstanbul 1326, I, 149; Zekai Konrapa, Peygamberimiz, İslâm Dini ve Aşere-i Mübeşşere, İstanbul 1968, s. 57; M. Asım Köksal, Hz. Muhammed ve İslâmiyet, (Mekke Devri), s. 75-78.

224 Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi, age. s. 149.

ve karşılanmayı çok çeşitli şekillerde anlatırlar. Biz, biraz önce belirtilen kaynaklara dayanarak bilgi vermeye çalışacağız.

Kervan, Şam toprağından Busra'da konakladı. Orada, Bahira diye anılan bir rahib, bir de onun içinde barındığı manastırı vardı. Hristiyanların ilmi onda ve orada idi. Çünkü bu manastırda bir kitap vardı. O güne kadar gelip geçmiş rahiplerden bu kitaptan faydalanmayan, bilgi almayan yoktu.

Bahira'nın asıl adı, Hristiyanlar arasında Circis veya Sercis idi. Kendisi, Yahudi âlimlerinden ve Teyma Yahudilerinden iken Hristiyanlığı kabûl etmişti.

Kureyş kervanı, daha önceki yıllarda buradan defalarca gelip geçtiği halde Rahib Bahira, onlarla hiç konuşmaz, ilgilenmezdi. Bu yıl, onları manastırının yakınında konaklattı ve onlar için birçok yemekler de hazırlattı.

Bu da kendisinin, manastırında oturduğu yerden Peygamberimize ait bazı şeyler görmüş olmasından ileri gelmişti.

Rivâyete göre Rahib Bahira, Manastırında bulunduğu sırada, kervan ilerlerken bir bulutun, kervandakiler arasında Peygamberimizi gölgelediğini, sonra, gelip manastırın yakınında bir ağacın gölgesine indikleri zaman, bulutun ağacı gölgelediğini, ağacın dallarının da Peygamberimizin üzerine doğru eğildiğini ve Peygamberimizi gölgesinin altına aldığını görmüştü.

Bahira, bütün bunları görünce, manastırından çıktı. "Ey Kureyş topluluğu! Ben sizin için yemek yaptırdım. Çok arzu ediyorum ki sizin küçük büyük, köle, hür, bütününüz yemeğe buyurunuz!" diye dâvetçi göndertip onları yanına getirtti. İçlerinden birisi Vallahi ey Bahira! Senin bugün şaşılacak bir halin var. Biz senin yanından çok defa gelip geçtik, bize böyle bir şey yapmazdın! Senin bugünkü halin nedir?" dedi. Bahira "söylediklerinde doğrusun. Siz, bir misafirsiniz. Ben sizi ağırlamak için, yemek yaptırdım. Buyurun ondan hepiniz yeyiniz" dedi. Hepsî sofra başına toplandılar.

Yalnız Peygamberimiz, onların hepsinden yaşça küçük olduğu için, ağacın altındaki yüklerin yanında bekçi kaldı.

Bahira, sofrada bulunanları süzdü. Hiç birisinde bildiği, kitaplarda bulduğu âhir zaman Peygamberinin sıfatını göremeyince “Ey Kureyş topluluğu! İçinizde yemeğe gelmeyen, gerinizde kalan herhangi bir kimse varmı?” dedi. “Ey Bahira! Senin dâvetine icâbet etmeyen, sana gelmeyen bir kimse yok. Ancak bir çocuk var ki o da, burada bulunanların yaşça en küçüğüdür. Yüklerin yanında kaldı” dediler. Bahira “Yapmayın! Onu da çağırın, bu yemekte sizinle birlikte o da bulunsun” dedi. Kureyşlilerden birisi (ki Hâris’di) Lat ve Uzzaya and olsun ki Abdulmuttalib oğlu Abdullah’ın oğlu Muhammed’in aramızda yemekten geri kalması, bizim için yüz karasıdır” diyerek kalkıp gitti ve Peygamberimizi getirdi ve oradakilerin yanına oturttu.

Peygamberimiz gelir gelmez, Bahira, ona dikkatli dikkatli bakmağa ve uzuvlarından her birisini süzmeğe başladı. Baktıkça, yanındaki kitapta yazılı sıfatları onda buluyordu. Yemekler yenilince, oradan ayrıldılar.

Bahira, kalkıp Peygamberimizin yanına geldi. “Ey çocuk! Sana bazı şeyler soracağım! Soracağım şeyler hakkında Lat ve Uzza aşkına bana doğru bilgi ver!” dedi. Bahira, bu yemini, kervan halkından işitmişti.

Peygamberimiz ona: “Lat ve Uzza adına yemin vererek bana bir şey sorma. Vallahi, ben, onlardan duyduğum nefreti, hiç bir şeyden duymam!” dedi.

Bunun üzerine Bahira “Öyleyse, sana soracağım şeyler hakkında, Allah aşkına bana doğru bilgi ver” dedi. Peygamberimiz “Dilediğini sor” dedi. Bahira da Peygamberimize nasıl uyuduğunu sordu. Peygamberimiz “Gözlerim uyur, kalbim uyumaz” dedi.

Bahira, Peygamberimizin gözlerindeki kırmızılığa baktı. Yanındakilere “Bana bu kırmızılık hakkında bilgi verin... Bu,

gelici, geçici bir kırmızılık mıdır, yoksa daima durur mu?” dedi. “Biz, bu kırmızılığın onun gözlerinden ayrıldığını hiç görmedik” dediler.

Bahira, Peygamberimizin hallerine, işlerine... dair türlü sorular sordu. Peygamberimizden cevaplarını aldı.

Bahira, bütün bunları, âhir zamanda gelecek Peygamberin sıfatları hakkındaki bildiklerine uygun buldu.

Bundan sonra, Peygamberimizin hırkasını çıkartıp sırtına baktı, iki küreği arasındaki Peygamberlik hâtemini (mühür) gördü ki, bu da âhir zaman Peygamberinin sıfatlarından olmak üzere yanındaki kitaplarda yazılı bulunuyordu.

Bahira, Peygamberimizin amcası Ebû Tâlib’e dönüp “Bu çocuk senin neslinden midir?” dedi.

Ebû Tâlib “Oğlumdur” dedi. Bahirâ “O, senin oğlun değildir. Ben, bu çocuğun babasını kitaplarda sağ bulmuyorum” dedi.

Ebû Tâlib: “O, benim kardeşimin oğludur” dedi.

Bahira: “Babası ne oldu?”

Ebû Tâlib: “Bu, annesinin karnında iken öldü” dedi.

Bahira: “Doğru söyledin” dedi. “Annesi ne oldu?”

Ebû Tâlib: “Yakında öldü” dedi.

Bahira: “Doğru söyledin” dedi ve “Kardeşinin oğlunu memleketine hemen geri çevir. Yahudilerin ona zarar vermelerinden sakın. Vallahi, onlar bu çocuğu görür ve benim onda sezdiğimi sezecek olurlarsa, muhakkak ona zarar vermeye kalkışır. Çünkü kardeşinin oğlunda çok büyük bir hal ve şân vardır. Biz, onu atalarımızdan miras kalan kitaplarmızda bulduk. Bu yolda bizden misak da alındı. Onu memleketine acele götür dedi.”

Münzevî bir hayat yaşayan Hıristiyan Rahibi Bahira’nın bu şekilde hareket etmesi acaba ne ile izah edilebilir? Eğer o,

elindeki kitapta bu çocuk ve durumu ile ilgili bilgi sâhibi olmasaydı acaba bu şekilde hareket edermiydi? Bahira, bu hareketi ile Kur'ân-ı Kerîm'in "Kendilerine kitap verdiklerimiz O'nu (O Peygamberi) öz oğulları gibi tanırlar"²²⁵ âyetine bir mâsadak teşkil etmektedir. "Yahudilerin bu çocuğa bir zararı dokunabilir" demekle de, istikbâlin şanlı Peygamberi olan Hz. Muhammed'in vasıflarının, Yahudilerin elinde bulunan Tevrat'ta da bulunduğunu ifade etmek istemiştir. İşte bu olay, gerçekten bize büyük bir hakikati bildirmektedir ki, o da ileride büyük bir Peygamberin geleceğidir. Ve bu Peygamberin sıfatları da İncil'de mevcuttur.²²⁶

Hristiyan âlimlerinin, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) geleceğine dair verdikleri haberlerden bir tanesi de, Buhârî'nin bildirdiği Varaka b. Nevfel'in verdiği haberdır. "İlk Vahiy" kısmında geçen olay hakkında tekrar kısaca bilgi vermeyi faydalı gördüğümü söylemek isterim. Cebrail ile ilk karşılaşmasında çok korkan Hz. Muhammed (s.a.v.), hemen zevcesi Hz. Hatice'nin yanına gelir ve kendisine başından geçen olayları anlatır. Hatice hemen kocasını alarak amcasının oğlu olan ve Hristiyan dinine mensub bulunan Varaka b. Nevfel'in yanına götürür. Hz. Muhammed durumu ona da anlatır.

"Bunun üzerine Varaka dedi ki: "Bu gördüğün, Allah Teâlâ'nın Musa'ya (a.s.) tenzil ettiği Namus(-i Ekber)dir. (Yani

225 Kur'ân: Bakara, 146.

226 Bazı müsteşrikler (Margolioth, Draper, W. Muir, vs. gibi) Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Bahira ile görüşmesini Hristiyanlığın bir zaferi olarak kabûl ederler. Güya Hz. Muhammed (s.a.v.) bütün bilgileri bu münzevî Hristiyan rahipten öğrenmiş. Bu iddianın çürüklüğü gün gibi aşîkârdır. Hristiyanlık taassubu ile ortaya atılmış bu fikrin tarihi hiçbir mesnedi yoktur. Çünkü böyle bir şey olmuş olsaydı, bu hâdise dilden dile dolaşır ve Hz. Muhammed (s.a.v.) Peygamberlik dâvâsında bulunduğu zaman kendisini yalanlayan hemşehrilerinden yükselen ilk itiraz sesi bu olurdu. Bundan başka 12 yaşındaki bir çocuğun bu kadar yüksek dinî gerçekleri kavrayıp, benzerini yapmaktan bütün dünyayı âciz bırakmasını, akli başında olan hiç bir kimse kabûl edemez. Bu yaştaki bir çocuk olsa olsa, ancak alfabeyi öğrenebilir. Kaldı ki, İslâm ile Hristiyanlık arasında bilhassa inanç bakımından büyük ayrılıklar vardır.

Cebrail'dir) Ah! Keşke senin dâvet günlerinde genç olsaydım. Kavmin seni çıkaracakları zaman keşki berhayat olsam!" Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) "Onlar beni çıkaracaklar mı ki" diye sordu. O da "Evet, (zira) senin gibi bir şey getirmiş (yani vahiy tebliğ etmiş) bir kimse yoktur ki, düşmanlığa uğramasın. Şayet senin dâvet günlerine yetişirsem sana son derecede yardım ederim" cevabını verdi. Ondan sonra çok geçmedi. Varaka vefat etti."²²⁷

Varaka b. Nevfel, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sadece Peygamber olacağını değil, fakat aynı zamanda, O'nun başına gelecek şeyleri de kendisine haber vermiştir. Varaka bu bilgiyi elindeki kitaptan öğrenmiştir ki, bu sayede O yüce Peygamberi tanımıştır. Hristiyan olan Varaka'nın elindeki kitabın İncil olduğunu söylemeye bilmem lüzum var mı?

İncil'in, Hz. Muhammed'in geleceğine dair verdiği haberlerin sebep olduğu olaylardan bir tanesini de İbni Sa'd (Tabakat, I, 363) şöyle anlatır:

"Sehl, annesi ile amcasının himayesinde bulunan Merisli bir yetimdi. Hristiyanı ve İncil okurdu.

Sehl bir gün, amcasının İncil sahifelerini alıp okurken, rastladığı bir yaprağın yazıları hoşuna gitmedi. Eliyle onu yokladı. Yaprığın birbirine tutkalla yapıştırılmış olduğunu gördü. Onları birbirinden ayırdığı zaman, orada peygamberimizin sıfatını şöylece yazılı buldu:

O, ne kısa, ne de uzun boyludur. Ak tenlidir. Onun saçı iki bölüm halinde örgülüdür. İki omuzunun arasında Peygamberlik mührü vardır. Kendisi çok zaman dizlerini dikip iki elini kavuşturarak oturur. Sadaka kabûl etmez. Merkebe ve deveye biner, davar sağlar. Eskimiş elbise giyer. Böyle yapan kişi, kibirten uzaktır. O, böyle yapar işte. İsmail'in soyundandır O! Ahmeddir ismi O'nun.

227 Buhârî, Bedü'l-Vahiy, 1.

Sehl, Peygamberimizin sıfatlarını buraya kadar okuyup birtirdiği zaman, amcası çıka geldi. Elinde İncil sahifesini görünce, kızdı, Sehl'i dövdü. "Bu yaprağı açmak, okumak senin nene gerek?" dedi. Sehl "Orada Ahmed Peygamberin vasıfları var!" deyince, amcası "O, artık, bundan sonra gelmeyecektir."²²⁸

Kendi kitaplarında O Peygamberin isim ve sıfatlarını görüp onu iyice tanıdıkları halde bazı kitab ehli, sırf O'na olan kinlerinden dolayı İslâm'ı kabûl etmediler. Hâlbuki O'na inanmaları kendi kitaplarının emri idi. İnanmaları halinde iki türlü sevap kazanmış olacaktı. Onlar, "Bir Allah'ın" varlığını savunan bir millete karşı putperestlerle birleşmekten çekinmemişlerdir.

Tarihî seyri içinde Peygamberimizin geleceğini elindeki kitaplardan öğrenip ona göre davrananların durumunu izah etmeye devam ediyoruz.

Müşriklerin şiddetli eziyetine dayanamayan Müslümanlar, ikinci bir sefer, Habeşistan'a göç etmişlerdi. Kalabalık Müslüman kafilesini Habeşistan'dan getirtip onları cezalandırmak isteyen Kureyş'in Amr b. As başkanlığında gönderdiği murahas heyetin, Habeş Necaşi'sinden Müslümanları memleketinden çıkarmasını istemeleri üzerine, Habeş Necaşi'sinin Müslümanların başkanı durumunda olan Cafer b. Ebî Tâlib ile yaptığı konuşmadan öğreniyoruz ki, Necaşi de bir Peygamberin geleceğini biliyordu. Kureyş heyetinin Müslümanlar aleyhindeki propagandaları Necaşi'ye tesir etmedi. Hatta Müslümanların Hıristiyanların aleyhinde ve onların inançlarının zıddını kabûl ettiklerini söylemeleri bile onlara bir şey kazandırmadı. Hâdisi tafsilatıyla "Siyer" kitaplarında mevcuttur.

Hız. Muhammed'in (s.a.v.), Medine'ye hicret etmesinden birkaç sene sonra İslâm kuvvet kazanmış ve müslümanlar artık eskisi gibi başkalarından çekinmiyorlardı. Hatta en büyük düşmanları olan Kureyşlilerle savaşlar yapmış ve zaferler elde

228 M. Asım Köksal, Hız. Muhammed ve İslâmiyet (Medine Devri), İstanbul 1969, I, 244-245.

etmişlerdi. Bu devreden sonra artık komşu ülkelerin İslâm'a dâveti gerekiyordu. İşte tam bu sıralarda Rasûlullah (s.a.v.) her tarafa mektuplar göndererek onları İslâm'a çağırıyordu. Bu mektuplardan bir tanesi de Bizans'a gönderilmişti. Buhâri, bu mektubun tam metnini verdiği gibi o zaman Bizans topraklarında bulunan Ebû Süfyan ile Bizans İmparatoru Herakliyus arasında geçen konuşmayı da vermektedir.

İbni Abbas'dan (r.a.) yapılan rivâyete göre:

Ebû Süfyan b. Harb kendisine şöyle bir haber vermiş. Rasûlullah'ın (s.a.v.) Kureyş müşrikleri ile (Hudeybiye Antlaşmasıyla) akd eylediği mütareke müddeti içinde ticaret için Şam'a giden bir Kureyş kafilesi içinde bulunduğu sırada (Kayser-i Rum) Hirakl (Heraklius) tarafından dâvet olunmuş. Ebû Süfyan ile arkadaşları Hirakl'in yanına gelmişler. (O zaman) Hirakl ile etbai, İlya (Yani beyti'l-Makdis-Kudüs) de imiş. Rum büyükleri yanında iken Kayser bunları meclisine çağırılmış. Huzuruna celb ve tercümanın gelmesini emretmiş. Tercüman: "Peygamberim diyen bu zâta neseben en yakın olan hanginizdir?" diye sormuş. Ebû Süfyan der ki: "Neseben en yakınları benim" dedim. Bunun üzerine Hirakl: "Onu bana yakın getiriniz. Arkadaşlarını da yakına getiriniz. Lakin arkasında dursunlar" dedi. Ondan sonra tercümanına dönüp dedi ki bunlara söyle, ben bu zât hakkında bu adamdan bazı şeyler soracağım. Bana yalan söylerse tekzip etsinler. Ebu Süfyan der ki: Vallahi arkadaşlarım yalanımı ötede beride söylerler diye utanmasaydım onun, yani Rasûlullah (s.a.v.) hakkında yalan uydururdum, Ondan sonra bana ilk sorduğu şu oldu: "Sizin içinizde nesebi nasıldır?"

-O'nun içimizde nesebi pek büyüktür. Dedim.

-Sizden bu sözü, ondan evvel söylemiş (yani ondan önce Peygamberlik iddiasında bulunmuş) hiç kimse var mıydı? dedi.

-Yoktu, dedim.

-Âbâ ve ecdâdı (ataları) içinde hiç bir melik gelmiş midir? dedi.

-Hayır, dedim.

-Ona tâbi olanlar halkın eşrafı mı, yoksa zayıfları mıdır? dedi.

-Halkın (eşrafı değil) zayıflarıdır, dedim.

-Ona tâbi olanlar artıyor mu yoksa eksiliyor mu? dedi.

-Artıyorlar (eksilmiyorlar), dedim.

-İçlerinde onun dinine girdikten sonra beğenmemezlikten dolayı irtidad eden (dinden dönen) varmıdır? dedi.

-Yoktur, dedim.

-Şu dediğini demezden (yani dâvetten) evvel hiç yalan ile itham ettiğiniz olur muydu? dedi.

-Hayır, dedim.

-Hiç gadr edermi? (yaniahdini bozar, verdiği sözden döner mi?) dedi.

-Hayır gadr etmez, ancak biz şimdi onunla bir müddete kadar mütareke halindeyiz. Bu müddet içinde ne yapacağını bilmiyoruz, dedim. Ebû Süfyan der ki: Bana (kendiliğimden) bir şey katmaya imkân verecek bu sözden başkasını bulamadım.

-Onunla hiç mukatele (harp) ettiniz mi? dedi.

-Evet ettik, dedim.

-Onunla yaptığınız harplerin sonucu nasıl oldu? dedi.

-Aramızda harp tâlihi nöbet iledir. Kâh o bizi yener, kâh biz onu yeneriz, dedim.

-Peki size ne emrediyor? dedi.

-Bize, yalnız Allah'a ibâdet ediniz, hiç bir şeyi O'na şerik (ortak) etmeyiniz. Dedelerinizin ibâdet ettiğini terk ediniz diyor. Bize namazı, (sadakayı, yani zekâtı), sıdk ve iffeti, sıla-i rahmi emrediyor” dedim. Bunun üzerine tercümana dedi ki ona söyle,

nesebini sordum, içinizde âli (yüksek) neseb olduğunu beyan ettin. Peygamberler de (zaten) böyle kavimlerinin (Ashâb-ı) nesebi içinden bahsoluturlar. İçinizde bu sözü ondan evvel söylemiş hiç bir kimse varmıydı? diye sordum. Hayır dedin. Ondan evvel bu sözü söylemiş bir kimse olaydı bu da kendinden evvel söylenmiş bir söze peyrev (tâkib) olmak istemiş bir kimsedir diyebilirdim diye düşünüyorum. Âbâ ve ecdadı içinde hiç bir melik gelmiş midir? diye sordum. Hayır dedin. Âbâ ve ecdadından bir melik olaydı bu da babasının mülkünü istirdada çalışır bir kimsedir diye hükmederdim diyorum. Bu dâvâsına kıyam etmeden (kalkışmadan) evvel onun bir yalanını yakalamış mıydınız? diye sordum. Hayır Hayır dedin. Ben ise muhakkak bilirim ki (önceden) halka karşı yalan söylemeyi irtikâb etmemiş iken (sonradan) Allah'a karşı yalan söylemeğe cüret edemezdi. O'na tâbi olanlar halkın eşrafı mı, yoksa zayıfları mıdır? diye sordum. Ona tâbi olanların insanların zayıfları olduğunu söyledin. Rasûllere tâbi olanlar da (zaten) onlardır. O'na tâbi olanlar artıyor mu yoksa eksiliyorlar mı? diye sordum. Artıyorlar dedin, îmân keyfiyeti (hükümleri) de tamam oluncaya kadar hep bu minval üzere gider. İçlerinde onun dinine girdikten sonra beğenmemezlikten dolayı irtidad eden varmıdır? diye sordum. Hayır dedin. İman da mucib olduğu inşirah, kalbe karışıp kökleşince böyle olur. Hiç gadr edermi? diye sordum. Hayır dedin. Peygamberler de böyledir. Gadr etmezler. Size ne emrediyor? diye sordum. Yalnız Allah'a ibâdet edip O'na hiç bir şeyi şerik koşmamayı size emrettiğini, putlara ibâdetten sizi nehyettiğini, kezâlik namaz (ve sadaka, zekât) ile sıdk ve afaf ile emrettiğini söyledi. Eğer bu dediklerin doğru ise şu ayaklarımın bastığı yerlere yakında (O zât-ı Kerîm) mâlik olacaktır. Zaten bu Nebiy-i zîşanın zuhur edeceğini bilirdim. Lakin sizden olacağını tahmin etmezdim. O'nun nezdine (yanına) varacağımı bilsem Zât-ı Şerifiyle mülakat için her türlü zahmete katlanırdım. Yanında olaydım (arz-ı hizmet ederek) ayaklarını yıkardım. Ondan son-

ra Hirekl, Dihye (r.a.) vâsıtasıyla Busra emirine gönderilen ve (onun tarafından Kayser'e ulaştırılan) mektubu istedi. Getiren adam onu Hirakl'e verdi. O da okudu... (Bundan sonra mektubun metni var.)

Ebû Süfyan derki: Hirakl diyeceğini dedikten ve mektub-i Şerifin kıraatini (okumasını) bitirdikten sonra yanında gü-rültü çoğaldı. Sesler yükseldi. Biz de yanından çıkarıldık. Arkadaşlarımla yalnız kalınca onlara dedim ki: İbni Ebî Kebşe'nin (yani Rasûlullah s.a.v.) işi hakikaten azâmet peyda ediyor. (Baksanıza) Beni Asfar meliki ondan korkuyor. Artık Rasûlullah'ın (s.a.v.) gâlib geleceğine ta Cenab-ı Hakk, İslâm'ı (ona uymayı) kalbime ithal edinceye kadar yakînim ber-devam oldu.

"İlya, yani Beytul Makdis sâhibi ve Hirakl'ın dostu olup Şam nasarasına (Hiristiyan) Piskopos tâyin edilen İbnu'n-Natur da Hirakl'den bahisle der ki, Hirakl, Beytul-Makdis'e geldiği zaman (günün birinde) pek fazla kederli göründü. Patriklerinden (ümerâsından) bazıları ona "Senin halini başka türlü görüyoruz" dediler. İbnu'n-Natur der ki: Hirakl nücuma bakar kehanete âşına bir kimse idi. Bu suale maruz kalınca onlara, "Bu gece nücuma (yıldızlara) baktığımda hıtan (sünnetli) melikini zuhur etmiş gördüm. Bu ümmet içinde sünnet olanlar kimlerdir?" diye sordu. "Yahudilerden başka sünnet olan yoktur. Onlardan da sakın endişe etme. Yönetiminin altında olan şehirlere yaz, oradaki Yahudileri öldürsünler" dediler. Derken Hirakl'ın huzuruna Gassan meliki tarafından Rasûlullah'a (s.a.v.) dair haber getirmeye memur olarak gönderilmiş bir adam getirdiler. Hirakl o adamdan havadis alınca "Gidin de bu adam sünnetli midir, değil midir? bakın" dedi. Baktılar ve sünnetli olduğunu bildirdiler. Sonra gelen adamdan "Arap kavmi sünnetli midir" diye sordu. "Sünnet olurlar" cevabını aldı. Bunun üzerine Hirakl "Bu ümmetin meliki işte

zuhur etmiştir” dedi. Ondan sonra *Hirakl* Rumiye’de (yani Romada) ilimce kendisi gibi olan bir dostuna mektup yazıp Hıms’a gitti. Hıms’dan ayrılmadan o dostundan Hz. Nebî’nin (s.a.v.) zuhur ettiği ve zât-ı şerîfinin Nebî olduğu hakkındaki reyine muvafık bir mektup geldi. Müteakiben *Hirakl* Hıms’da kain bir kasrına Rum büyüklerini dâvet ederek kapılarının kapanmasını emretti. Sonra yüksek bir yere çıkıp “Ey Rum cemaati.” Bu zâta biat edip de felah ve rüşde nâil olmayı ve mülkünüzün payidar olmasını istemez misiniz? diye hitab etti. (Cemaatı) yaban eşekleri kadar süratle kapılara doğru kaçıştırlarsa da kapıları kapanmış buldular. *Hirakl*, bu derece nefretlerini görüp îmânlarından meysus olunca “Bunları geri çevirin” diye emretti ve (onlara dönüp): Biraz önceki sözlerimi dininize olan şiddet-i temessükünüzü (dininize bağlılığınızı) öğrenmek için söyledim (Bunu ise) gözümle gördüm” dedi. Bu söz üzerine oradakiler rızalarını, memnuniyetlerini beyan ile kendisine tazimen secde ettiler. *Hirakl*(in îmâna dâvet olunması) hakkındaki haberin sonu da bundan ibarettir.”²²⁹

Zamanının en büyük imparatorlarından biri olan *Hiraklius*’un, İslâm’ın geleceğini bilmesi ve tebaasını bu dinî ve Peygamberi kabûl etmeye dâvet etmesi, kendisinin elindeki bir kitap vâsıtasıyla olmadılar. O, bu şerefli Peygamber ile ilgili bilgileri ve onun özelliklerini böyle bir kitaptan öğrenmiş olmakla izah edilebilir. İşte bu yüzden o, halkını Müslüman olmaya çağırmış, ancak yabani eşekler gibi bağırışıp bunu kabûl etmeyen tebaasına karşı durumunu muhafaza edebilmesi için eski yolunda yürümeye devam etmiştir.

İslâm, Kur’ân ve Hz. Muhammed’in geleceğini bildiren olaylardan bir tanesini de *Selmân-ı Fârisî*’nin Müslümanlığı kabûl edişinde bulabiliriz. *Selmân*’ın Müslüman oluşu birçok kaynakta olmakla birlikte biz kolaylık sağlamak

229 Buhârî, *Bedul-Vahiy* 1, 6; Ayrıca tercüme için bk. Sahihi Buhârî Muhtasarı *Tecrid-i Sarih*, trc. Ahmet Naim, Ankara 1970, I, 21-27.

üzere “Asrı Saadet” adlı büyük İslâm Tarihinden özetle şu şekilde bilgi verebiliriz.

“İran’lı bir ailenin çocuğu olan Selmân, Mecûsi idi. Babası, ziraatle uğraşan, dindar bir kimse idi. Selmânın birkaç kardeşi daha vardı. Babası evinin yanına bir ateşgede yaptırmıştı. O, bazen babasının ziraat mahsûlünü İsfahan şehrine götürüp satardı. Bu zamanda İsfahan’da biraz da Hıristiyan vardı. Hıristiyanların ibâdet ettikleri bu kilisesi çarşılarının ortasında idi. Yine bir gün babasının mahsûlâtını satmaya gelen Selmân, Hıristiyanların ibâdet ettiklerini görür. Kendi ibâdetlerine benzemeyen bu ibâdet şekli Selmân’ı etkilemişti. Sonradan Hıristiyanlığın nasıl bir din ve mezhep olduğunu birisinden öğrendi. Selmân eve dönünce babasına görüp öğrendiklerini anlattı. Dedelerinin dinine karşı bazı konularda tenkitte bulunması babasını korkutmuştu.

Selmân hakikati arıyordu, Zerdüştlük onun rûhunu tatmin etmiyordu. Ateşe tapılmasını bir türlü haysalasına sığdıramıyordu.

Zerduştilikte insanlar arasında çok büyük, çok derin sınıf farkları da vardı. Hıristiyanların söyledikleri tek bir Allah’a ibâdet doğru ise bu şâyân-ı dikkat bir din idi.

Hıristiyan papazlar, Selmân’da kendi dinlerine karşı bir sempati görünce üzerine düştüler, onu kendi dinlerine kazanmak için çok uğraştılar. O sırada Selmân Filistin’den gelen zengin bir tüccar ile tanıştı. Tüccar, papazların ilhamı ile Selmân’ın rûhu üzerinde işlemeye başladı. Hıristiyanlığın çok iyi ve güzel bir din olduğunu, insanlar arasında sınıf farkını kaldırdığını söyleyerek onun barışı seven bir din olduğunu durmadan O’na empoze etmeye çalıştı. Hatta Hıristiyanlığı kabûl ettiği takdirde kendisine mâli yardımda da bulunacağını bildirdi.

Selmân, atalarının dinini beğenmiyor, onda birçok şâyân-ı tenkid noktalar görüyordu, Hıristiyanlık hakkında rahipler-

den de birçok şeyler dinliyordu. Fakat bir türlü Hristiyan olmuyordu. İsfahan'daki papazlar onu daha ziyâde tatmin için Musul'da bir rahip ile görüştürmeyi düşündüler. Selmân'ı buna ikna ettiler. Musul'daki rahip Selmân'ı daha ziyâde aydınlatıp Hristiyanlığa ısındıracaktı.

Bir kervanla Musul'a giden Selmân, o rahibi buldu. Bir müddet onun yanında kaldı. Bu rahip ona Hristiyanlık ile ilgili birçok şey öğretti. Onun tavsiyesi üzerine Nusaybin'e gitti, oradan da Ammuriyye'ye gitti. Burada yüksek rütbeli bir rahib vardı. Selmân, aradığını bulmuştu. Bu rahib, Selmân'ın rûhuna nüfus edebilmişti. Ona birçok nasihatlar bulund. Çok ümit ve teselli verdi. Nihayet Selmân'a öyle bir tebşiratta bulundu ki, artık Selmân gayesine varmış, aradığı maşukuna, aradığı hakikate kavuşmuş olacaktı.

Bu zeki ve âlim rahib bir gün Selmân ile uzun uzadıya konuştu. Çok şeyler söyledi. Bu dünyada hiç bir şeyin bâki kalmayacağını, her şeyin fânî olduğunu, ancak iyilik ve hayrın bâki kalacağını anlattı. Zaman zaman dalâlete sapan insanlara Allah'ın Peygamberler gönderdiğini, bu sayede insanların selâmet ve saadete kavuştuklarını, hak ve hakikati bulduklarını izah etti. Sonunda da dedi ki:

“Ey hakikati arayan çocuk, sana bir sır tevdi ediyorum, bir müjde veriyorum. Yakında Arabistan çöllerinde bir güneş doğacak, bir Peygamber gelecek ve bu Peygamber İbrahim dinini ihyâ edecek, insanlara ve insanlığa saadet getirecek, bu, bizim kitabımızda yazılıdır. Onun gelmesinin yakın olduğuna dair birçok alâmetler belirdi. Ona kavuşmak istersen hemen Arabistana hicret et. Benim ömrüm sona ermek üzeredir, yoksa ben de o mübarek Peygamber'e kavuşmak için oraya koşarak giderdim.”

Bu sözler, Selmân'a çok tesir etmiş ve o, yıllardır aradığını bulmuştu. Artık aradığı hakikate kavuşacaktı. Bu müjde üzerine rahibin eline ve ayaklarına kapandı.

Çok geçmeden kendisine müjdeyi veren rahib vefat etti. O, artık üzgün, gönlü perişan, yerinde duramayan bir adam olmuştu. Gerçek hakikati bulmak için hemen Arabistan'a gitmek istiyor fakat uçsuz bucaksız çölü nasıl geçeceğini bir türlü anlamıyordu. Kendisine müjdeyi veren rahib nasıl ve hangi vahaya gideceğini söylememişti.

O sıralarda oraya bir tüccar gelmişti. Tüccar ile görüşen Selmân, tacirin kendisine yardım vadettiğini görünce hemen onun kafilesi ile birlikte Arabistan'a gitmeye hazırlandı. Tacir Selmân'ı yanına alarak Arabistana doğru hareket etti. Fakat yolda tacir Selmân'ı bir Yahudiye köle olarak sattı. Köle olarak çok zahmet çeken Selmân'ın kalbi, yine Arabistan çöllerinde maşukunu arıyordu.

Bir müddet sonra Selmân'ın kölesi olduğu Yahudinin amcası Medine'ye gitmek istedi. Kendisine hizmet etmek için Selmân'ı sâhibinden aldı. Selmân bundan çok memnun olmuştu. Belki artık hicran bitecek ve vuslat ânı gelecekti. İşte bu düşünce ile gönlü cûşu huruşa geldi. Köle olarak yoluna devam eden Selmân'ın gönlü neşe içinde yüzüyordu. Bu hayal ile Medine'ye geldi.

Medine'ye gelen Selmân, Mekke'de hidâyet güneşinin doğmuş olduğunu, rahibin müjdelediği Peygamberin geldiğini, vahdaniyet-i ilâhiyeyi takrir ve tesis için müşriklerle çarpıştığı haberini aldı. Müjdenin tahakkuk ettiğini öğrenmekle çok sevindi. Selmân için artık hicran geceleri sona ermiş, sabah güneşi doğmuştu. Günler böyle geçiyor ve Selmân maşukuna kavuşacağı günü sabırsızlıkla bekliyordu. Gece gündüz onun hayali ile zevk ve saadet için de yüzüyordu. Gözleri yollarda, kalbi heyecanla bekliyordu. İş, güçle meşgul olmasına rağmen gönlü hep onun geleceği ânın vereceği zevkle dolu idi. Nihayet günün birinde o mesut an geldi ve Rasûlullah (s.a.v.) Medine'ye hicret etti. O sırada Selmân, bahçe işleri ile meşguldü. Bir ağacın üzerinde kuru

dalları temizliyordu. Bu müjdeyi alınca müthiş bir heyecan içinde kaldı. Kendinden geçti ve ağaçtan yere yuvarlandı. Ertaftan koş-tular, kendisini kaldırdılar. Fakat Selmân kendinde değildi. Hiç bir şey söyleyemeyecek halde idi.

Bir müddet sonra kendine geldi, hemen Rasûlullah'ın (s.a.v.) huzuruna koştu. O'nun ayaklarına kapandı. Gözlerin-den yaşlar boşandı. Rasûlullah'a sarılmış, her tarafını öpüyordu. Gözlerini onun gözlerine dikerek lisân-ı hâl ile:

-Hâlîme bak Ya Rasûlallah! diyordu.

Rasûlullah: Bu kim dedi?

Selmân, dediler. Sizinle müşerref olmak için İran'dan gel-miş. Bundan sonra Selmân gözyaşlarını siler ve başından ge-çen olayları olduğu gibi anlatır. İslâmı kabûl eden Selmân, kölesi bulunduğu Yahudiden satın alınır ve serbest bırakılır. Artık o, aradığını bulmanın sevinci içinde ölünceye kadar İslâma hizmet etmişti.²³⁰

Hristiyanlar, Peygamberimizin yalnız sıfatlarını değil, aynı zamanda onun resmini de biliyorlardı. Elimizdeki kaynak eserler, İslâm elçilerinin Bizansa yaptıkları çeşitli yolculuklar-da bu gibi resimlerle karşılaştıklarını kaydetmektedirler:

“Cübeyr b. Mut'im'in müşahedeleri:

Rivâyete göre Cübeyr b. Mut'im şöyle söylemiştir: Allah, Muhammed'i Peygamber olarak gönderdiği zaman, Şam'a git-miştim. Busra'da iken Hristiyanlardan bir cemaat, yanıma gelip bana “Sen Harem halkından mısın? diye sordular, evet dedim.

İçinizde Peygamberlik dâvâsında bulunan zâtı tanır mısın” dediler. Evet dedim. Bunun üzerine beni bir kiliseye koydu-lar ki, orada bir takım resimler vardı. “Bak onun resmini gö-rebilir misin” dediler. Baktım resmini göremedim, dedim.

230 Şah Münüddin Ahmed Nedvi, Said Sâhib Ansari, Asrı Saadet (Peyga-berimizin Ashabı), Hazırlayan, Eşref Edip, İstanbul 1964-1383, III, 200-205

Beni bundan daha büyük bir odaya koydular. Bakınca orada Rasûlullah'ın vasfını ve resmini gördüm. Arkasında bulunan Ebû Bekrin resmini de gördüm. Onun vasfını gördün buldun mu dediler, evet dedim. Bu O'mudur? dediler, evet dedim. "Biz bunun sizin sâhibiniz olduğuna ve arkasındaki bu zâtın da sonradan onun halifesi olacağına şehâdet ederiz. (Buhâri, Tarihu'l-Kebir, I, Kısım 1, s. 179) O, bu sözlerle "Bunun son Peygamber olacağını ve başka bir Peygamberin gelmeyeceğine" maddesini de eklemektedir.²³¹

Zehebi'nin nakline göre: Hişam b. As şöyle demiştir:

"Ebû Bekir (r.a.), beni bir arkadaş (Ubâde b. Sâmit) ile Rum İmparatoru Hirakl'e kendisini İslâm'a dâvet için gönderdi. Hirakl'in valilerinden Cebele-i Gassani'nin bulunduğu Gavya'ya geldik, Gavya, Şam'da suyu bol ve ağaçlık bir yerdir. Cebele ile görüşmek istediğimizi söyledik. Cebele, bir adam göndererek, söyleyeceklerini söylesinler demiş, biz söyleyeceklerimizi kendisine söyleriz dedik. Bizi yanına götürdüler. Cebele, bize niçin geldiniz? Söyleyecekleriniz nedir? dedi. Sizi İslâm'a dâvet için geldik, dedim. Bütün elbisesinin siyah olduğunu görüp sebebini sordum. Sizi Şam'dan çıkarıncaya kadar bu elbiselerimi çıkarmayacağıma and içtim dedi.

Peygamberimiz (s.a.v.) bize, sizin topraklarınızı elinizden alacağımızı haber verdi, dedim. O da, siz topraklarımızı alamazsınız, ancak gündüz oruç tutar, gece yemek yerseniz dedi. Sonra bize oruçtan sordu, biz de cevap verdik, yüzü simsiyah oldu. Yanımıza bir adam vererek bizi Hirakl'e gönderdi.

Hirakl'in şehrine yaklaştık. Yanımızdaki adam bize, bu develerle şehre giremezsiniz, dedi, sizi başka merkeplere bindirelim dedi. Biz, kendi develerimizden başkasına binmeyiz, dedik. Hirakl'e bildirildi, biz kendi develerimize binmiş ve kılıçlarımızı kuşanmış olduğumuz halde şehre girdik. İzinden

231 Zehebi, Tarihu'l-İslâm, I, 297-298; M. Asım Köksal, age. (Medine Devri) I, 246; Mevlana Abdurrahman Cami, Şevahidunn-Nübüvve, İstanbul 1969, s. 26.

sonra kralın huzuruna girdik. Kral, tahtında oturmuştu. Elbiseleri ve odadaki bütün eşya kırmızı idi. Bütün Rum patrikleri orada idi. Melike yaklaştık. Melik, birbirinizi selamladığınız selamla neden bize selam vermediniz dedi. Biz de birbirimize verdiğimiz selamı size vermeyiz ve sizin birbirinize verdiğiniz selamı, biz söylemeyiz, dedik...

Bize iyi bir yer hazırlatıldı. Orada üç gün misafir kaldık. Bir gün akşam kral bizi çağırdı. Evvelce sorduklarını tekrar sordu, cevaplarını verdik. Onun isteği üzerine bir sandık getirdiler. İçinde birçok gözler vardı. Her gözün kapağı ve üzerinde kilidi vardı. Bir kilid açıp, içinden siyah renkli bir ipek parçası çıkardı, bu ipek üzerinde, kırmızı süslü, büyük gözlü, güler yüzlü, uzun boylu, siyah elbiseli ve sakalsız bir insan resmi vardı. Melik bunu tanıdınız mı dedi? Hayır dedik. Cevaben bu Âdem'dir, dedi. Bundan sonra birkaç resim daha çıkardı. Biz tanıyamadık. Sonra ak benizli bir resim daha çıkardı, bunu tanıdınız mı? dedi. Hemen tanıdık ve yemin ederek Peygamberimizin resmi olduğunu söyledik. Kral, bu sizin Peygamberinizdir ve sandığın son gözünde idi. Acele ettiğim için hemen onu çıkardım, dedi.²³²

Şevahid ve Delail kitapları bu konuda daha fazla malumat vermektedirler. Konunun fazla dağılmaması için biz burada kısaca temas ettik.

Ellerinde bulundurdıkları Kutsal Kitaplarının bildirdiği bazı müjdelerden dolayı, İslâm ve bilhassa Hz. Muhammed'in (s.a.v.) geleceğine dair olan haberleri değerlendiren bazı Hristiyanların, bir takım olayların meydana gelmesine sebep olduklarını söylemiştik. Bunlardan bir kısmı böyle şerefli bir Peygambere ümmet olmak için her çareye başvurmuş ve memleketini bırakarak O'nun yaşayacağı yere hicret etmiş, bir

232 Mevlana Abdarrahan Cami, Şevahidu'n-Kübüvve, s. 26-28; M. Asım Köksal, age, (Medine Devri), I, 246-250.

kısmı da şeytanın saptırmalarına kendisini kaptırarak, hak bildiği yolun aksi istikametinde yürümüştür.

Eski dinlerin temel prensipleri ile uyuşan ve her dinin en mükemmel kanunlarını içinde toplayan İslâm, onları “Bir kelimedede birleşmeye dâvet etmiştir.” İşte bu kelime, “Allah’ın Birliği”dir. Her dinin esas konusunu meydana getiren bu prensip, İslâm’da ebediyen bozulmayacak şeklini almıştır. Hristiyanlar’dan İslâm’ı kabûl etmeyenler, bir anlamda kendi kitaplarını reddediyorlar demektir. “İslâm’ı kabûl edenler ise onda daha önce mensubu bulundukları dinin en mükemmel şeklini bulmuşlar. Bunlar, daha önce îmân ettikleri Peygamberin de şanlı bir Peygamber olduğunu görür. İşte bu sebep, İslâm’daki ihtida hareketlerinin sebeplerinden birini teşkil eder. Bu sebeptir ki Hristiyanlardan Müslüman olanlar, İslâm dinî ile kendi eski dinleri arasında bir benzerlik bulurlar.”²³³

Daha önce söylediğimiz gibi, kaynakları bir olan bütün semâvî dinlerde benzerliğin olması çok normal bir şeydir. Çünkü onlar hep aynı kaynaktan beslendikleri gibi, zamanın ve mekânın tekâmül kaidelerine göre gönderilmişlerdir. Fer’i meselelerde aralarında ufak bir takım değişiklikler olabilir. Fakat esas meselelerde bu değişiklik söz konusu değildir. Nitekim Ahmed b. Hanbel’in Ukbe b. Âmir’den rivâyet ettiği bir Hadis’te Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır. “Rasûlullah elimi tutarak “Ey Ukbe, sana Tevrat’ta İncil’de, Zebur’da ve Kur’ân’da nâzil olan hayırlı üç sûre söyleyeyim mi? dedi. Evet, Allah beni sana fedâ etsin dedim. (Bunun üzerine) İhlâs, Felak ve Nas sûrelerini okudu.”²³⁴ Her dinde ortak olan Vahdet inancının Hristiyanlık gibi bir dinde olmadığı düşünülemez. Çünkü bu din semâvî bir dindir. Ve beslendiği kaynak Allah Teâlâ’dır. Yukarıda meâlini verdiğimiz Hadis-i Şerif’te bu en güzel bir şekilde ifade edilmektedir.

233 T. V. Arnold, İntişar-ı İslâm Tarihi, trc. M. Halil Halid, İstanbul 1343, s. 77.

234 Ahmed b. Hanbel, Müsned, Mısır 1313, IV, 148.

Bilindiği gibi bugün İnciller iki kısma ayrılmaktadır. Birincisi Hristiyanlık dünyasınca kutsallıkları kabûl edilmeyenler, ikincisi ise kutsallıkları kabûl edilenlerdir. İznik rûhanî meclisi tarafından kutsal oldukları kabûl edilenler dört tanedir. Edilmeyenler ise bunlardan kat kat fazladır. Hz. Muhammed ve İslâmiyet hakkındaki müjdeleri önce Hristiyan dünyasınca kabûl edilmeyenlerden takip edelim. Bu İnciller'den bir tanesi de Barnabas İncil'idir ki, bu İncil, vahdet-i ilâhî (Allah'ın birliği) konusunda bugün elde bulunanlardan çok daha fazla bilgileri ihtiva etmektedir. Bu İncil'in Hz. Muhammed ve İslâmiyetten bahsettiğini M. Zerrin Akgün "İlim Bakımından İslâmiyet" adlı eserinde şöyle izah eder:

"35. Faslın (Sûre-i Secdetü'l-Melaike) sekizinci âyetinde (Muhammed Rasûlullah) yazısı vardır.

"36. Faslın 6. âyetinde Hz. İsa "Tahkik bütün Peygamberler dünyaya gelmişlerdir. Yalnız benden sonra Allah'ın Rasûlü Muhammed (s.a.v.) teşrif edecektir. Çünkü Cenâb-ı Hak, bunu ve hatta onun şeriatını benim hazırlamaklığımı murad etmiştir." demektedir.

82. Faslın (Sûretü'l-Kıble) 9, 10 ve 13. âyetlerinde Hz. İsa, bir kadının sualine cevaben: "Ey kadın, bilmelisin ki, Muhammed (s.a.v.) mutlak sûrette gelecektir." demiş ve aynı kadının "Ey Seyyid, beklenen Mesih sen değilmisin? Sualine de 16 ve 17. âyetlerde yazılı olduğu veçhiyle cevaben: "Ben ancak Beni İsrail'e kurtarıcı bir Peygamberim... Velâkin benden sonra Cenâb-ı Hak tarafından bütün âleme mürsel (gönderilecek) olarak (Muhammed s.a.v.) gönderilmektedir.." demiştir."²³⁵

Hristiyanlık âlemi, kutsal kitapları üzerinde zamanın icabatına göre bazı değişiklikler yapabilir. Hele tercemelerde bu

235 M. Zerrin Akgün, İlim Bakımından İslâmiyet, s. 44-45; Yılmaz Boyunağa, Türk İslâm Sentezi, İstanbul 1970, s. 149.

değişiklikler daha belirgin bir şekil alır. Bu yüzden bazı kelime ve manaları, çeşitli zamanlarda basılmış olan nüshalar arasında değişik olabilir. Konumuzun dışında kalan bu mevzu ile ilgili fazla meşgul olmadan geçeceğiz. Bu hususu burada zikretmemizin sebebi ise, değişik olmalarına ve zamanla değişmelerine rağmen, kutsal kabûl edilen bugünkü İnciller'de de Peygamberimizden bahsedildiği içindir.

M. 325 tarihinde İznik'teki rûhanî meclis tarafından kutsallıkları kabûl edilen bugünkü dört İncil'de Hz. Muhammed ve Kur'ân-ı Kerim'den bahsedilmektedir.

"Size söyleyecek daha çok şeylerim var; fakat şimdi onlara dayanamazsınız. Fakat hakikat rûhu gelince size her hakikate yol gösterecek; zira kendiliğinden söylemeyecek, fakat her ne iştirirse söyleyecek ve gelecek şeyleri size bildirecektir. O, beni tebcil edecektir."²³⁶

Zihin yapısı bakımından henüz her şeyi tam anlamıyla kavrayamayacak ve cihanşümûl bir dine tahammül edemeyecek olan o zamanın insanlarına Hz. İsa her şeyi açıkça söyleyemiyor. Yanlış anlaşılma ve tahriflerden korktuğu için O, her şeyi anlayabilecek bir peygamberin ümmetini kendi kavmine müjdeliyordu. İçinde yaşadığı Yahudi toplumunun durumunu en güzel şekliyle gören Hz. İsa, onların maddeperest rûhunu berrak bir hale getiremeyeceğini bildiğinden onlara şöyle sesleniyordu: "Ey îmansız ve sapık nesil! Ne vakte kadar sizinle beraber olacağım? Size ne vakte kadar dayanacağım?"²³⁷ Hayatı boyunca kendisine çok az kişinin îmân ettiği Hz. İsa, bu milletin her şeyi anlayamayacağını bildiğinden onlara herşeyi açıkça söylememiştir. Fakat ileride bir Nebî-i Zîşan gelecek ki, O, her hakikate yol gösterebilecektir. Çünkü O, kendiliğinden söylemeyecek, fakat her ne iştirirse onu söyleyecektir. Bu ifa-

236 İncil: Yuhanna, 16, 12-14.

237 İncil: Matta, 17, 17; Markos: 9, 19; Luka: 9, 41.

de, Kur'ân-ı Kerîm'in Necm Sûresindeki ile aynıdır. İncil okumamış, okuma-yazma bilmeyen (Ümmî) Hz. Muhammed'in (s.a.v.) bu ifadeyi İncil'den almış olması düşünülemez. O, ancak vahiy ile konuşmuş ve kendisine vahyolunanları söylemiştir. Evet, Kur'ân'daki ifade şu şekildedir: "Kendi (rey-u) hevesinden söylemez o. O, kendisine (Allah'tan) ilka edilegelen bir vahiyden başkası değildir."²³⁸ Yani o, kendiliğinden söylemez, fakat her ne işitirse onu söyler.

Kur'ân, Allah kelâmıdır. Allah tarafından indirilen şekli ile insanlara Hz. Muhammed tarafından tebliğ edilmiştir. İşte İncil, bu hakikate değinerek bu kutsi kitabı müjdelemiş oluyor.

"Ve gelecek şeyleri size bildirecektir" ifadesi de yine Kur'ân'ın müjdenmesinden başka bir şey değildir. Kur'ân'ın istikbale müteallik haberleri ve bu haberlerin zamanı gelince nasıl ortaya çıktıkları herkes tarafından kabûl edilen bir gerçektir. Kur'ân'daki Rûm sûresi bunun en güzel bir örneğini teşkil etmektedir.

"O, beni tebcil edecektir." Bu cümle, zamanla Hz. İsa'nın getirdiği dinin bozulacağını ve kendisi hakkında bir sürü hurâfenin uydurulacağını bildiğini gösterir. İşte o peygamber, Hz. İsa'yı gerçek şahsiyeti ile tanıttak ve ona layık olduğu değeri verecektir. Hz. İsa, Yahudiliğin iki müfrit mezhebi olan Saduki ve Ferisilerin, dinini bozacaklarını biliyor ve şakirtlerine durumu şöyle izah ediyordu: "Ve İsa onlara dedi"; Sakının da Ferisiler ile Sadukiler hamurundan kaçının. Ve onlar: "Ekmek almadık" diye aralarında söyleşiyorlardı. İsa'da bunu bilerek dedi: Ey az î mânîliler! Ekmeğiniz olmadığından dolayı aranızda neden söyleşiyorsunuz? Beş bin kişinin beş ekmeğini ve kaç küfe kaldırdığınızı anlamıyor ve anlamıyor musunuz? Dört bin kişinin yedi ekmeğini ve kaç sepet kaldırdığınızı da anlamıyor ve anlamıyor musunuz? Ben size ekmek hakkında söylemediğimi nasıl oluyor da anlamıyorsunuz? Fakat Ferisiler ve Sadukiler hamurundan kaçının. Kendilerine ekmek

hamurundan değil, fakat Ferisiler ile Sadukiler öğretisinden kaçınmağı söylediğini o zaman anladılar.”²³⁹

Yahudiliğin bu müfrit mezhebine mensup ve bugünkü Hıristiyanlığın kurucusu kabul edilen Pavlos, Hz. İsa'nın Allah tarafından tebliği ile memur bulunduğu dine birçok bâtıl şeyleri sokmuştur. Teslis, aslı suç, günah, itiraf vs. gibi ahkâm, söylediklerimizin en güzel birer örneğidir. Böylece bu din, asli benliğinden saptırılmış ve bambaşka bir hüviyete sokulmuştur.

Hıristiyanlığı ve Peygamberini asli benliğine kavuşturan ve onu en güzel şekli ile anlatan İslâm ve Kur'ân olmuştur. Kur'ân'ın bu husustaki hükümleri açıktır. Kur'ân, bizzat Hz. İsa'nın dili ile kendisini birçok şaibeden tenzih eder. Luka İncil'inde şöyle bir ifadenin kullanıldığını görmekteyiz: “Ferisilerin mayasından sakının, o iki yüzlülüktür” dedikten sonra “Fakat açılmayacak gizli ve bilinmeyecek örtülü şey yoktur.” Evet, Hz. İsa hem kendisi hem de getirdiği din üzerinde birçok değişikliğin yapılacağını biliyordu. Fakat bunu önlemenin de imkânsız olduğunu anlamıştı. O, kendisini tebcil edecek ve kendisi hakkında en doğru hükmü ortaya koyacak olan bir Peygamber'in gönderileceğini şöyle ifade ediyordu:

“Bununla beraber ben size hakikati söylüyorum; benim gitmem sizin için hayırlıdır, çünkü gitmişsem tesellici size gelmez; fakat gidersem onu size gönderirim. Ve o geldiği zaman günah için, salah için ve hüküm için dünyayı ilzam edecektir.”²⁴⁰

“Eğer beni seviyorsanız emirlerimi tutarsınız. Ben de baya yalvaracağım ve o size başka bir tesellici, hakikat rûhunu verecektir, ta ki daima sizinle beraber olsun.”²⁴¹

“Fakat benim ismimle babanın göndereceği tesellici, Rûhu'l-Kuds, o size herşeyi öğretecek ve size söylediğim herşeyi öğretecek ve size söylediğim herşeyi hatırıma getirecek-

239 İncil: Matta, 16, 6-12.

240 İncil: Yuhanna, 16, 7-6

241 İncil: Yuhanna, 14, 15-17.

tir. Size selâmet bırakıyorum; benim selâmetimi size veriyorum; ben size dünyanın verdiği gibi vermiyorum. Yüreğiniz sıkılmasın ve korkmasın.²⁴²

İncil'in, yukarıda verilen âyetleri, Kur'ân'ın İsa'nın ağzından naklettiği ifade ile aynıdır. Çünkü İsa, kendisinden sonra gelecek ve ismi Ahmed olan bir Peygamberi müjdelemek için gönderilen bir Peygamberdir.²⁴³

Yuhanna İncil'inde "Tesellici" olarak tercüme edilen kelimenin aslı Faraklit'tir. Bu ise doğrudan doğruya İslâm Peygamberi ile ilgilidir.

"Faraklit kelimesi, iki şekilde tefsir edilmektedir:

Bu yorumların ilkinde göre faraklit, şâfi ve müşeffa demektir ki, Rasûlullah'ın bir sıfatıdır.

İkincisine göre ise bazı Hıristiyanlar demişler ki, Faraklit hak ile bâtili ayıran demektir. Aslı Faruk'tur, "Lit" tahkik ve te'kid ifade eder. Bu sûretle Faraklit, Sâhibu'l-Furkân demektir. Bu ise Hatemul-Enbiya Efendimizin isimlerinden biridir. Ve Nasarânın bu âyetleri anlamak istememeleri mahz-ı dalâlettir. Evvelkisi Faraklit'in Yunanca, ikincisi İbraniden alınmış olmasına göredir."²⁴⁴

"Bütün bu tebşirat, Hz. İsa'dan sonra diğer bir Peygamberin gönderileceğini şüphe götürmez bir şekilde ifade etmektedir. Fakat Hıristiyan ilâhiyatçıları, bu tebşiratı Rûhu'l-Kuds'e yakıştırmak için uğraşıp durmuşlardır. Hâlbuki İsa'nın sözleri herhangi bir teville fırsat ve imkân vermeyecek derecede açıktır. İsa diyor ki: "Ben irtihal etmezsem tesellici gelmez." Acaba Hıristiyan müfessirler Hz. İsa'nın Rûhu'l-Kuds'un arkadaşlığına mazhar olmadığını mı söylemek istiyorlar? Yeni Ahit, Hz. Yahya'nın doğumundan önce bile Rûhu'l-Kuds ile meşbu ol-

242 İncil: Yuhanna, 14, 26-28.

243 Kur'ân: Saff, 6.

244 Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, I, 505-506.

duğunu söylüyor; sonra Hz. İsa'nın Rûhu'l-Kuds'u bir güvercin şeklinde kabûl ettiğini bildirir.

Demek ki, Rûhu'l-Kuds, İsa'dan önce ve İsa'nın zamanında insanları ziyaret ediyordu. O halde "Ben gitmeyecek olursam, tesellici size gelmeyecektir" sözleri, neye işaret ediyor? Bu sözlerin Rûhu'l-Kuds'e işaret etmediği aşikârdır."²⁴⁵

Hz. İsa müjdesinde, gelecek Peygamberin bütün hakikatleri öğreteceğini söylemektedir. Bu ifade ile de yine İslâm Peygamberi kastedilmiştir. Çünkü Kur'ân, "Yaş-kuru" hiç bırakmadan her şeyi içine almıştır.²⁴⁶ Yine Kur'ân bir ifadesinde: "Bugün size dininizi tamamladım"²⁴⁷ demektedir ki, bu da, Hz. İsa'nın müjdesine tıpa tıp uymaktadır.

İslâm, Kur'ân ve Sünnet vâsıtasıyla insanlara karşı adaletle hükmetmenin ve âdil olmanın önemini belirtir. İslâmî adalet, ırk, renk, dil, din vs. gibi farkları gözetmediği gibi hayvanlara karşı da adaletle hükmetmeyi gerektirir niteliktedir. Herkes layık olduğunu alır. Bu önemli bir İslâmî prensiptir. İyilik işleyen kişinin mükâfat, kötülük işleyenin de ceza görmesi, en normal bir hukûkî kaidedir. İslâm Peygamberi hayatında bunun en güzel örneğini verdiği gibi, ümmetine de bu yolda emretmiştir. İşte bu yüzden O'nun ismi "Eski Kitaplarda" "Hak ile bâtilı ayıran" anlamındaki Faraklit kelimesi ile zikredilmiştir. "Hak ile bâtilı ayırma" cümlesi Hıristiyanlar için uygulanamaz. Çünkü onlar "Hükmetmeyin size de hükm olunmayacaktır; mahkûm etmeyin, siz de mahkûm olmayacaksınız; bağışlayın, size de bağışlanacaktır"²⁴⁸ emrini yerine getirmekle yükümlü tutulmuşlardır. Bu yüzden herhangi bir Hıristiyan papazı veya azizi hak ile bâtilın arasını ayırıp bir hüküm veremez. Böyle

245 Mevlana Muhammed Ali, Peygamberimiz, trc. Ömer Rıza, İstanbul 1341-1342, s. 44-45.

246 Kur'ân: En'âm, 59.

247 Kur'ân: Mâide, 3.

248 İncil: Luka, 6, 37.

olunca bu hükmün tatbik edilebileceği bir Peygamber kalıyor ki, o da Hz. Muhammed'dir (s.a.v.).

“Ve o geldiği zaman...” cümlesindeki “O”dan maksat yine Hz. Muhammed'dir (s.a.v.). Zamanın efkâr-ı umumiyesi bir Peygamber bekliyordu. Ve bu Peygamber'in adına şöhretinden dolayı “O Peygamber” adı verilmişti.

“Yahudiler Yahya'ya: Sen kimsin? diye kendisinden sormak için Yeruselimden kâhinlerle levililer gönderdikleri zaman, Yahya'nın şahadeti şudur ve Yahya ikrar etti ve inkâr etmedi ve: Ben Mesih değilim, diye ikrar etti. Onlar da kendisinden sordular: Öyle ise ne? Sen İlyas mısın? Ve Yahya değilim dedi. Sen O Peygamber misin? Yahya hayır diye cevap verdi.”²⁴⁹

Yuhanna'nın beyanatına göre o zaman bir Peygamber bekleniyordu ve adına “O Peygamber” deniliyordu. Bu Peygamber Mesih değildi. Zira Mesih zaten metinde geçmektedir.

Yuhanna İncil'i bize Yahudilerin Hz. Yahya'ya söylediklerini şöyle anlatır: “Ve Yahya'dan sorup kendisine dediler: Öyle ise sen Mesih, İlyas ve O Peygamber değilsin de, niçin vaftiz ediyorsun.”²⁵⁰

Yukarıdaki metinlerden anlaşıldığına göre o zaman üç tane kehanet vardı. Ve üç kişi bekleniyordu.

- 1- İlyas'ın ikinci gelişi,
- 2- Mesih'in doğuşu,
- 3- O peygamberin gelişi.

Şunu hatırlatalım ki, bu (O Peygamber), Tevrat'ın Tesniye bölümünde “Mevut Peygamber”²⁵¹ diye geçen zâttır.

Hız. İsa'nın döneminde böyle bir fikir hâkimdi. Herkes ileride büyük bir peygamberin geleceğini biliyor ve onu bekliyordu.

249 İncil: Yuhanna, 1, 19-21.

250 İncil: Yuhanna, 1, 25.

251 Tevrat: Tesniye, 18, 18-20.

Yahya'nın İlyas olduğunu İsa ilan etmişti. Nitekim bu konuda Matta bize şunları bildirmektedir: “Ve eğer onu kabûl etmek isterseniz, gelecek olan İlyas odur.”²⁵² Markos da benzer bilgileri tekrarlayarak şöyle der: “İlyas hakikaten geldi.”²⁵³ Yine Matta şunları anlatır: “Fakat ben size derim. İlyas zaten gelmiştir ve onu tanımadılar, fakat ona her istediklerini yaptılar..”²⁵⁴

Bu âyetlerin bildirdiğine göre İlyas'ın geldiği meydana çıkmış oluyor. Bu açıklamalardan da anlaşıldığı gibi kendisinden “O Peygamber” diye söz edilen zâtın İlyas olmayacağı anlaşılmış olmaktadır.

Mesih olan zâta gelince, Mesih'in geldiği zaten bilinen bir gerçektir. Zira Mesih Hz. İsa'nın lakabıdır. Hz. İsa'nın geldiğinden de bütün Müslümanlar ile Hristiyanlar müttefiktir.

Nihayet beklenen bir kişi kalıyor ki, o da işte kendisinden “O Peygamber” diye söz edilen zâttır. Hz. İsa'dan sonra gelen ve bu ismin işaret ettiği yegâne Peygamber Hz. Muhammed'dir (s.a.v.).

İncil'in İslâm, Hz. Muhammed ve Kur'ân'a dair müjdeleri bu kadarla bitmiyor. Söz gelimi “Başka bir meseli dinleyin: Ev sâhibi bir adam vardı, bağ dikip etrafına çit çevirdi, içinde bir mağara kazdı, bir kule yaptı ve onu bağcılara kiralayıp başka memleketlere gitti. Meyve vakti yaklaşıncâ, meyvelerini almak için hizmetçilerini bağcılara gönderdi. Bağcılar onun hizmetçilerini tutup kimini dövdüler, kimini öldürdüler, başka hizmetçiler gönderdi, bağcılar onlara da yine öyle yaptılar. Fakat sonradan: Oğlumu sayarlar, diye onlara oğlunu gönderdi. Bağcılar oğlu görünce, aralarında: Bu mirasçıdır, gelin onu öldürüp mirasına konalım dediler. Ve bağcılar onu tutup bağdan dışarı attılar ve öldürdüler. Şimdi bağın sâhibi geldiği zaman, bu bağcılara ne yapacaktır? Onlar İsa'ya dediler; bu kötü

252 İncil: Matta, 11, 14.

253 İncil: Markos, 9, 13.

254 İncil: Matta, 17, 12.

adamları kötü sûrette helak edip meyvesini mevsiminde kendisine verecek olan bağcılara bağı kiralayacaktır. İsa onlara dedi: Siz kitapta: Yapıcıların reddettikleri taş, köşenin başı oldu; bu Rab tarafından oldu. Ve o, gözlerimizde şaşılacak iştir” sözünü hiç okumadınız mı? Bundan dolayı size derim, Allah’ın melekûtu sizden alınacak ve onun meyvelerini yetiştirecek bir millete verilecektir. Ve bu taşın üzerine düşen parçalanacak, o da kimin üzerine düşerse onu toz gibi dağıtacaktır.”²⁵⁵

Bu meselde sâhib Allah’tır, bahçe yeryüzüdür. Bahçıvanlar biz insanları ifade etmektedir. Hizmetçiler de Peygamberlerdir, oğul da Hz. İsa’yı temsil etmektedir. Nitekim İncil’e göre (Matta, 26, 63-64; Markos, 4, 60-62, vs.) Hz. İsa hakikî bir “Oğul” manasına değil de “Genç” (genç uşak, garson, sevilen şahsi hizmetçi) manasına olmak üzere mistik bir muhtevada kendisi için “Allah’ın oğlu” tâbirini kullanmıştır. Şüphesiz en sonunda gönderilecek müfrezenin komutanı²⁵⁶ Mezmurlar’da kendisinden şöyle bahsedilen kimse olsa gerektir:

“Ey kudretli, beline kılıcını,
Celalini haşmetini kuşan.
Ve hakikat, ilim ve adalet uğruna,
Haşmetinle, muvaffakiyetle bin,
Ve sağ elin sana korkunç işler öğretir.
Okların sivridir,
Onlar kralın düşmanları yüreğindedir.
Kavimler senin altına düşerler.
Tahtın ebedi ve daimidir Ey Allah,
Krallığın esası doğruluk esasıdır.

255 İncil: Matta, 21, 33-44.

256 M. Hamidullah, “Hem Rahmet ve Hem de Harb Peygamberi”, Diyanet Dergisi Özel sayı, s. 88.

Selahı seversin ve kötülükten nefret eylersin.

Bunun için Allah, senin Allah'ın

Seni arkadaşlarından ziyâde meserret yağı ile mesh etti.

Bütün esbabın mür, öd ve tarçın kokar,

Fildişi saraylardan sazlar seni sevindirir.”²⁵⁷

“Yapıcıların reddettikleri taş, köşenin başı oldu, bu Rab tarafından oldu.” Bu taşın güzel bir tasvirini, durumunu ve neler yaptığını (yapacağını) Daniel'in kitabından takip etmek mümkündür. Bâbil Kralı Buhtunnasır bir rüya görür fakat gördüğü rüyayı unuttur. Bu rüya kendisinde büyük bir tesir bırakmış olacak ki, zamanının âlimlerini çağırıp, rüya ve tâbirini onlardan ister. Fakat hiç kimse bunu bilemez. Fakat Daniel, Allah'a dua etmiş, rüya ve tâbirini kendisine bildirmesini dilemişti. Bunun üzerine rüya ve tâbiri kendisine vahyolunmuştu. Rüya şöyle idi:

“Sen, ey kral, işte büyük bir heykel gördün. Çok parlak olan bu heykel, senin önünde duruyordu ve görünüşü korkunçtu: Bu heykelin başı som altından, göğüs ve kolları gümüşten, karnı ve kalçaları tunçtan, bacakları demirden, ayakları kısmen demirden kısmen balçıktandı. Sen bakmakta idin, ta ki bir taş, insan eli değmeksizin olduğu yerden koptu; demirden ve balçıktan olan ayaklarından heykele çarpıp onları paramparça etti. O zaman demir, balçık, tunç, gümüş ve altın birlikte parçalandılar ve yaz harmanlarının saman kırıntısı haline geldiler ve onları yel götürdü ve onlar için bir yer bulunmadı ve heykele çarpmış olan taş büyük bir dağ oldu ve bütün dünyayı doldurdu.”²⁵⁸

Bu rüya Danyal tarafından şöyle tâbir edilmişti:

“Sen ey kral, kralların kralısın, çünkü göklerin Allah'ı, sana bir krallık, kudret, kuvvet ve ihtişam vermiştir. Ve insanoğullarının

257 Mezmurlar: 45, 3-8.

258 Daniel: 2, 31-35.

oturduğu her yerdekinin hayvanlarını ve göğün kuşlarını o senin eline vermiştir ve seni onların hepsi üzerine kral yapmıştır. Altından olan baş sensin. Ve senden sonra sana nazaran daha aşağı başka bir krallık ve bütün dünyada hüküm sürecek tunçtan başka bir üçüncü krallık daha ortaya çıkacak. Ve dördüncü krallık demir gibi kuvvetli olacak, çünkü demir her şeyi parçalar ve kırar ve onların hepsini parçalayan demir gibi parçalayacak ve ezecek. Ve ayakların ve parmakların bir kısmını balçıktan ve bir kısmını demirden gördüğün için, krallık bölünecek; fakat onda demirin kuvveti olacak, çünkü demiri çamurlu balçıkla karışık gördün. Ve ayak parmaklarının bir kısmı demirden ve bir kısmı balçıktan olduğu gibi, krallığın bir kısmı kuvvetli bir kısmı çürük olacak. Ve demiri çamurlu balçıkla karışık gördüğün için, insan zürriyeti ile karışacaklar; fakat demir balçıkla karışmadığı gibi onlar da birbirlerine yapışmayacaklar. Ve bu krallığın günlerinde göklerin Allah'ı, ebediyen harap olmayacak bir krallık kuracak ve bu krallık başka bir kavme bırakılmayacak. Lakin o, bu krallıkların hepsini parçalayacak ve kendisi ebediyen duracak. Mademki taşın insan eli değmeksizin dağdan kesildiği ve demir, tunç, balçık, gümüş ve altını parçaladığını gördün, bundan sonra ne olacağını Büyük Allah krala bildirmiştir ve rüya gerçek ve tâbiri doğrudur.”²⁵⁹

Daniel'in rüya ve tâbiri hakkında verdiği malumata değişen Mirza Beşirüddin Mahmud Ahmed, şöyle der:

Daniel'in tâbirine göre, altından baş, Bâbil Kralıdır; gümüş göğüs ve kollar, Bâbil Krallığından sonra ortaya çıkan İran ve Midye Krallıklarıdır. Tunç kalçalar, İran ve Midye'den sonra hâkim bir duruma gelen İskender idaresindeki Yunan İmparatorluğu'nu temsil etmektedir ve demir bacaklar İskender İmparatorluğu'nun inhitatı üzerine kuvvetlenen Roma İmparatorluğu'nu temsil etmektedir. Sonuncusu hakkında rüya şöyle diyor:

Ayakları kısmen demirden, kısmen balçıktandı.

259 Daniel: 2, 37-45.

Bu tasvir, Roma İmparatorluğu'nun Avrupa gibi Asya'ya da hâkim olacağına işaret ediyordu. Demir bacaklar, Roma İmparatorluğu'nun Avrupadaki kısmını gösteriyor ve tek bir milliyet ile tek bir dinin kuvvetine delâlet ediyordu. Ancak rüyaya göre, ayakların bir kısmı demirden bir kısmı balçıktandı. Bundan Avrupa'daki devletin, Asya'da toprak zaptederek büyük bir imparatorluk haline geleceğini kastediyordu. İmparatorluklar büyük topraklara ve kaynaklara sâhiptirler, fakat tebaaları arasındaki irtibat azlığından ileri gelen tabii bir zayıflıkları da vardır. Rüya daha sonraları bu irtibat azlığı yüzünden Roma İmparatorluğu'nun inhitata yüz tutacağını anlatmaktadır. Ancak, rüya daha mühim şeyler de söylüyor:

Sen bakmakta idin, ta ki bir taş, insan eli değmeksizin olduğu yerden koptu; demirden ve balçıktan olan ayaklarından heykele çarpıp onları paramparça etti. O zaman demir, balçık tunç, gümüş ve altın birlikte parçalandılar ve yaz harmanlarının saman kırıntısı haline geldiler ve onları yel götürdü ve onlar için bir yer bulundu ve heykele çarpmış olan taş büyük bir dağ oldu ve bütün dünyayı doldurdu. (2, 34-35)

Burada İslâmiyetin zuhuruna dair bir kehanet görüyoruz. İlk zamanlarda İslâmiyet evvela Roma ve sonra İran ile çarpıştı. Müslümanların Roma ile çarpıştığı tarihte, Romalılar İskender İmparatorluğu ile Yunanistan'ı fethetmiş ve eskisinden daha kuvvetli bir duruma gelmiş bulunuyorlardı. Ancak İran ile çarpıştıkları tarihte İranlılar, hâkimiyetlerini Bâbil'e kadar teşmil etmiş bulunuyorlardı. Müslümanların bu çatışması Roma ve İran'ın yıkılması ile neticelendiği zaman, demir, balçık, tunç, gümüş ve altın gerçekten birlikte parçalandılar ve yaz harmanlarının saman kırıntısı haline geldiler. Rüyadaki hâdiselerin sıralanış şekli ve Daniel'in tâbiri, onların manası hakkında hiç bir şüpheye mahal bırakmıyor.

“Herkesin bildiği gibi, Bâbil'in ark ısından İran ve Midye geldi ve İran ile Midye'nin satveti İskender tarafından yok edildi ve

İskender İmparatorluğu'nun yerine geçen Roma İmparatorluğu doğudaki merkezi bulunan İstanbul'dan Avrupa ve Asya'ya şâmil muazzam bir imparatorluğun temelini attı. Asya'daki Roma İmparatorluğu, Kutsal Peygamber ile sahâbileri tarafından mağlup edildi ve ortadan kaldırıldı. Bir defasında Roma ordularının Müslümanlara hücum etmek niyetinde olduklarını işitince, Peygamber bizzat Suriye hududuna kadar uzanan bir seferî kuvvetin başına geçti. Fakat bir muharebe cereyan etmedi. Maamafih Ebû Bekir zamanında muharebe tekrar başlayıncaya kadar, gayr-ı muntazam çarpışmalar ve akınlar devam etti. İkinci Halife Ömer zamanında Müslümanlar, Roma İmparatorluğu'nu tam bir hezimete uğrattılar ve imha ettiler. Yine Ömer zamanında İran İmparatorluğu da İslâm orduları tarafından mağlub edildi.”²⁶⁰

İşte bütün bu bilgiler, Hz. Muhammed ve İslâmiyet'in geleceğini bildiren birer vesika niteliğindedir. Bunları bilen bazı Hristiyan ve Yahudiler, memleketlerini terk ederek, Arabistana göç ediyorlardı. Çünkü gelecek Peygamberin çıkış yeri, kendi kitaplarında orası olarak bildirilmişti.²⁶¹

İncil'in Rasullerin İşleri bölümünde şunları okumaktayız:

“Allah'ın kadimden beri mukaddes peygamberlerinin ağzı ile söylediği bütün şeylerin iadesine kadar, gök onu kabûl etmek gerektir. Gerçek, Musa demiştir: “Rabb Allah, size her ne söylerse, onu dinliyeceksiniz. “Ve vaki olacaktır ki, kavmden o Peygamberi dinlemeyen her can helak edilecektir.” Ve bütün Peygamberler, Samuel ve sıra ile gelenlerden beri söyleyenlerin hepsi de, bugünleri ilan ettiler.”²⁶²

Allah öyle bir Peygamber gönderecektir ki, bu büyük zâtı dinlemeyen herkes ve her can yok olacaktır. İslâm düşmanla-

260 Mirza Beşirüddin Mahmud Ahmed, Kur'ân-ı Kerîm'in Tetkikine Giriş, s. 95-97.

261 Mevlana Muhammed Ali, Peygamberimiz, s. 36.

262 İncil: Resullerin İşleri, 3, 21-24.

rının en büyüklerinden olan Ebû Cehil, yok edilmiştir. İslâm'a düşman olan müşrik Mekke ahalisi, silah, sayı ve mühimmat bakımından Müslümanlardan kat kat fazla olmasına rağmen Bedir'de kendisini mağlubiyetten kurtaramamıştır. Daha sonra da, hakir gördükleri, dövdükleri, kızgın kumlar üzerine yatırıp karnına ve sırtına taş koydukları zavallı Müslümanların elinden merkezleri olan Mekke'yi kurtaramamıştır. İşte bütün bunlar, daha önce haber verilen müjdelerin ne derece doğru ve gerçek olduğunu ortaya koymaktadır. Hz. Peygamberin arkasına ayak takımlarını takan, ona sövdüren ve O'nu taşlattıran Taif, yine aynı âkıbeta uğramıştır. Mağrur İran bile kendisini, elindeki büyük imkânlarla rağmen Müslümanların elinden kurtaramamıştır.

İncil'in Hz. Peygamber ve İslâmiyetle ilgili verdiği müjdelere sadece yukarıda belirttiklerimiz değil. Nitekim Matta'da Yahya'nın şöyle söylediği de belirtilmektedir: "Gerçi tövbe için su ile ben sizi vaftiz ediyorum; fakat benden sonra gelen, benden daha kudretlidir; onun çarıklarını taşımaya ben layık değilim; o sizi Rûhu'l-Kuds ile ve ateş ile vaftiz edecektir. O'nun yabası elindedir ve harman yerini bütün bütün temizleyecektir; buğdayını anbara toplayacak, fakat samanı sönmeye ateşle yakacaktır."²⁶³

Bu müjdeyi, İslâm Peygamberi için değerlendirdiğimizde şâyân-ı hayret bir sonuç ile karşılaşırız. Gelecek Peygamberin daha kudretli olduğunu, insanları ateşle yola getireceğini görüyoruz. Bir hadisinde Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyuruyor: "Ben rahmet Peygamberiyim; ben harp Peygamberiyim"²⁶⁴ Bu hadis-i şerif bize Peygamberin çok merhametli, amma, haddi aşan düşmanlarına karşı da harp Peygamberi olduğunu gös-

²⁶³ İncil: Matta, 3, 11-12.

²⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 395; M. Hamidullah, "Hem Rahmet ve Hem de Harp Peygamberi", Diyanet Dergisi, s. 88.

terir. O Peygamber, her şeyin daima en iyisini, özünü kabûl edecek, fakat kabuk ve dış görüşü bırakacaktır.

İslâm, haddi aşanlara, Müslümanlara eziyet edenlere karşı harple mukabele edilmesini ister. Bu harplerde hiçbir zaman haddi tecavüz etmek diye bir şey söz konusu değildir. Hayatı boyunca müdafaa harpleri yapan İslâm Peygamberi, düşmanlarına karşı da merhameti elden bırakmamıştır. O, ümmetine de bu yolda tavsiyede bulunmuştur. Müslümanlar, düşmanlarının hak ve hukukuna tecavüz etmemişlerdir. Onlar, dinleri uğruna her türlü sıkıntı ve eziyetlere katlanarak İslâm'ın yayılmasını sağlamaya çalışmışlardır. İşte "O sizi ateş ile vaftiz edecektir" kehanetinin manası budur.

"And olsun, size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır ve güç gelir. Üstünüze çok düşkündür. Mü'minleri cidden esirgeyicidir, bağışlayıcıdır o."²⁶⁵

"Biz seni (Habîbim) âlemlere (başka bir şey için değil) ancak rahmet için gönderdik."²⁶⁶ Bu âyetlerden anlıyoruz ki, O Peygamber, âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir. Ahmed b. Hanbel'in rivâyet ettiği hadisin tefsir ettiği bu âyetler, o Peygamberin insanlara karşı çok merhametli olduğunu gösteriyor. O'nun merhameti sadece Müslümanları içine almaz, fakat aynı zamanda Müslüman olmayanları da içine almaktadır. Daru'l-İslâm adı verilen Müslüman bir ülkede sulh ve barış içinde serbestçe yaşayan gayr-i müslimlerin bulunması, kendisinden birçok defa "Kökünü kazıyacak azâb istemelerine" rağmen müşriklerin böyle bir azâba uğramaması için dua etmesi merhametten başka bir şey ile izah edilemez. İşte bu da "O, sizi Rûhu'l-Kuds ile vaftiz edecektir" cümlesinin manasını teşkil etmektedir.

265 Kur'an: Tevbe, 128.

266 Kur'an: Enbiya, 107.

İnsanlara herşeyin en iyisini öğreten, harbin bile zulme kaçmamasını isteyen bir Peygamber, elbetteki insanlara rahmet olacaktır. Düşmüş olduğu şirk bataklığından insanlığı kurtarıp aydınlığa kavuşturan bu Peygamber'in, Hz. İsa olamayacağı meydandadır. Çünkü Hz. İsa, hiç bir zaman düşmanları ile harp edecek kadar mü'mini etrafına toplayamamıştır.

Mekke'yi kansız bir şekilde fetheden Hz. Muhammed (s.a.v.), fetihten hemen sonra Mekkeliler'e bir hitabede bulunmak için onların toplanmalarını emretti. Mekkeliler'in içini korku ve merak bürümüştü. "Allah'a hamdden sonra O, Mekkeliler'in son 21 sene içindeki akılsız tutumlarını, işkencelerini, çapulculuklarını, yağmalarını anlattı ve sonra sordu: Şimdi benden ne bekliyorsunuz?" O, onları kılıçtan geçirebilirdi hepsini birden köle yapabilirdi veya hiç olmazsa emlakini müsâdere edebilirdi. (Konuşmasına başlamadan hemen önce Hz. Bilal'e Kâbe'nin damına çıkmasını ve orada ezan okumasını emretti. Mekkeliler bir lider olan Attab b. Esid bunu duyunca, bir arkadaşının kulağına şöyle fısıldadı: Allah'a şükür ki babam Beytullah'ın tepesinde anıran bu siyah eşeği dinlemeden ölmüştür; o, buna tahammül edemezdi.) Hz. Peygamber, "Benden ne beklersiniz?" diye sorunca, onlar çok utandılar. Sonra "Harb ve Rahmet Peygamberi" sükûnetle şunu söyledi: "Bugün size bir kınama yoktur, gidiniz hepiniz serbestsiniz." Attab kendisini tutamadı ve bu beklenmeyen umumi af karşısında o kadar şaşırdı ki, Peygamber'e yaklaştı ve şunları söyledi: "Ey Muhammed, ben Attab b. Esidim, Allah'ın tek olduğunu ve Muhammed'in onun Rasûlü olduğuna şehâdet ederim" Hz. Peygamber gülümsedi ve derhal cevap verdi: "Bana gelince, ben seni Mekke valisi olarak tayin ediyorum." O bir dakika önceki en azılı düşmanını, mağlub şehrin valisi olarak tâyin ediyor ve fethedilen bölgeyi muhafaza edecek bir tek asker bırakmaksızın hemen ta uzaklardaki Medine'ye döndü ve buna

esef de etmemiştir. Akşam olunca da bütün Mekkeliler kendi istekleriyle Müslüman oldular.”²⁶⁷

Hız. Yahya'nın bildirmiş olduğu kehanet işte burada tecelli etmektedir. Bu, İslâm Peygamberi olan Hız. Muhammed'den başkasına uygun düşmezdi. Bu bakımdan O'na tatbik edilen herhangi bir müjdeyi kalkıp başka bir Peygambere mal etmek hakkaniyet olmaz.

Tevrat'ta da Peygamber Hız. Muhammed'in (s.a.v.) geleceğine dair birçok müjde vardır. Hıristiyanlar, bunların bir kısmını Hız. İsa'ya ait olduğunu söylerler. Fakat gerçekten iyi bir araştırma yapıldığı zaman bunun da yine İslâm Peygamberi ile ilgili olduğu görülür.

267 M. Hamidullah, “Hem Rahmet ve Hem de Harp Peygamberi”, Diyanet Dergisi Özel sayı, s. 93-94; Mevlana Muhammed Ali, Peygamberimiz, trc. Ömer Rıza, İstanbul 1341-1342, s. 190-191; M. Hamidullah, Hız. Peygamberin Savaşları, trc. Salih Tuğ, İstanbul 1962, s. 124-125; C. Brockelmann, İslâm Milletleri ve Devletleri Tarihi, trc. Neşet Çağatay, Ankara 1964, I, 28; Mahmut Şit Hattab, er-Resulu'l-Kaid, Daru'l-Kalem 1964, s. 331; J. Davenport, Hız. Muhammed ve Kur'an-ı Kerim, trc. Ömer Rıza, İstanbul 1928=1347, s. 52.

SONUÇ

Konunun bütün detayları ile incelenmesinden sonra, okuyucu iki kitap arasındaki farkı görme imkânına şâhit olmuştur artık. Büyük bir misyoner teşkilatına sâhip olmakla beraber, bütün çalışma ve didinmelerine rağmen istenilen başarılı sonucu elde edemeyen günümüz Hıristiyanlığına karşılık, maddî hiç bir teşekkülden faydalanmayan İslâmiyet, her gün yeni yeni muhtediler kazanmaktadır. Bunu iki din arasındaki mukayeseyi, tarafsız bir gözle tetkik eden herkes açıkça görebilecektir. Araştırmacı bu tetkikinde aradaki büyük farkı da görme imkânına sahip olacaktır.

Kur'ân ve İncil, tarihî delillerin ışığı altında tetkik edilince görülecektir ki, bunlardan birincisi, ilk vahiyden itibaren hiç bir değişikliğe uğramadan zamanımıza kadar gelebilmiş, ikincisi ise birçok defa değişikliğe uğrayarak aslî hüviyetini kaybetmiştir.

İslâm, ilme, akla ve bilgiye en önemli yeri ayırmış olmasına rağmen, Hıristiyanlık senelerce ilim adamlarını zindanlarda çürütmüştür.

Elindeki geniş misyoner teşkilatı tarafından durmadan "Sulh Dinî" (Barış ve sevgi dinî) diye propagandası yaptırılan Hıristiyanlığın gerçekte böyle olmadığı görülmektedir.

Bilindiği gibi Büyük Şarlıman (742-814), birçok ülkeyi kendi memleketine katmıştır. Hıristiyanlığa yaptığı iyiliklerden

dolayı Şarlman'ın papa tarafından takdis edildiği ve başına taç giydirildiği tarihi bir hakikattir. Hıristiyanlığa yaptığı iyiliklere gelince bunların başında Almanya'daki Saksonlar'ı kılıç zoru ile Hıristiyan yapmasıdır. Hıristiyanlığı kabûl etmeyenler kılıçtan geçiriliyor, kabûl edenler ise serbest bırakılıyordu. İşte bu iyilik kendisine papa tarafından taçın giydirilmesine sebep olmuştur. Şarlman, Türk olan Avarlara karşı da aynı şekilde hareket etmiştir. Fikir ve din hürriyetinin mezar taşları üzerinde İmparatorluk makamına yükselen bu adamın Hıristiyanlığa yaptığı yardım, başkalarını zorla Hıristiyan yapmasıdır.

İslâm Tarihinde, başlangıcından zamanımıza kadar böyle bir hâdisenin cereyan etmediğine dost ve düşman bütün tarihçiler söz birliği halindedir. Fikir ve din hürriyeti, İslâm sayesinde gerçek mevkiine oturtulmuştur.

BİBLİYOGRAFYA

Kur'ân-ı Kerîm.

Kitâb-ı Mukaddes (Eski ve Yeni Ahit), İstanbul 1958.

Abdulahad Davud, İncil ve Salib, İstanbul 1913-1329.

Abdulkaki Muhammed Fuad, el-Mucemu'l-Müfehres li el-Fâzi'l-Kur'ân.

Adıvar Adnan, Tarih Boyunca İlim ve Din, İstanbul 1969.

Ahmed b. Hanbel, Müsned, Mısır 1313.

Ahmed Emin, Duha'l-İslâm, Kahire 1964.

Akgün M. Zerrin , İlim Bakımından İslâmiyet.

Akseki Ahmet Hamdi, İslâm Dini, İstanbul 1966.

Arnold T. W., İntişar-ı İslâm Tarihi, trc. M. Halil Halid, İstanbul 1343.

Ateşmen Mustafa, Avrupalı Gözüyle İslâm, Tan Matbaası 1971.

Blayden, Hristiyanlık, Müslümanlık ve Zenciler, trc. Mustafa Ateşmen.

Belli A. Mecit, Adalet Mülkün Temelidir, İstanbul 1964.

_____, Türkiye'de Hâkimler Var.

Boyunağa Yılmaz, Türk İslâm Sentezi, İstanbul 1970.

Sahihi Buhâri Muhtasarı Tecrid-i Sarih, trc. Ahmet Naim, Ankara 1970.

Burhaneddin ve Şehabeddin Mirza, Reddül-Hilaf fi fasli'l-İhtilaf, trc. İsmail Ferid, İstanbul 1970.